

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง

“และแล้วความจริงก็ปรากฏ”

รายงานฉบับสังเขปผลการดำเนินงานในรอบ ๓ ปี

(พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๓)

คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต

และเสริมสร้างธรรมาภิบาล

วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๘๒-๓

ที่ สว (กมธ๒) ๐๐๑๐/ (ร๓๒)

วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๔

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต
และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภาครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ที่ประชุมได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๗ วรรคสอง (๒๐) กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล เป็นคณะกรรมการสามัญประจำสภาคณะหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาศึกษา และตรวจสอบเรื่องการกระทำการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานอื่น การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน และศึกษาเรื่องใดๆ เกี่ยวกับกลไก กระบวนการและมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกรรมาธิการคณะนี้ ปัจจุบันประกอบด้วย

๑. นางสาวรสนา โตสิตระกูล	ประธานคณะกรรมการฯ
๒. นางสาวสุมล สุตะวิริยะวัฒน์	รองประธานคณะกรรมการฯ คนที่สาม
๓. นายสาย กังกเวคิน	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการฯ
๔. นายสุรจิต ชिरเวทย์	กรรมาธิการ

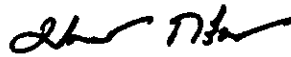
บัดนี้ คณะกรรมาธิการฯ ได้พิจารณาศึกษาเรื่อง “และแล้วความจริงก็ปรากฏ” รายงานฉบับ สังเขปผลการดำเนินงานในรอบ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๕๓) และได้จัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา เสร็จเรียบร้อยแล้ว

จึงกราบเรียน...

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอรายงานของคณะกรรมการฯ ต่อที่ประชุมวุฒิสภา
เพื่อพิจารณาต่อไป

(ลงชื่อ) รสนา โตสิตระกูล
(นางสาวรสนา โตสิตระกูล)
ประธานคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต
และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นางมณฑาทิพย์ กริมหา)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการศึกษา
ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล
สำนักกรรมการ ๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๒

โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๘๒ - ๓

โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๘๒

โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๕๘๘๕ - ๗ (ศูนย์ประสานงานข้อมูลด้านกรรมการ)

สิริพร พิมพ์

มณฑาทิพย์ ทาน

รายงานผลการพิจารณาศึกษา

ของ

คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา
เรื่อง “และแล้วความจริงก็ปรากฏ” รายงานฉบับสังเขปผลการดำเนินงานในรอบ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๓)

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล เป็นคณะกรรมการสามัญประจำสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๗ วรรคสอง (๒๐) ให้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาศึกษา และตรวจสอบเรื่องการกระทำการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่น การเสริมสร้างธรรมาภิบาล ในการบริหารราชการแผ่นดิน และศึกษาเรื่องใดๆ เกี่ยวกับกลไก กระบวนการและมาตรการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษาเรื่อง “และแล้วความจริงก็ปรากฏ” รายงานฉบับสังเขปผลการดำเนินงานในรอบ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๓) เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๕ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการฯ

๑.๑ คณะกรรมการฯ คณะนี้ ประกอบด้วย

(๑) นางสาวสนา โตสิตระกูล	ประธานคณะกรรมการฯ
(๒) พลตำรวจตรี เกริก กัลยาณมิตร	รองประธานคณะกรรมการฯ คนที่หนึ่ง
(๓) พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์	รองประธานคณะกรรมการฯ คนที่สอง
(๔) นางสาวสมล สุตะวิริยะวัฒน์	รองประธานคณะกรรมการฯ คนที่สาม
(๕) นายสาย กังกเวดิน	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการฯ
(๖) นายประสาร มฤคพิทักษ์	โฆษกคณะกรรมการฯ
(๗) นายสุรจิต ชีรเวทย์	กรรมการ
(๘) นายไพบุลย์ นิติตะวัน	กรรมการ
(๙) นายคำณูณ สิทธิสมาน	เลขานุการคณะกรรมการฯ

ต่อมามีกรรมการลาออกจำนวน ๕ คน คือ พลตำรวจตรี เกริก กัลยาณมิตร พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ นายประสาร มฤคพิทักษ์ นายไพบุลย์ นิติตะวัน และนายคำณูณ สิทธิสมาน

๑.๒ คณะกรรมการฯ ได้ตั้งคณะอนุกรรมการ ดังนี้

- (๑) คณะอนุกรรมการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียน
- (๒) คณะอนุกรรมการเสริมสร้างธรรมาภิบาล
- (๓) คณะอนุกรรมการศึกษาตรวจสอบกรณีทุจริต
- (๔) คณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน

- (๕) คณะอนุกรรมการศึกษาคุณค่า การพัฒนา และผลกระทบในกลุ่มน้ำโขง
- (๖) คณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้แก๊สน้ำตาสลาย
กลุ่มผู้ชุมนุมเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑
- (๗) คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาคประชาชนป้องกันการทุจริตและตรวจสอบภาครัฐ
- (๘) คณะอนุกรรมการศึกษาระบบการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและตรวจสอบการ
ทุจริตในรัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (๙) คณะอนุกรรมการทบทวนแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP) ให้สอดคล้องกับ
สถานะเศรษฐกิจและสังคม

๑.๓ ในการดำเนินการพิจารณาศึกษาได้มีการประชุมโดยเชิญผู้ชี้แจงจากหน่วยงาน
ต่างๆ มาชี้แจงรายละเอียดข้อมูลข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็น รวมทั้งพิจารณาจากเอกสาร
ที่เกี่ยวข้อง

๒. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษาโดยได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาในรายละเอียด
และได้มีมติให้ความเห็นชอบกับรายงานการพิจารณาศึกษา รวมทั้งมีมติให้เสนอรายงานต่อที่ประชุม
วุฒิสภา

ในการนี้ คณะกรรมการฯ ได้จัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว
จึงขอเสนอรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ เพื่อให้วุฒิสภาได้โปรดพิจารณา
หากวุฒิสภาเห็นด้วยกับผลการพิจารณาศึกษา ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ ขอได้โปรดแจ้งไปยัง
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาตามที่เห็นสมควรทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

(นางสาวรสนา โตสีตระกูล)

ประธานคณะกรรมการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต
และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา

สารบัญ

	หน้า
สารจากประธาน	(๑)-(๓)
จินตนาการใหม่ประเทศไทยไร้คอร์รัปชัน	๑
รายงานฉบับสังเขปผลการดำเนินงานของ	
๑. คณะอนุกรรมการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียน	๑๗
๒. คณะอนุกรรมการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	๒๔
๓. คณะอนุกรรมการศึกษาตรวจสอบกรณีทุจริต	๓๙
๔. คณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน	๔๘
๕. คณะอนุกรรมการศึกษาคุณค่า การพัฒนา และผลกระทบในกลุ่มน้ำโขง	๕๕
๖. คณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้แก๊สน้ำตาสลาย กลุ่มผู้ชุมนุมเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑	๖๓
๗. คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาคประชาชนป้องกันการทุจริตและตรวจสอบภาครัฐ	๖๗
๘. คณะอนุกรรมการศึกษาระบบการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและตรวจสอบการทุจริต ในรัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๗๒
๙. คณะอนุกรรมการทบทวนแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP) ให้สอดคล้องกับ สถานะเศรษฐกิจและสังคม	๘๐
สรุปผลการศึกษาดูงานต่างประเทศ	๘๕
แฟ้มประวัติผู้แทนปวงชนชาวไทย	๙๔
ภาคผนวก	๙๙
คำสั่ง เรื่อง ปรับเปลี่ยนรายชื่อคณะทำงานจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของ คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา	

**สารจากประธาน
คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล
วุฒิสภา**

คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ได้รับการแต่งตั้งตามมติที่ประชุมวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑ และ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๔ กรรมการ ข้อ ๗๗ (๒๐) ได้กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาศึกษา และตรวจสอบเรื่องการกระทำการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานอื่น การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน และศึกษาเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับ กลไก กระบวนการและมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ได้ อาศัยอำนาจตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๗ ตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณา ปัญหาอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ แล้วรายงานต่อคณะกรรมการภายในเวลาที่ คณะกรรมการกำหนด ประกอบด้วย

๑. คณะอนุกรรมการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียน
๒. คณะอนุกรรมการเสริมสร้างธรรมาภิบาล
๓. คณะอนุกรรมการศึกษาตรวจสอบกรณีทุจริต
๔. คณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน
๕. คณะอนุกรรมการศึกษาคุณค่า การพัฒนา และผลกระทบในกลุ่มน้ำโขง (เดิมคือ คณะอนุกรรมการศึกษา และตรวจสอบโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนบ้านกุ่ม จังหวัด อุบลราชธานี)
๖. คณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้แก๊สน้ำตาสลายกลุ่ม ผู้ชุมนุมเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑
๗. คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาคประชาชนป้องกันการทุจริตและตรวจสอบภาครัฐ
๘. คณะอนุกรรมการศึกษาระบบการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและตรวจสอบการทุจริต ในรัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๙. คณะอนุกรรมการทบทวนแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP) ให้สอดคล้องกับ สภาวะเศรษฐกิจและสังคม (เดิมคือ คณะอนุกรรมการทบทวนแผนพัฒนา กำลังผลิตไฟฟ้า (PDP๒๐๐๗) ให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจและสังคม)

ในการทำงานที่ผ่านมา ๓ ปี (พฤษภาคม ๒๕๕๑ – ธันวาคม ๒๕๕๓) คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษาเรื่องต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ โดยศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริต ที่มีการร้องเรียนเข้ามา และการศึกษาด้านระบบการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการดำเนินนโยบายสาธารณะ และการบริหารของภาครัฐอย่างต่อเนื่องและเข้มข้น นอกจากนี้ ยังได้จัดให้มีการสัมมนา เดินทางไปศึกษา ดูงานในพื้นที่เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลครบถ้วน รอบด้าน รวมถึงการศึกษาดูงานในต่างประเทศ

คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา

๑. นางสาวรสนา โตสิตระกูล
๒. พลตำรวจตรี เกริก กัลยาณมิตร
๓. พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์
๔. นางสาวสมล สุตะวิริยะวัฒน์
๕. นายสาย กังกเวคิน
๖. นายประสาร มฤคพิทักษ์
๗. นายสุรจิต ชีรเวทย์
๘. นายไพบุลย์ นิตะวัน
๙. นายคำนูน สิริธิสมาน

ประธานคณะกรรมการ
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
โฆษกคณะกรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
เลขาธิการคณะกรรมการ

จินตนาการใหม่ประเทศไทยไร้คอร์รัปชัน

ภาพลักษณ์ความโปร่งใสของประเทศไทย เริ่มปรากฏเป็นรูปธรรมเมื่อองค์กรความโปร่งใสสากล (Transparency International : TI) ได้จัดอันดับความโปร่งใสของประเทศไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ จนถึงปัจจุบัน ปรากฏว่าไม่เคยมีปีใดที่ประเทศไทยได้คะแนนเกินครึ่งจากคะแนนเต็ม ๑๐ โดยปีที่ได้รับแต้มสูงสุดก็เพียงแค่ ๓.๘ เท่านั้น นั่นหมายความว่าประเทศของเราสอบตกวิชาความโปร่งใสมาโดยตลอด กล่าวเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียนด้วยกัน ประเทศไทยติดอันดับ ๒ ของประเทศที่คอร์รัปชันมากที่สุด

สังคมไทยหรือแม้แต่ภาครัฐและภาคการเมืองเองมักไม่วิตกทุกซอกทุกกับเรื่องคอร์รัปชันเท่าใดนัก เพราะนอกจากจะไม่เห็นการคอร์รัปชันเป็นปัญหาแล้ว กลับเห็นการคอร์รัปชันเป็นวัฒนธรรมไทยไปเสียอีก ยิ่งดีที่เวลานี้มีกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ที่รวมตัวกันเป็นแนวร่วมเอกชนต่อต้านคอร์รัปชันเริ่มเห็นหายนะภัยของการคอร์รัปชัน ว่าอาจจะสร้างความเสียหายใหญ่หลวงต่อระบบเศรษฐกิจของไทย มีการคำนวณมูลค่าความเสียหายจากการคอร์รัปชันออกมาเป็นตัวเลขถึงประมาณ ๑๖๙,๑๐๐-๒๐๒,๙๒๐ ล้านบาทต่อปี ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ ๒๕-๓๐ ของงบประมาณแผ่นดินหรือประมาณร้อยละ ๑.๖-๒ ของ GDP

ในฐานะที่วุฒิสมาชิกเป็นตัวแทนของปวงชนชาวไทย ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ จึงสมควรมีคณะทำงานตรวจสอบการทุจริต เป็นหู เป็นตาแทนประชาชนผู้เสียภาษีด้วย คณะกรรมาธิการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริตและเสริมสร้างธรรมาภิบาลจึงได้ถือกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรกในวุฒิสภาเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อต่อสู้กับปัญหาคอร์รัปชันที่ผูกโยงกับระบบอุปถัมภ์ ซึ่งฝังรากลึกอยู่ในวัฒนธรรมเครือญาติของสังคมไทยมาช้านานจนกระทั่งบัดนี้ ในขณะที่ประเทศต่าง ๆ ที่เคยพัฒนามาในระดับเดียวกับประเทศไทย แต่กลับสามารถก้าวรุดหน้าในการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมืองมากกว่าไทย

ทั้งนี้เพราะประเทศเหล่านั้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศควบคู่ไปกับการสร้างธรรมาภิบาลทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ยกตัวอย่างบางประเทศที่คณะกรรมาธิการฯ ได้เดินทางไปศึกษาดูงานเช่น

กรณีประเทศเกาหลีใต้ มีขบวนการธรรมาภิบาลภาคประชาชนที่ทำงานการตรวจสอบภาครัฐอย่างเข้มข้น โดยจัดทำประวัติพฤติกรรมของนักการเมืองทุกคน หากพบหลักฐานว่านักการเมืองคนใดมีพฤติกรรม سوءแสวงทุจริตก็จะขึ้นบัญชีดำ (Black List) และทำการรณรงค์ไม่ให้ประชาชนเลือกนักการเมืองบัญชีดำเหล่านั้นเข้าสภา ผลปรากฏว่านักการเมืองในบัญชีดำไม่ได้รับเลือกถึงร้อยละ ๙๐ ส่วนอีกร้อยละ ๑๐ ที่หลุดรอดเข้าสภาไปได้ก็จะถูกองค์กรธรรมาภิบาลภาคประชาชนเฝ้าระวังจับตาทุกฝีก้าว

จึงไม่ต้องสงสัยเลยว่าภายใต้การตรวจสอบอย่างเข้มข้น ของขบวนการธรรมาภิบาลภาคประชาชนเช่นนี้ จึงมีประธานาธิบดีเกาหลีใต้ถึง ๒ คนต้องโทษจำคุกฐานทุจริตคอร์รัปชัน และอีกท่านหนึ่งถึงกับชิงทำอัตวินิบาตกรรมเพียงเพราะถูกสงสัยว่าภรรยาและบุตรพัวพันกับการทุจริต

กรณีประเทศอิสราเอล รัฐสภาของเขาได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (United Nations Convention Against Corruption : UNCAC) และได้อนุวัติกฎหมายภายใต้พันธกรณีระหว่างประเทศภาคี มีผลทำให้คดีทุจริตคอร์รัปชัน เป็นคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งไม่มีอายุความและยังทำงานตรวจสอบการทุจริตทั้งภาครัฐและภาคเอกชนไปพร้อม ๆ กันด้วย

กรณีประเทศจอร์แดน ประธานวุฒิสภาในฐานะประธานรัฐสภาได้ประกาศพระราชปณิธานของพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรฮัชไมต์จอร์แดนว่า การคอร์รัปชันเป็นอาชญากรรมอันร้ายแรงที่ต้องถูกขจัดออกไปจากสังคมและไม่สามารถเป็นวัฒนธรรมของมนุษยชาติได้โดยเด็ดขาด

ในช่วงระยะ ๓ ปีระหว่างพ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๓ คณะกรรมาธิการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ได้จัดตั้งคณะอนุกรรมาธิการขึ้น ๙ คณะ โดยแบ่งภาระหน้าที่ดำเนินงานให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์หลักที่ตั้งไว้คือ “การศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริต” และ “เสริมสร้างธรรมาภิบาล” ของภาครัฐดังนี้

๑. คณะอนุกรรมาธิการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียน
๒. คณะอนุกรรมาธิการศึกษาตรวจสอบกรณีทุจริต
๓. คณะอนุกรรมาธิการศึกษาระบบเสริมสร้างธรรมาภิบาลและตรวจสอบการทุจริตในรัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๔. คณะอนุกรรมาธิการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน
๕. คณะอนุกรรมาธิการส่งเสริมภาคประชาชนป้องกันการทุจริตและตรวจสอบภาครัฐ
๖. คณะอนุกรรมาธิการตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้แก๊สน้ำตาสลายกลุ่มผู้ชุมนุม เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑
๗. คณะอนุกรรมาธิการศึกษาคุณค่าการพัฒนาและผลกระทบในกลุ่มน้ำโขง
๘. คณะอนุกรรมาธิการทบทวนแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP) ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม
๙. คณะอนุกรรมาธิการเสริมสร้างธรรมาภิบาล

ผลงานเด่นของคณะอนุกรรมาธิการชุดต่าง ๆ มีดังนี้

๑. คณะอนุกรรมาธิการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียน

ในช่วงระยะเวลา ๓ ปีมีจำนวนเรื่องร้องเรียนเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะอนุกรรมาธิการทั้งสิ้น ๒๗๙ เรื่อง หรือเฉลี่ยเดือนละ ๘ เรื่อง โดยมีเรื่องที่เข้าเกณฑ์รับไว้พิจารณา ๑๘๙ เรื่อง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๖๗.๗๔ ของทั้งหมด

ตัวอย่างเรื่องร้องเรียนเด่นที่ผ่านการกลั่นกรองเป็นประเภทปัญหาการทุจริต ได้แก่

๑. ปัญหาการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างในระบบราชการทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นกรณีสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ลงนามในสัญญาร่วมผลิตรายการข่าวประจำวันกับบริษัท ดิจิตอลมีเดีย โฮลดิ้ง จำกัด เป็นต้น

๒. ปัญหาการใช้งบประมาณที่ไม่โปร่งใสของภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น กรณีขอให้ตรวจสอบการทุจริตงบประมาณโครงการไทยเข้มแข็งของเทศบาลตำบลกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ เป็นต้น

๓. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม เช่น กรณีการอนุญาตให้ก่อสร้างห้างสรรพสินค้าบนที่ดินเขตพื้นที่สีม่วง และเป็นพื้นที่สาธารณะจังหวัดศรีสะเกษ เป็นต้น

๔. ปัญหาการละเลยเพิกเฉยต่อความเดือดร้อนของประชาชน เช่น กรณีบริษัท เบตเตอร์ เวิลด์กรีน จำกัด (มหาชน) ก่อความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากบ่อขยะส่งกลิ่นเหม็นมายังเขตชุมชน เป็นต้น

๕. ปัญหาการทุจริตในการออกเอกสารสิทธิ์ บุกรุกครอบครองการโต้แย้งสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติ เช่น กรณีการสร้างโรงไฟฟ้าขยะบ้านคั่นกระได ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น

๖. ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่และประพฤตินับของเจ้าหน้าที่ของรัฐเช่น ขอให้ตรวจสอบการดำเนินการของสำนักกาปนกิจสงเคราะห์จังหวัดกาญจนบุรี กรณีจ่ายเงินค่าสงเคราะห์ศพไม่ถูกต้อง เป็นต้น

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะสำคัญ ของคณะอนุกรรมการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียน คือ ภาครัฐควรเปิดพื้นที่ให้องค์กรภาคประชาชนทำงานในลักษณะคู่ขนานกับองค์กรภาครัฐในการตรวจสอบการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามที่รัฐธรรมนูญฉบับพ.ศ. ๒๕๕๐ ได้บัญญัติไว้หลายมาตรา

๒. คณะอนุกรรมการศึกษาตรวจสอบกรณีทุจริต

ในช่วงระยะเวลา ๓ ปี คณะอนุกรรมการฯ ชุดนี้ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ ที่ผ่านมาทางคณะอนุกรรมการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียนเป็นจำนวน ๒๙ เรื่อง โดยจัดแบ่งเป็น ๕ ประเภทตามสภาพของปัญหา ดังนี้

๒.๑ การบริหารจัดการภาครัฐ

เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับการขายไม้ยูคาลิปตัส ไม้ป่า (โคกภูดิน) สาธารณประโยชน์ของประชาชนใช้สอยร่วมกัน (พื้นที่ปลูก ๑,๘๐๐ ไร่) ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเมือง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับการขอให้ตรวจสอบโครงการก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาว จังหวัดภูเก็ต

เรื่องร้องเรียนกรณีข้อขัดแย้งเกี่ยวกับ โครงการอยู่ดีมีสุข (SML) อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

เรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบสวนการทุจริตงบประมาณโครงการไทยเข้มแข็งของเทศบาลตำบลกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

เรื่อง กรมทรัพยากรธรณีขยายหน่วยงานและเบิกค่าเช่าบ้านโดยผิดกฎหมาย

๒.๒ การบริหารจัดการภาครัฐวิสาหกิจ

เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการขัดมติคณะรัฐมนตรี และการทุจริตในการจัดซื้อเครื่องบินของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

เรื่องร้องเรียนกรณีการจัดซื้อที่ดิน เพื่อก่อสร้างโรงงานยาสูบแห่งใหม่ ณ สวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงการปล่อยน้ำออกจากเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี

๒.๓ การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เรื่องร้องเรียนกรณีการติดตามการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนกับภาคเอกชน เกี่ยวกับการตัดต้นสนในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติสิรินาถ บริเวณหาดบ้านไม้ขาว อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

เรื่องร้องเรียนลำดับที่ ๖/๕๓ เรื่องเจ้าหน้าที่ที่ดินจังหวัดสมุทรปราการทุจริตการรังวัดที่ดิน และเอื้อประโยชน์ต่อบริษัท ทิพย์สิน จำกัด เครือข่ายรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงการคลัง

เรื่องร้องเรียนโรงไฟฟ้าชีวมวล ตำบลห้วยยาง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรื่องร้องเรียนการอนุญาตสร้างท่าเทียบเรือสำราญกีฬาผิวกายและการดำเนินการก่อสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต โครงการท่าเทียบเรือสำราญ (มารีน่า) และการอนุญาตสร้างท่าเทียบเรือสำราญกีฬาผิวกายและการดำเนินการก่อสร้างโครงการไม่เป็นไปตามรายงานศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรแหล่งหญ้าทะเล และแนวปะการัง

เรื่องร้องเรียนกรณีบริษัท เบตเตอร์ เวิลด์ กรีน จำกัด (มหาชน) จังหวัดสระบุรี ก่อความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากบ่อขยะส่งกลิ่นเหม็นมายังเขตชุมชนและคาดว่าจะมีการปนเปื้อนของสารพิษลงสู่แหล่งน้ำ

เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับการก่อสร้างห้างสรรพสินค้าบนที่ดินเขตพื้นที่สีม่วงและเป็นพื้นที่สาธารณะ จังหวัดศรีสะเกษ

เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับขอให้ตรวจสอบพฤติกรรมกรรมการกระทำของผู้จัดการสถานธนาถุบาลเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการต่อเติมอาคารไปรษณีย์บึงกุ่ม ทำให้อาคารข้างเคียงได้รับความเสียหาย กรุงเทพมหานคร

เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับขอให้ตรวจสอบการดำเนินการของสำนักงานฉาปนกิจสงเคราะห์จังหวัดกาญจนบุรี กรณีจ่ายเงินสงเคราะห์ศพสมาชิก อาจจะไม่ถูกต้องตามกฎหมาย จังหวัดกาญจนบุรี

เรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมกรณีผู้ร้องเรียนได้รับความเสียหายจากการต่อเติมสร้างบ้านของนายศรีบุญฯ ทำให้บ้านของฝ่ายผู้ร้องเรียนเกิดรอยแตกร้าว

๒.๔ สภาพปัญหาการบุกรุกทรัพยากรธรรมชาติ

เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร เรื่องที่ดินในเขตพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้าม อำเภอปากน้ำโพ อำเภอพยุหะคีรี อำเภอโกรกพระจังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. ๒๔๗๙

เรื่องร้องเรียนกรณีชมรมอนุรักษ์และป้องกันตนเองเกาะราชาร้องเรียนการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายและมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการตรวจสอบการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดินบนเกาะราชาของเอกชน จังหวัดภูเก็ต

เรื่องร้องเรียนกรณีการสร้างโรงไฟฟ้าขยะบ้านคันกระโด หมู่ที่ ๓ ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการขอให้ตรวจสอบการตัดไม้ทำลายป่าการแผ้วถางป่า การดำเนินการ และการเข้าครอบครองการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ ตำบลหนองโน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม

เรื่องร้องเรียน ขอรายงานความจริง ขอเรียกร้องและสนับสนุนโครงการจัดตั้ง สวนพฤกษ ศาสตร์ เกาะระ จังหวัดระนอง

เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับกรณีที่นายชาติชาย จันทรีโส ร้องเรียนขอให้ตรวจสอบข้าราชการบุ รุก ยึดถือ ครอบครอง และซื้อขายที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำหนาวจังหวัดเพชรบูรณ์

เรื่องร้องเรียนกรณีการร้องขอให้ตรวจสอบการบุกรุกทำลายพื้นที่คลองสาธารณะ และการ ขอให้เพิกถอนโฉนดที่ดินในพื้นที่ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

เรื่องร้องเรียนขอให้ดำเนินการกับเจ้าของที่ดินเอกชน ที่ทำการบุกรุกสร้าง สาธารณประโยชน์ พระราม ๒ กรุงเทพฯ

๒.๕ การจัดซื้อจัดจ้างของรัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ ได้ดำเนินการลงนามในสัญญาร่วมผลิตรายการข่าวประจำวัน กับบริษัท ดิจิตอล มีเดีย โฮลดิ้ง จำกัด

เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการก่อสร้างตลาดกลางยางพาราของสำนักงานการตรวจ เงินแผ่นดิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พิจารณาศึกษารายงานผลการตรวจสอบกรณีการจัดซื้อที่ดินสำหรับบ่อบำบัดน้ำเสีย เทศบาล นครหาดใหญ่ ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ของคณะอนุกรรมการฯ ชุดนี้พบว่าสภาพปัญหาทุจริตส่วน ใหญ่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายหรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ถูกต้องเป็นธรรม จึงมี ข้อเสนอแนะว่าฝ่ายบริหารจะต้องมีนโยบายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ชัดเจน และส่งเสริมให้ องค์กรภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบให้มีความโปร่งใสในกระบวนการของภาครัฐ

๓. คณะอนุกรรมการศึกษาระบบเสริมสร้างธรรมาภิบาลและตรวจสอบการทุจริตในรัฐวิสาหกิจและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๒ ถึง ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ คณะอนุกรรมการชุด นี้มีผลการดำเนินงาน ๒ ด้าน คือ

๑. ผลงานด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาล

๒. ผลงานด้านศึกษาตรวจสอบการทุจริตในรัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลงานด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาล คือการจัดทำแผนความซื่อตรงแห่งชาติของประเทศไทย โดยอาศัยแนวทางจากการศึกษาพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ “หลักการ” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชการที่ ๖ พระราชทานไว้เป็นแนวทางปฏิบัติตนของข้าราชการ รวมทั้งได้ศึกษากระบวนการพัฒนาความซื่อตรงของบุคคลในชาติมาเลเซียซึ่งส่งผลให้ประเทศมาเลเซียพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ในกระบวนการจัดเตรียมทำแผนความซื่อตรงแห่งชาตินี้ คณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินงานใน ๓ ลักษณะ คือ

๑. ร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมสัมมนาระดมความคิดเห็นอย่างกว้างขวางเพื่อจัดทำแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ จำนวน ๔ ครั้ง บุคคลผู้ที่มีร่วมระดมความคิดเห็นประกอบด้วย ผู้บริหารประเทศ ข้าราชการระดับสูง และนักการเมือง ได้แก่ นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี ประธานวุฒิสภา วุฒิสมาชิก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัล “ธรรมาภิบาลดีเด่น” ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิเป็นจำนวนมากจากหลากหลายหน่วยงานและวิชาชีพ

๒. จัดให้มีการศึกษาวิจัยด้านพฤติกรรมความซื่อตรงควบคู่กันกับกิจกรรมสัมมนาจำนวน ๒ เรื่อง คือ โครงการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงของคนในชาติ” และโครงการวิจัยเรื่อง “โครงการธนาคารเสริมสร้างจริยธรรม”

๓. จัดกิจกรรมเวทีเสวนาวุฒิสภา-ประชาชน จำนวน ๒ ครั้ง เรื่อง “ธรรมาภิบาลในการแต่งตั้งโยกย้าย : ศึกษากรณีกระทรวงมหาดไทย” และ “การโยกย้ายในกระทรวงมหาดไทย : เป็นธรรมหรือไม่”

งานด้านการศึกษาตรวจสอบการทุจริตในรัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คณะอนุกรรมการฯ ได้รับมอบหมายให้ศึกษาตรวจสอบเรื่องร้องเรียนกรณีต่าง ๆ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๒ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ รวมทั้งสิ้น ๙ เรื่อง ได้แก่

๑. เรื่อง ขอให้ตรวจสอบการทุจริตของอธิการบดี และรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒. เรื่อง การกระทำการทุจริตจัดซื้อจัดจ้าง และเบิกจ่ายเงินอันเป็นเท็จของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๓. เรื่อง ขอให้ตรวจสอบการทุจริตการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

๔. เรื่อง ร้องทุกข์ไม่ได้รับความเป็นธรรม ถูกกลั่นแกล้งในการดำรงตำแหน่งหน้าที่ราชการ

๕. เรื่อง ขอความเป็นธรรม และแจ้งการคอร์รัปชันของผู้บริหาร ปตท.

๖. เรื่อง การดำเนินการแก้ไขปัญหาดินบริเวณชายฝั่งทะเลหาดแสงจันทร์-หาดแหลมเจริญ จังหวัดระยอง

๗. เรื่อง กรณีร้องเรียนเกี่ยวกับการคัดเลือกพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

๘. เรื่อง ขอให้สอบสวนข้อเท็จจริงโรงไฟฟ้าลิกไนต์หงสา

๙. เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบการปฏิบัติงานสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

๑. รัฐบาลควรเร่งรัดอบรมเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับให้มีความรู้ในเรื่องการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและผลักดันให้มีการนำไปสู่การปฏิบัติในงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชนอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องโดยเร็ว

๒. ควรมีการศึกษาสาเหตุของการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตในทุกกรณีที่เกิดขึ้น

๓. ควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อให้มีบทบัญญัติที่สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต

๔. คณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน

ในช่วงระยะเวลา ๓ ปี คณะอนุกรรมการฯ ได้กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. สืบสานและต่อยอดงานเดิมของคณะอนุกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตามกระบวนการและมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) และอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๒. การริเริ่มและหนุนเสริมภาคประชาชนและกลุ่มเยาวชนเพื่อขับเคลื่อนภารกิจตามลักษณะเฉพาะของแต่ละองค์กร

ในกระบวนการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุภารกิจดังกล่าว อนุกรรมการฯ ได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่ ดังนี้

จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ จำนวน ๑๒ ครั้ง

๑. สัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “ภาคีคณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน ครั้งที่ ๑”

๒. สัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “ส่งเสริมธรรมาภิบาลสรรค์สร้างประชาธิปไตย ๓๕ ปี ๑๔ ตุลา : นักจัดรายการวิทยุ วิธีที่สร้างสรรค์สังคมธรรมาภิบาล”

๓. สัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “ส่งเสริมธรรมาภิบาลสรรค์สร้างประชาธิปไตย: เนื่องในวาระครบรอบ ๓๕ ปี เหตุการณ์ ๑๔ ตุลา”

๔. สัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและแผนปฏิบัติการของ คณะอนุกรรมการฯ”

๕. สัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “เหลียวหลังแลหน้า ปปช. ภาคประชาชน”

๖. สัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “สื่อมวลชนจะมีส่วนร่วมส่งเสริมการให้การให้ศึกษาทางการเมืองเพื่อพัฒนาพลเมือง (Civic Education) ได้อย่างไร”

๗. สัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “โครงการเสริมศักยภาพเยาวชนจิตอาสาร่วมพัฒนาประชาธิปไตย”

๘. สัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “ธรรมาภิบาล:หัวใจการปฏิรูปประเทศไทย”

๙. สัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “สรุปผลโครงการเวทีพลเมือง ธรรมาภิบาล... ในสถานการณ์ปฏิรูปประเทศไทย”

๑๐. สัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “เสวนาการอบรมเชิงปฏิบัติการการประกวดหนังสือโครงการโรงหนึ่งประชาชน ปีที่ ๓ ตอน ประเทศไทย...มองไปข้างหน้า”

๑๑. สัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “เสนอมวาระการปฏิรูปประเทศไทย กระบวนการธรรมาภิบาลเพื่อการป้องกัน และป้องปรามอบายมุข โดยเด็กและเยาวชน”

๑๒. สัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “การตัดสินใจและประกาศผลหนังสือโครงการโรงหนึ่งประชาชน ปี ๓ ตอน ประเทศไทย...มองไปข้างหน้า”

การเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่ จำนวน ๕ แห่ง

๑. ศึกษาดูงานเรื่อง “โครงการกระบวนการเสริมสร้างผู้นำนักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และโครงการชิงหัวมันตามพระราชดำริ ณ จังหวัดเพชรบุรี”

๒. ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงการรื้อถอนอาคารสิ่งปลูกสร้างบริเวณชายฝั่งทะเลหาดแสงจันทร์-หาดแหลมเจริญและความเดือดร้อนของประชาชน จังหวัดระยอง

๓. ศึกษาดูงานเกี่ยวกับโครงการกิจกรรมประชาสัมพันธ์ (Road Show) การประกวดหนังสือ โครงการโรงหนึ่งประชาชนปีที่ ๓ ตอน “ประเทศไทย...มองไปข้างหน้า” ณ จังหวัดเชียงใหม่

๔. ศึกษาดูงาน “โครงการกิจกรรมประชาสัมพันธ์ (Road Show) การประกวดหนังสือโครงการโรงหนึ่งประชาชน ปีที่ ๓ ตอน “ประเทศไทย...มองไปข้างหน้า” ณ จังหวัดมหาสารคาม

๕. ศึกษาดูงานเกี่ยวกับโครงการกิจกรรมประชาสัมพันธ์ (Road Show) การประกวดหนังสือโครงการโรงหนึ่งประชาชนปีที่ ๓ ตอน “ประเทศไทย...มองไปข้างหน้า” ณ จังหวัดปัตตานี

๕. คณะอนุกรรมการส่งเสริมภาคประชาชนป้องกันการทุจริตและตรวจสอบภาครัฐ

ในช่วงระยะเวลาระหว่างเดือนธันวาคม ๒๕๕๒ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ คณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินงานส่งเสริมบทบาทของภาคประชาชนด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชนในประเด็นปัญหาสำคัญ ๆ ของบ้านเมือง โดยการจัดเสวนาเวทีภาคประชาชนป้องกันการทุจริตและตรวจสอบ

ภาครัฐ จำนวน ๘ ครั้ง ณ วุฒิสภา เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและมีการถ่ายทอดเสียงออกทางวิทยุรัฐสภา ซึ่งได้รับความสนใจจากภาคประชาชนเข้าร่วมฟังและแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง

ประเด็นจัดเสวนาเวทีภาคประชาชน ๘ เรื่อง ได้แก่

๑. เสวนาเรื่อง “มอเตอร์เวย์ บางปะอิน – โคราซ ๕ ก.ม. : ๖ หมื่นล้าน ปลายทางชาติ ทำลายชุมชน”
๒. เสวนาเรื่อง “ความล้มเหลวของการบินไทย กับกระบวนการสรรหาบอร์ดรัฐวิสาหกิจ”
๓. เสวนาเรื่อง “ติดตามการดำเนินการของรัฐในสถานการณ์ฉุกเฉินร้ายแรง และประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง”
๔. เสวนาเรื่อง “มอเตอร์เวย์ กรุงเทพ – เขาใหญ่ : ปลายทางชาติ – ทำลายมรดกโลก”
๕. เสวนาเรื่อง “รถเมล์ NGV ๔,๐๐๐ คัน : โปรงใสจริงหรือไม่”
๖. เสวนาเรื่อง “นักการเมืองกับการแทรกแซงข้าราชการ”
๗. เสวนาเรื่อง “พระภิกษุณีกับการเติมเต็มพุทธบริษัทสี่”
๘. เสวนาเรื่อง “๑๑ ประเพณีโครงการหรือกิจการรุนแรง ทำลายเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗ วรรคสอง”

ยิ่งไปกว่านั้น คณะอนุกรรมการฯ ยังสามารถปลูกให้ประชาชนตื่นตัวสามารถวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่าง ๆ จนสามารถขับเคลื่อนคัดค้านและตรวจสอบเรื่องที่ไม่ถูกต้องได้อย่างมีพลังเป็นจำนวน ๑๑ กรณี ได้แก่

๑. กรณีศึกษาเรื่องพื้นที่บริเวณโดยรอบปราสาทพระวิหาร
๒. กรณีศึกษาเรื่องมอเตอร์เวย์กรุงเทพ-บางปะอิน
๓. กรณีศึกษาเรื่องรถเมล์ NGV ๔,๐๐๐ คัน
๔. กรณีศึกษาเรื่องบอร์ดการบินไทย
๕. กรณีศึกษาเรื่องร้องเรียนกลุ่มผู้ค้าตลาดนัดจตุจักรพลาซ่า
๖. กรณีศึกษาเรื่องร้องเรียนกลุ่มผู้ค้าตลาดนัดจตุจักร
๗. กรณีศึกษาเรื่องร้องเรียนกลุ่มผู้ค้าตลาดนัดจตุจักร ๒ มีนบุรี
๘. กรณีศึกษาเรื่องร้องเรียนกลุ่มผู้ประกอบการหัวหินบาร์ซ่า
๙. กรณีศึกษาเรื่องร้องเรียนคัดค้านและให้ยุติโครงการชลประทานขนาดใหญ่ห้วยโสมง อำเภอนาดี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
๑๐. กรณีศึกษาเรื่องภิกษุณีกับการเติมเต็มพุทธบริษัทสี่
๑๑. กรณีศึกษาเรื่องร้องเรียนโครงการก่อสร้างทางหลวงหมายเลข ๑๒ สายสุโขทัย-ตาก ตอน ๓ ระยะทาง ๒๒.๙๐๕ กิโลเมตร เป็นถนน ๔ เลน โดยมีการตัดไม้สักบริเวณสองข้างทาง

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

รัฐต้องส่งเสริมภาคประชาชนให้เข้มแข็ง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและวิเคราะห์ประเด็นปัญหาเพื่อนำไปสู่การเคลื่อนไหวให้สังคมรับรู้ ช่วยกันตรวจสอบโดยร่วมกับสื่อมวลชน

๖. คณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้แก๊สน้ำตาสลายกลุ่มผู้ชุมนุม เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑

นับตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๑ คณะอนุกรรมการฯ ได้ทำการศึกษาตรวจสอบข้อเท็จจริงในเหตุการณ์ดังกล่าว ทั้งนี้ได้มุ่งหมายที่จะดำเนินการเพื่อชี้มูลความผิดต่อเจ้าหน้าที่ผู้สลายการชุมนุมโดยมิชอบเท่าที่ควร หากมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะ กล่าวคือ

๑. นำเสนอบทเรียนจากกรณีการสลายการชุมนุม เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑

๒. เสนอแนวทางให้รัฐบาล ฝ่ายความมั่นคงและฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องปรับปรุง พัฒนา มาตรการและแผนการในการสลายการชุมนุมอย่างมีธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการที่ดี

ดังได้มีข้อสรุปและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาการชุมนุมประท้วงของประชาชนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของภาครัฐ ดังนี้

๑. ให้คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล และวุฒิสภำทำหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เพื่อให้นายกรัฐมนตรี สั่งการให้หน่วยงานตำรวจ และหน่วยงานใดๆ ในกำกับของรัฐซึ่งมีหน้าที่ดูแลการชุมนุมทางการเมืองของประชาชน ยุติการใช้ระเบิดแก๊สน้ำตา ทั้งชนิดขว้างและกระสุนยิงที่ผลิตจากประเทศจีนที่มีสาร RDX เป็นส่วนผสม หรือกระสุนปลอมกับการสลายการชุมนุมของประชาชน ซึ่งเป็นการชุมนุมตามสิทธิในมาตรา ๖๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ไม่ว่าการชุมนุมนั้นจะเป็นการชุมนุมทางการเมืองของฝ่ายใดก็ตาม

๒. รัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือ ชดเชยความเสียหาย และโอกาสในการประกอบอาชีพ สำหรับผู้ได้รับบาดเจ็บ พิการ ทุพพลภาพจากการสลายการชุมนุม

๓. ควรสร้างหลักเกณฑ์อันเกี่ยวข้องกับการชุมนุมทางการเมือง เพื่อเป็นมาตรฐานสำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐ เพื่อดำเนินการตามสถานการณ์ที่เหมาะสมกับพลเมืองผู้ใช้สิทธิอันชอบธรรมในการชุมนุมทางการเมือง

๔. สร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ โดยต้องเห็นพ้องกันว่าพัฒนาประชาธิปไตยต้องมาจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และสามารถให้การชุมนุมทางการเมืองของภาคประชาชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคม และวัฒนธรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้โดยชอบ

๗. คณะอนุกรรมการศึกษา และตรวจสอบโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนบ้านกุ่ม จังหวัดอุบลราชธานี

ในช่วงระยะเวลา ๓ ปี คณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการ ๒ เรื่อง คือ เรื่องการศึกษาและตรวจสอบโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนบ้านกุ่ม จังหวัดอุบลราชธานี และเรื่องการศึกษาคุณค่าการพัฒนาและผลกระทบในกลุ่มน้ำโขง จนปรากฏผลการพิจารณาศึกษาเป็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะโดยสังเขป ดังนี้

ประเด็นการไม่มีธรรมาภิบาลในการบริหาร

๑. รัฐบาลสมัยนายสมัคร สุนทรเวช ได้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ในการดำเนินการโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนบ้านกุ่ม จ.อุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๑ ทั้งนี้โดยมิได้มีการเสนอกรอบการเจรจาใด ๆ ต่อรัฐสภาอันเป็นการขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๐ และ ๓๐๓ แห่งบทเฉพาะกาล

๒. กระทรวงพลังงานและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการไฟฟ้าเขื่อนบ้านกุ่มมิได้รับทราบหรือได้รับการติดต่อใด ๆ จากกระทรวงการต่างประเทศ ในสมัยนั้นทั้งก่อนและหลังการลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) ดังกล่าว

๓. กรณีการดำเนินการอย่างรวดเร็วของรัฐบาลสมัยนั้น แสดงว่าประเทศไทยในฐานะภาคีสมาชิกสำคัญ ของกลุ่มประเทศแม่น้ำโขงตอนล่างใน MRC แต่ไม่สนใจที่จะใช้และพัฒนากลไกการทำงานของ MRC ในฐานะเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การผลักดันให้แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำนานาชาติของทุกประเทศที่เป็นภาคี

ประเด็นโครงการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าพลังน้ำในลำน้ำหลักที่จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC)

ต่อประเด็นนี้รัฐบาลไทยควรดำเนินการบทบาทในการผลักดันให้กลุ่มประเทศในลุ่มน้ำโขงทั้งหมดยอมรับข้อเท็จจริงที่ว่า แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำนานาชาติ และควรเจรจาให้ประเทศจีนเข้าใจปัญหาของกลุ่มน้ำโขงตอนล่างกับความเป็นแม่น้ำนานาชาติแล้วเข้ามาร่วมกันในคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC)

ประเด็นปัญหาแนวนโยบายด้านการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าที่ไม่มีความชัดเจนในระดับนโยบาย

๑. โครงการเขื่อนบ้านกุ่มยังไม่ปรากฏในแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า (PDP) ของประเทศไทย

๒. ปัญหาความไม่พร้อมของ MRC ของไทยในเรื่องหลักเกณฑ์การจัดทำรายงานความเหมาะสม การจัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม กระบวนการขั้นตอนตามรัฐธรรมนูญด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สิทธิในกระบวนการมีส่วนร่วม สิทธิในกระบวนการรับฟังความคิดเห็น

รัฐบาลไทยต้องให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมในเรื่องดังกล่าว เพราะเป็นการวางพื้นฐานของกระบวนการที่ยังไม่เคยมีการปฏิบัติระหว่างประเทศในลุ่มน้ำนานาชาติร่วมกันมาก่อน

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

๑. เสนอให้กระทรวงการต่างประเทศทบทวนและยกเลิก MOU ระหว่างประเทศไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในโครงการเขื่อนบ้านกุ่ม

๒. เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการฝายบ้านกุ่มและโครงการฝายปากชมต่อสาธารณะ

๓. ให้ตรวจสอบข้อมูลการดำเนินการของบริษัท อิตาเลียน-ไทย ดีเวลลอปเม้นต์ จำกัด (มหาชน) และบริษัท เอเชียคอร์ปอเรชัน จำกัด กรณีโครงการเขื่อนบ้านกุ่ม

๘. ธรรมชาติในระบบพลังงานของประเทศ

ศึกษากรณีกระบวนการทุจริตคอร์รัปชันเชิงนโยบายในระดับมหภาค

หากการเมือง หมายถึง กระบวนการใช้อำนาจในการจัดสรรทรัพยากร ผลประโยชน์ และสิ่งมีคุณค่าให้แก่มวลสมาชิกในสังคมแล้ว การเมืองในระบอบประชาธิปไตยย่อม หมายถึง กระบวนการที่ผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญในการจัดสรรทรัพยากร ผลประโยชน์ และสิ่งมีคุณค่าให้แก่ประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างเท่าเทียม โปร่งใส และเป็นธรรม

กล่าวได้ว่าทรัพยากรด้านพลังงาน* มิใช่เป็นขุมทรัพยากรขนาดใหญ่ของประเทศเท่านั้น** แต่ยังเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการผลิตและบริโภคโดยตรงของคนไทยทั่วประเทศ ทั้งภาคครัวเรือน ภาคเกษตร-ประมงรายย่อย ภาคเอสเอ็มอี ภาคอุตสาหกรรม ภาคขนส่ง เพราะค่าใช้จ่ายด้านพลังงานคิดเป็นเกือบครึ่งหนึ่งของค่าใช้จ่ายสำหรับการครองชีพในชีวิตประจำวันของคนไทยทั่วไป*** เฉพาะค่าโสหุ้ยที่เป็นค่าโลจิสติกอย่างเดียวก็คิดเป็นร้อยละ ๑๙-๒๐ ของต้นทุนสินค้า ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย มีตัวเลขค่าโลจิสติกเพียงร้อยละ ๑๔ ของต้นทุนสินค้าเท่านั้น (ค่าโลจิสติกของสิงคโปร์ ยังมีตัวเลขน้อยกว่านั้น คือ เพียงร้อยละ ๗) ทั้งนี้เพราะราคาน้ำมันทางฝั่งมาเลเซียถูกกว่าไทยเฉลี่ยลิตรละ ๑๐-๒๐ บาท นั่นเอง

ด้วยความสำคัญของทรัพยากรด้านพลังงาน ซึ่งเป็นเสมือนโลหิตหล่อเลี้ยงชีวิตทางเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศชาติดังกล่าว คณะกรรมาธิการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา จึงได้ตั้งคณะอนุกรรมการขึ้น ๒ คณะ คือ คณะอนุกรรมการทบทวนแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP) ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม และคณะอนุกรรมการเสริมสร้างธรรมาภิบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความโปร่งใสในระบบการจัดการด้านทรัพยากรพลังงานของประเทศ ให้เกิดความเท่าเทียมและเป็นธรรมแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่าผู้เป็นเจ้าของทรัพยากรพลังงานที่แท้จริง

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันในระดับองค์กรอิสระซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบการทุจริตของภาครัฐ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ที่สะท้อนว่า “ปัญหาการทุจริตที่ ป.ป.ช. ตรวจสอบพบมากที่สุดขณะนี้ คือ การคอร์รัปชันเชิงนโยบายและผลประโยชน์ทับซ้อนโดยยกกฎหมายมารองรับในลักษณะถูกกฎหมายแต่ขัดผลประโยชน์สาธารณะ โดยใช้ความได้เปรียบและเงื่อนไขทางการเมืองเอาเปรียบประชาชน”****

จากการศึกษาตรวจสอบเรื่องความโปร่งใสในการจัดสรรทรัพยากรพลังงานของภาครัฐในช่วงระยะเวลา ๓ ปี ของคณะกรรมาธิการฯ พบว่านโยบายของภาครัฐเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรพลังงานของประเทศมีแนวโน้มเข้าข่ายกรณีที่เราเรียกว่า “การคอร์รัปชันเชิงนโยบายในระดับมหภาค” และมีการปฏิบัติที่ขัดกับหลักธรรมาภิบาลสากลหลายประการ ดังนี้

* ในที่นี้หมายถึงพลังงานเชื้อเพลิงและพลังงานไฟฟ้า

** เฉพาะมูลค่าทรัพยากรปิโตรเลียมเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๔ แสนล้านบาทต่อปี

***อ้างอิงจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ, บทสรุปสำหรับผู้บริหาร การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ.

๒๕๕๒ แสดงค่าใช้จ่ายด้านค่าเดินทางและค่าพาหนะของคนไทยต่อหัว คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๗ ของค่าใช้จ่ายการครองชีพทั้งหมด ทั้งนี้ยังไม่รวมค่าไฟฟ้า ค่าการใช้ก๊าซหุงต้ม ฯลฯ

**** คำสัมภาษณ์ของนายวิชา มหาคุณ กรรมการป.ป.ช. ในเว็บไซต์กรุงเทพธุรกิจออนไลน์ (Th), Friday, August ๒๘, ๒๐๐๙, ๒๑.๐๒

๑. ขาดหลักการว่าด้วยการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ ข้าราชการมีบทบาททับซ้อนทั้งในการกำหนดนโยบาย กำกับดูแล และบทบาทในฐานะกรรมการในธุรกิจพลังงานที่ต้องถูกกำกับดูแล กรณีตัวอย่างในประเด็นนี้ที่เห็นได้ชัดเจนในประเด็นนี้ ได้แก่

- การแก้ไขพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจนั้น ขัดต่อหลักธรรมาภิบาลอย่างร้ายแรงในเรื่องการแยกบทบาทหน้าที่ (Segregation of Duty) และการแยกบทบาทอำนาจ (Separation of Power) เนื่องจากข้าราชการที่เข้าไปเป็นผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจจัดการในบริษัทผู้รับสัมปทานย่อมได้ผลประโยชน์ตอบแทนที่มีมูลค่าสูงในรูปเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยประชุม และประโยชน์ที่มาจากผลกำไรทางธุรกิจ ซึ่งอาจนำไปสู่การครอบงำนโยบายของรัฐโดยธุรกิจเอกชนได้

- กรณีความทับซ้อนในผลประโยชน์ของคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน (กบง.) กับกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง โดยที่ข้าราชการระดับสูงที่เป็นคณะกรรมการและอนุกรรมการในกบง. ซึ่งมีหน้าที่ในการบริหารเงินกองทุนน้ำมันหลายคนเป็นหรือเคยเป็นกรรมการหรือประธานกรรมการในบริษัทด้านพลังงานในเครือของบมจ.ปตท. โดยได้ค่าตอบแทนในรูปเบี้ยประชุม และโบนัสในอัตราที่สูง จึงทำให้เกิดปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนขึ้นหลายประเด็น

- ในช่วงที่รัฐบาลมีนโยบายแปรรูปปตท. และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) นั้น กบง. ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานในช่วงเปลี่ยนผ่านด้วย ทำให้เกิดความทับซ้อนในอำนาจหน้าที่ของการบริหารกับการกำกับดูแลในกิจการพลังงานทุกประเภท ทั้งก๊าซธรรมชาติ น้ำมัน และไฟฟ้า เพราะมีผู้บริหารกับผู้กำกับกิจการเป็นคนกลุ่มเดียวกัน

๒. ขาดระบบการกำกับดูแล เพื่อป้องกันการครอบงำนโยบายรัฐโดยกลุ่มทุนพลังงาน กรณีตัวอย่างในประเด็นนี้ที่เห็นได้ชัดเจน คือ

มีการนำกองทุนน้ำมันชดเชยส่วนต่างการนำเข้าก๊าซแอลพีจี ในปี ๒๕๕๓ เป็นจำนวนเงินกว่า ๒๐,๐๐๐ ล้านบาท ตามคำสัมภาษณ์ของนายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ จึงทำให้กองทุนน้ำมันกลายเป็นกองทุนประกันรายได้และผลกำไรของบริษัทธุรกิจพลังงานในช่วงที่รัฐบาลยังไม่อนุมัติให้มีการลอยตัวราคาแอลพีจีตามราคาตลาดโลกซึ่งเป็นข้อเรียกร้องของกลุ่มทุนพลังงาน โดยที่การอนุมัติจ่ายเงินนั้นล้วนอยู่ในการตัดสินใจของกลุ่มคนที่เป็นทั้งคนกำกับดูแลเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ในฐานะกรรมการของบริษัทธุรกิจพลังงานเหล่านั้น

๓. ขาดกลไกกำกับดูแลตรวจสอบและการเปิดเผยผลการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอต่อสาธารณชน

กรณีตัวอย่างในประเด็นนี้ คือ

การปกปิดข้อมูลกรณีที่ค่าเงินบาทแข็งกับราคาน้ำมันนำเข้าที่ไม่เป็นไปตามกลไกตลาดที่เป็นธรรม เพราะเงินบาทที่แข็งค่าขึ้นโดยเฉลี่ยทั้งปีกับราคาน้ำมันดิบนำเข้าจะถูกลง โรงกลั่นจะซื้อน้ำมันดิบในราคาที่ลดลงร้อยละ ๔.๒๔ ราคาเฉลี่ยของน้ำมันเบนซิน ๙๑ ในช่วง ๑๑ เดือนของปี ๒๕๕๓ มีราคาสูงเกินจริงทำให้ประชาชนต้องจ่ายสูงกว่าที่ควร ๔,๐๑๔.๕๗ ล้านบาท น้ำมันเบนซิน ๙๕ จ่ายสูงกว่าที่ควร ๑๐๒.๑๐ ล้านบาท และน้ำมันดีเซลจ่ายสูงกว่าที่ควรถึง ๒๘,๒๐๗.๗๔ ล้านบาท หากรวมการนำเงินมาชดเชยน้ำมันดีเซลด้วย จะทำให้น้ำมันดีเซลถูกลงไปอีก ๑.๒๐ บาทต่อลิตร ทั้งนี้ยังไม่รวมการเอากำไรเกินควรจากกลไกราคาอื่น ๆ

ผลเสียของการขาดธรรมาภิบาลในระบบพลังงานที่มีต่อประชาชนผู้บริโภคโดยตรง

จากการที่ฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำทำการ “บังหลวง” โดยใช้อำนาจรัฐในระบบราชการดำเนิน “นโยบายฉ้อราษฎร์” ในลักษณะของการจัดสรรทรัพยากรพลังงานอันเป็นทรัพย์สินสาธารณะของคนไทยทั้งประเทศโอนถ่ายไปเป็นผลประโยชน์เฉพาะของกลุ่มทุนพลังงานและเครือข่ายธุรกิจที่เกี่ยวข้องได้ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่ประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

- ประชาชนต้องใช้จ่ายต้นทุนผลิตสูงกว่าความเป็นจริง เช่น ราคาน้ำมันต้องจ่ายต้นทุนที่ไม่ได้เกิดขึ้นจริงโดยเจ้าหน้าที่รัฐที่มีหน้าที่กำกับดูแลนโยบายอัมบริษัทรูทิจพลังงานในการกำหนดราคาคำหน้าโรงกลั่นในราคานำเข้าน้ำมันจากสิงคโปร์ด้วย “ราคาอิงตลาดสิงคโปร์” ซึ่งคิดราคานำเข้าจากสิงคโปร์โดยได้รวมค่าโสหุ้ยที่ไม่ได้เกิดขึ้นจริง เช่น ค่าขนส่งจากสิงคโปร์มาไทย ค่าประกันภัยจากสิงคโปร์มาไทย ค่าสูญเสียการขนส่งระหว่างทาง และค่าปรับปรุงคุณภาพน้ำมันจากมาตรฐานสิงคโปร์มาเป็นมาตรฐานไทย โดยค่าโสหุ้ยเทียมเหล่านี้มีมูลค่าประมาณ ๒ บาทต่อลิตร ใน ๑ ปี คนไทยใช้น้ำมันประมาณ ๔๐,๐๐๐ ล้านลิตร เท่ากับว่าคนไทยทั้งประเทศต้องจ่าย ๘๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี ให้แก่กลุ่มทุนพลังงานอย่างไม่เป็นธรรม

- ทั้งนี้ยังไม่นับเงินที่เก็บจากประชาชนเข้ากองทุนน้ำมันถึงลิตรละ ๗-๗.๕๐ บาท และนำไปจ่ายชดเชยให้กับก๊าซแอลพีจีเป็นหลัก โดยในปี ๒๕๕๓ จ่ายชดเชยถึงกว่า ๒๐,๐๐๐ ล้านบาท

- ประชาชนต้องสูญเสียเงินถึงร้อยละ ๑๘ ให้กับก๊าซ CO₂ ในก๊าซเอ็นจีวีที่กรมธุรกิจพลังงานอนุญาตให้มีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) ในก๊าซเอ็นจีวี ซึ่งเกินมาตรฐานสากลถึง ๖ เท่าตัว และเป็นก๊าซพิษที่ไม่ให้พลังงานกับเครื่องยนต์ทั้งยังทำให้เครื่องยนต์เสียหายด้วย นอกจากนี้ CO₂ ดังกล่าวยังอาจทำให้ถึงบรรจุดเกิดการฟุ่ร่อนก่อนกำหนดอายุการใช้งาน และ CO₂ เป็นก๊าซเรือนกระจกที่มีผลต่อปัญหาโลกร้อนโดยตรงด้วย เหล่านี้ล้วนเป็นการผลกระทบให้กับประชาชนและสังคมโดยรวมเพื่ออนุเคราะห์ธุรกิจของบริษัทพลังงาน

ผลเสียของการขาดธรรมาภิบาลในระบบพลังงานของภาครัฐที่มีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ได้แก่

- ค่าโลจิสติกซึ่งเป็นต้นทุนทางตรงของภาคเศรษฐกิจการผลิตที่สูงเกือบร้อยละ ๒๐ ทำให้ศักยภาพทางธุรกิจของผู้ประกอบการไทยไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ และอาจทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยเป็นจำนวนมากเกิดความเสียหายจนเลิกล้มกิจการ เพราะไม่สามารถสู้กับค่าต้นทุนพลังงานที่สูงได้

- จากค่าโลจิสติกที่ทำให้ต้นทุนผลิตสูงขึ้นดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบเป็นห่วงโซ่ให้ผู้ประกอบการหันไปปิดลดปัจจัยต้นทุนตัวอื่น เช่น ลดการจ้างงาน ลดสวัสดิการแรงงาน ลดอัตราค่าจ้างแรงงาน หรือแม้แต่การใช้แรงงานเด็กและแรงงานต่างชาติอย่างผิดกฎหมายเพิ่มขึ้น เป็นต้น ทั้งหมดนี้มีผลทำให้อัตราการว่างงานของคนไทยสูงขึ้นด้วย

- รัฐได้รับส่วนแบ่งน้อยมากจากทรัพยากรปิโตรเลียมอันมีมูลค่ามหาศาล ผลการศึกษาของคณะกรรมการฯ พบว่าประเทศไทยได้รับส่วนแบ่งจากทรัพยากรปิโตรเลียมต่ำที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กล่าวคือ ประเทศไทยได้รับรายได้จากค่าภาคหลวงปิโตรเลียมเพียงร้อยละ ๕-๑๕ ในขณะที่ประเทศอื่น เช่น พม่า กัมพูชา เรียกเก็บค่าภาคหลวงหรือส่วนแบ่งขั้นต้นร้อยละ ๑๐ และร้อยละ ๑๒.๕ ตามลำดับ โดยพม่ายังได้ส่วนแบ่งกำไรเพิ่มอีกร้อยละ ๕๐-๘๐ จากน้ำมัน และร้อยละ ๔๕-๖๐ จากก๊าซธรรมชาติ ส่วนกัมพูชาได้ส่วนแบ่งกำไรร้อยละ ๔๐-๖๐ จากน้ำมัน และร้อยละ ๓๕ จากก๊าซธรรมชาติ สำหรับอินโดนีเซียเองแม้ไม่เก็บค่าภาคหลวงแต่เรียกส่วนแบ่งกำไรจากน้ำมันถึงร้อยละ ๖๕ และจากก๊าซธรรมชาติถึงร้อยละ ๓๕

มูลค่าปิโตรเลียมที่ผลิตได้ในประเทศไทยในห้วงเวลา ๒๘ ปี นับตั้งแต่ปีพ.ศ.๒๕๒๔-๒๕๕๒ มีมูลค่าทั้งสิ้น ๒,๖๒๘,๖๔๗.๕๐ ล้านบาท แต่รัฐไทยกลับได้รับค่าสัมปทานจากทรัพยากรปิโตรเลียมที่มีมูลค่ามหาศาลนี้เพียง ๓๒๙,๗๒๙.๒๖ ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๔ เท่านั้น ซึ่งที่ผ่านมาหากรัฐบาลไทยเรียกเก็บค่าสัมปทานทรัพยากรปิโตรเลียมใกล้เคียงกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เก็บส่วนแบ่งในสัดส่วนร้อยละ ๔๐-๕๐ รายได้ที่เข้ารัฐจะขยับขึ้นเป็นประมาณหนึ่งล้านล้านบาท รายได้ที่เพิ่มขึ้นก่อนหน้านี้สามารถนำไปใช้เป็นงบประมาณจัดสรรสวัสดิการสังคมอันจำเป็นต่อประชาชนทั้งประเทศโดยไม่ต้องมีการกู้เงินหลายแสนล้านบาทจากต่างประเทศ

จินตนาการใหม่หากประเทศไทยไร้คอร์รัปชันในระบบพลังงานแห่งชาติ

๑. ยุติการคอร์รัปชันเชิงนโยบาย

ให้มีการแยกบทบาทหน้าที่ (Segregation of Duty) ของเจ้าพนักงานของรัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย การกำกับดูแล และการประกอบการดำเนินการออกจากกันอย่างชัดเจน โดยห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐและ/หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำหน้าที่ส่วนใดอยู่แล้วไปทำหน้าที่ในส่วนที่เหลืออีก และห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐไปเป็นกรรมการหรือผู้มีอำนาจในบริษัทเอกชนด้านพลังงานโดยเด็ดขาด

๒. ยุตินโยบายอุ้มกลุ่มธุรกิจพลังงาน

๒.๑ ให้ยกเลิกสิทธิพิเศษในการกำหนดราคาน้ำมันหน้าโรงกลั่นที่อิงราคานำเข้าจากสิงคโปร์

๒.๒ ให้ยกเลิกกองทุนน้ำมันที่นำเงินไปชดเชยก๊าซแอลพีจีและก๊าซเอ็นจีวีเป็นหลัก

๒.๓ ด้านการผลิตก๊าซแอลพีจี ให้โรงแยกก๊าซมีหน้าที่จัดหาก๊าซแอลพีจีให้พอเพียงต่อความต้องการใช้ของภาคประชาชนและยานยนต์เป็นหลัก หากมีเหลือจึงจะสามารถจำหน่ายให้กับผู้ใช้ในภาคอื่นได้ในราคาเดียวกับที่เรียกเก็บจากประชาชน

๒.๔ หากก๊าซแอลพีจีที่ผลิตได้จากโรงแยกก๊าซไม่พอเพียงต่อการใช้ของภาคอุตสาหกรรมและปิโตรเคมีให้ใช้ก๊าซแอลพีจีจากโรงกลั่นหรือนำเข้า โดยให้ใช้ราคาลอยตัวตามตลาดโลกและเป็นราคาเดียวกัน

๓. กำหนดอัตราการเก็บค่าภาคหลวงและส่วนแบ่งกำไรให้เป็นธรรมต่อประชาชนส่วนรวมผู้เป็นเจ้าของทรัพยากรที่แท้จริง การบริหารจัดการใหม่เช่นนี้ ประเทศไทยจะมีรายได้และผลประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียมไม่ต่ำกว่าปีละ ๒-๓ แสนล้านบาท

๔. จัดทำแผนพัฒนากำลังไฟฟ้า (PDP) ใหม่โดยที่ไม่มุ่งเน้นไปที่ด้านการจัดหาไฟฟ้า (Supply Side) เพียงอย่างเดียวแต่ให้มุ่งเน้นไปที่การบริหารจัดการด้านความต้องการไฟฟ้า (Demand Side Management : DSM) ซึ่งเป็นการจัดการด้านความต้องการซึ่งเน้นการประหยัด และประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน อันจะเป็นการเปิดทางให้มีการส่งเสริมการพัฒนาด้านพลังงานหมุนเวียน

สิ่งที่รัฐบาลต้องทำ คือ ต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างการคิดอัตราค่าไฟฟ้าจากระบบประกันรายได้การลงทุน (Return on Invested Capital : ROIC) มาเป็นระบบเน้นประสิทธิภาพจากการประกอบการ (Performance Based) แทน เพราะโครงสร้างในระบบประกันรายได้การลงทุนจะนำไปสู่การเน้นการก่อสร้างขนาดใหญ่ เนื่องจากทิศทางการพัฒนาถูกกำหนดให้ต้องลงทุนเพิ่มเพื่อให้เกิดกำไร เกิดการประเมินสำรองไฟฟ้าเกินความเป็นจริงอยู่เสมอ ทำให้เป็นภาระค่าใช้จ่ายของประเทศไทยและประชาชน ซึ่งขัดต่อหลักการประหยัดและประสิทธิภาพ รัฐบาลควรเน้นให้แรงจูงใจกับกฟผ. หากสามารถส่งเสริมการใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ แทนการเพิ่มการลงทุนเพื่อสร้างโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ โดยรัฐบาลควรนำมาตรการภาษีและราคาไฟฟ้าเป็นตัวส่งเสริมหรือจัดการใช้ไฟฟ้าที่ไม่มีประสิทธิภาพ

หากรัฐบาลไทยชุดใดก็ตามมีจิตสำนึกร่วมกับจินตนาการใหม่ดังกล่าว โดยสร้างธรรมาภิบาลในระบบพลังงานแห่งชาติให้ปรากฏเป็นจริงแล้ว รัฐบาลจะมีแหล่งรายได้อย่างเพียงพอที่จะสถาปนาสังคมสวัสดิการขึ้นในประเทศไทย กล่าวคือ สามารถจัดสรรสวัสดิการอันจำเป็นต่อประชาชน ทั้งทางด้านการศึกษา สาธารณสุข และการดำรงชีพอย่างมีศักดิ์ศรีในฐานะเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ทั้งจะเป็นการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมทางสังคมอย่างแท้จริง มิใช่เป็นเพียงรูปแบบการคอร์รัปชันเชิงนโยบายที่มาในรูปลักษณ์ของโครงการอภิบาลประชานิยมซึ่งเป็นการทำลายรากฐานโครงสร้างการบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาลของรัฐบาลที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญโดยสิ้นเชิง

**รายงานฉบับสังเขปผลการดำเนินงานของ
คณะอนุกรรมการการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียน
ในคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา**

.....

ความเป็นมาและความสำคัญ

ความรู้สึกร่วมของคณะอนุกรรมการการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียน ในคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต วุฒิสภา จากการทำงานตามหน้าที่มาเกือบ ๓ ปีเต็ม ก็คือ จากอดีตถึงปัจจุบันปัญหาการไม่ได้รับความเป็นธรรมของประชาชนที่เกิดจากเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐปฏิบัติกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ และหรือทำให้เกิดการเสียสภาพการทรงสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมายยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้รูปแบบและระบอบการปกครองจะเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่เพิ่มการคุ้มครองสิทธิของประชาชนมากขึ้นเพียงใด กฎหมายเปิดโอกาสให้ประชาชนรักษาสีทธิของตนโดยให้ต่อสู้ คัดค้านการกระทำของรัฐได้มากยิ่งขึ้นก็ตาม แต่ดูเหมือนปัญหายังคงสภาพอย่างไม่เสื่อมคลาย

ปัญหาความเดือดร้อนของพี่น้องประชาชนมีมากเหลือเกิน จะเห็นได้ว่าประเทศไทยในอดีตตั้งแต่สมัยระบอบการปกครองแบบพ่อขุนอุปถัมภ์แห่งราชอาณาจักรสุโขทัย ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนก็มีสิทธิเสรีภาพที่จะร้องทุกข์ต่อผู้ปกครองได้ กล่าวคือ ที่ปากประตูเมืองจะมีกระดิ่งแขวนไว้ให้ประชาชนที่มีความทุกข์ร้อนขุนช่องหมองใจสามารถมาสั่นกระดิ่งเพื่อร้องทุกข์ได้ แม้ในยุครัตนโกสินทร์รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ จะทรงเปลี่ยนแปลงวิธีการเป็นการ “ตีกลองร้องฎีกา” แต่รูปแบบวิธีการก็ยังคงเดิม กล่าวคือประชาชนยังคงร้องทุกข์ต่อพระมหากษัตริย์ได้อย่างใกล้ชิด

ปัญหาการทุจริตคิดมิชอบในบ้านเมืองนี้มีมากเหลือเกิน ภายหลังประเทศได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยนับตั้งแต่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ จนถึงปัจจุบันเกิดความภาคภูมิใจว่ามีความเป็นอารยะ การปกครองได้พัฒนาไปไกลกว่าการปกครองแบบพ่อปกครองลูก และพัฒนาใกล้เคียงกับประเทศในตะวันตกแล้ว แต่การพัฒนาดังกล่าวกลับเป็นสาเหตุหลักทำให้ช่องว่างระหว่างผู้มีอำนาจระดับสูง (ชนชั้นปกครอง, ข้าราชการ และนักการเมือง) กับประชาชน เริ่มมีมากขึ้น และความสลับซับซ้อนในวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองก็เพิ่มมากขึ้นด้วย เมื่ออำนาจปกครองตกอยู่ในมือของผู้มีอำนาจระดับสูงภัยร้ายที่ส่งผลกระทบต่อบ้านเมืองก็ได้อุบัติขึ้น ภายได้กลไกและวิธีการที่สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นด้วย ภัยร้ายนั้นเรียกอย่างเป็นทางการว่า ภัยการ “ทุจริตคอร์รัปชัน” ซึ่งมีทั้งการทุจริตเชิงนโยบายและทุจริตต่อหน้าที่โดยตรง เห็นได้ชัดเมื่อประเทศไทยเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยของประชาชนหลังยุค ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ความคิดเกี่ยวกับความจำเป็นในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหารเริ่มต้นขึ้นเพื่อควบคุม ตรวจสอบนักการเมืองที่มีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างเด่นชัดให้สอดคล้องกับบริบททางการเมืองในขณะนั้น กล่าวคือได้มีการจัดตั้งหน่วยงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในวงราชการ (ป.ป.ป.) ในสมัยรัฐบาลนายสัญญา ธรรมศักดิ์

ฝ่ายนิติบัญญัติได้รับการฝากความหวังจากภาคประชาชนมากเหลือเกิน ในด้านการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร แม้ว่าจะมีองค์กรอิสระเกิดขึ้นมากมายในรอบ ๑๐ ปีมานี้ก็ตาม และแม้จะทำให้กลไกการตรวจสอบที่มีอยู่ได้พัฒนา ศึกษารูปแบบวิธีการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ของแต่ละองค์กรตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดจะมีเพิ่มมากขึ้น แต่นับถึงปัจจุบันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน การกระทำของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติมิชอบสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากปริมาณเรื่องร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ผู้ตรวจการแผ่นดิน และ

หน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่โดยตรงมักแถลงต่อสาธารณะในโอกาสต่าง ๆ ว่ามีเรื่องร้องเรียนที่ตรวจสอบแล้วและที่อยู่ระหว่างการตรวจสอบเป็นจำนวนเท่าใดในแต่ละปี

คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา เป็นอีกองค์กรหนึ่งตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีหน้าที่ตรวจสอบการกระทำของฝ่ายบริหารและเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ ตามบทบัญญัติของมาตรา ๑๓๕ ประกอบบทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๔ กรรมการ ข้อ ๗๗ (๒๐) ที่กำหนดอำนาจหน้าที่พิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการพิจารณาศึกษา และตรวจสอบเรื่องการกระทำทุจริตประพฤติดมิชอบในหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่น การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน และศึกษาเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับกลไก กระบวนการและมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติดมิชอบ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

งานที่พวกเราทำอย่างเต็มที่ตลอดเกือบ ๓ ปีมานี้ นับเป็นเพียงเศษเสี้ยวของปัญหาเท่านั้น คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน ข้าราชการ พนักงานของรัฐ ทั้งที่ร้องเรียนโดยตรงด้วยตนเอง ส่งทางไปรษณีย์ โทรสาร โทรศัพท์ และหรือผ่านช่องทางอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา จึงอาศัยอำนาจตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๗ ตั้งคณะอนุกรรมการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียนขึ้นเพื่อพิจารณาศึกษาเรื่องร้องเรียนทั้งหมดที่เข้ามาก่อนนำเข้าสู่กระบวนการในขั้นตอนต่อไป

คณะอนุกรรมการคณะนี้ประกอบด้วยรายนามดังต่อไปนี้

๑. นายคำณูณ สิริธิตมาน	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายประสาร มฤคพิทักษ์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายเรืองไกร ลีภิพัฒน์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. นายศรัณย์ ธิติลักษณ์	เป็นอนุกรรมการ
๕. นางพิมพ์มาศ ธีระสาสน์	เป็นอนุกรรมการ
๖. นายไพบุลย์ มงคลสุวรรณ	เป็นอนุกรรมการ
๗. นายวิสิทธิ์ ตรีสุนทรรัตน์	เป็นอนุกรรมการ
๘. นายธนภณ วัฒนกุล	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมการ
๙. นายรักษเกชา แฉ่ฉาย	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ
๑๐. นายสมศักดิ์ แสงอรุณ	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ

ต่อมา นายเรืองไกร ลีภิพัฒน์ รองประธานอนุกรรมการ คนที่สอง ได้ลาออก คณะอนุกรรมการ ฯ จึงมีมติแต่งตั้ง ดร.เมธี จันทจารุภรณ์ เป็นอนุกรรมการ แทนตำแหน่งที่ว่าง ในวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

ต่อมา นายสมศักดิ์ แสงอรุณ ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ ได้ลาออก คณะอนุกรรมการ ฯ จึงมีมติแต่งตั้ง นางมณฑาทิพย์ กริมหา เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ แทนตำแหน่งที่ว่าง ในวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๒

ต่อมา นายวิสิทธิ์ ตรีสุนทรรัตน์ อนุกรรมการ ได้ลาออก คณะอนุกรรมการ ฯ จึงมีมติแต่งตั้ง นายรณรงค์ ตั้งเต็มทอง เป็นอนุกรรมการ แทนตำแหน่งที่ว่าง ในวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

ต่อมาเพื่อให้การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ ฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย คณะอนุกรรมการ ฯ จึงมีมติแต่งตั้งนายมนเฑียร บุญตัน สมาชิกวุฒิสภา

เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการฯ (เพิ่มเติม) เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ในกิจการอันจะเป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการฯ ในวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

รายชื่อคณะกรรมการฯ ชุดปัจจุบันประกอบด้วย

๑. นายคำคุณ สิริธิตสมาน	เป็นประธานคณะกรรมการ
๒. นายประสาร มฤคพิทักษ์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ
๓. นายศรัณย์ ธิติลักษณ์	เป็นอนุกรรมการ
๔. นางพิมพ์มาศ ธีระสาสน์	เป็นอนุกรรมการ
๕. นายไพบูลย์ มงคลสุวรรณ	เป็นอนุกรรมการ
๖. นายธรรรงค์ ตั้งเต็มทอง	เป็นอนุกรรมการ
๗. ดร.เมธี จันทจารุภรณ์	เป็นอนุกรรมการ
๘. นายธนกาน วัฒนกุล	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
๙. นายรักษเกชา แฉ่ฉ่าย	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
๑๐. นางมณฑาทิพย์ กริมหา	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

ที่ปรึกษา

๑. นายมณเฑียร บุญตัน
๒. พล.ต.ต.วิเชียร พูลทรัพย์
๓. พล.ต.ต.ปรีชา ปลดริปู
๔. พ.ต.อ.คมกฤษ ไวลีบ่าว
๕. นายชัยรัตน์ แสงอรุณ
๖. นายศิวัศกัย แนวจันทร์
๗. นายพนม บุญมี
๘. พ.ต.อ.บัญญัติ เพ็ญสวัสดิ์
๙. นายสัญญา เอียดจงดี
๑๐. พ.ต.ท.ฐณพล อริวรรณ
๑๑. พ.ต.อ.สมพงษ์ เรืองประไพ
๑๒. นางสาวปวีณา ใจคำ
๑๓. นายนิติรัตน์ ทรัพย์สมบูรณ์
๑๔. นางสาวสุกรานต์ โรจน์ไพรวงศ์
๑๕. นายวีรพงษ์ เกรียงสินยศ
๑๖. นายวิสิทธิ์ ตรีสุนทรรัตน์

คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียนอุปมาเสมือนหน่วยคัดกรองผู้ป่วยของโรงพยาบาลซึ่งรักษาโรคทุจริตคอร์รัปชันและธรรมาภิบาลบกพร่อง โดยทำหน้าที่คัดกรองเบื้องต้นว่าเรื่องร้องเรียนที่ถูกส่งเข้ามาให้คณะกรรมการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริตและเสริมสร้างธรรมาภิบาล เพื่อทำการรักษานั้น มีอาการเป็นเช่นไร ข้อบ่งชี้ของโรคร้ายนี้มีความน่าเชื่อถือ มีสภาพความรุนแรงของสาเหตุเพียงใด ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการพิจารณา (INPUT) เมื่อตรวจพบสาเหตุเบื้องต้นก็จะคัดแยกและพิจารณาส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญในการรักษาในหน่วยงานต่าง ๆ (PROCESS) เพื่อทำการตรวจรักษาอย่างละเอียดก่อนทำการบำบัดโรคนั้นให้ทุเลาหรือหายขาดได้ ดังนั้นหากขาดการวิเคราะห์คัดกรองในเบื้องต้นอาจ

ทำให้ผลการตรวจรักษา (OUTPUT) อาจผิดพลาดจนไม่สามารถแก้ไขได้อย่างตรงจุด สุดท้ายปัญหาก็จะยังคงดำรงอยู่เป็นปัญหาที่ต่อเนื่องต่อการเยียวยาและกระจายตัวต่อไปอีก

ตลอดระยะเวลา ๓ ปี การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียน ได้พิจารณาเรื่องร้องเรียนที่ถูกส่งเข้ามาเพื่อพิจารณาเบื้องต้นเกือบ ๓๐๐ เรื่อง ซึ่งคณะกรรมการการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มกำลังในการตรวจสอบข้อมูล พิจารณาศึกษาประเด็น หลักฐาน ตลอดจนระเบียบ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อประมวลข้อเท็จจริงก่อนเสนอต่อคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ให้ความเห็นชอบอีกชั้นหนึ่งก่อนจะรับเรื่องไว้พิจารณาเองหรือเสนอเรื่องนั้นไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน เช่น คณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ ที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาเรื่องที่เกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนนั้นโดยตรง หรือส่งไปยังหน่วยงานภายนอกที่มีอำนาจหน้าที่ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.), สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ผู้ตรวจการแผ่นดิน, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) หรือกระทรวง กรม ที่รับผิดชอบโดยตรงเช่นกัน

ผลสัมฤทธิ์ของคณะกรรมการการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียนที่ได้พิจารณาเรื่องจำนวน ๒๗๙ เรื่อง จำแนกออกเป็น

	ปี ๒๕๕๑		ปี ๒๕๕๒		ปี ๒๕๕๓		รวม
เรื่องที่ได้รับร้องเรียน	๗๘	เรื่อง	๑๐๑	เรื่อง	๑๐๐	เรื่อง	๒๗๙ เรื่อง
เสนอรับไว้พิจารณา	๖๕	เรื่อง	๕๖	เรื่อง	๖๙	เรื่อง	๑๘๙ เรื่อง
เสนอไม่รับไว้พิจารณา	๑๔	เรื่อง	๔๕	เรื่อง	๓๑	เรื่อง	๙๐ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ได้รับมาทั้งสิ้นจะต้องผ่านกระบวนการคัดกรองจากคณะกรรมการการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียน โดยมีหลักเกณฑ์เป็นข้อห้ามว่า เรื่องที่ร้องเรียนนั้นจะต้องไม่เป็น

๑. บัณฑิตสหพันธ์ คือ หนังสือร้องเรียนทุกฉบับจะต้องปรากฏชื่อ ที่อยู่ หรือเบอร์โทรศัพท์ เพื่อให้คณะกรรมการฯ สามารถติดต่อประสานงาน ขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ และเพื่อแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องเรียนทราบได้ เพื่อป้องกันการกลั่นแกล้งจากผู้ร้องและให้เป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้องในทุกกรณี

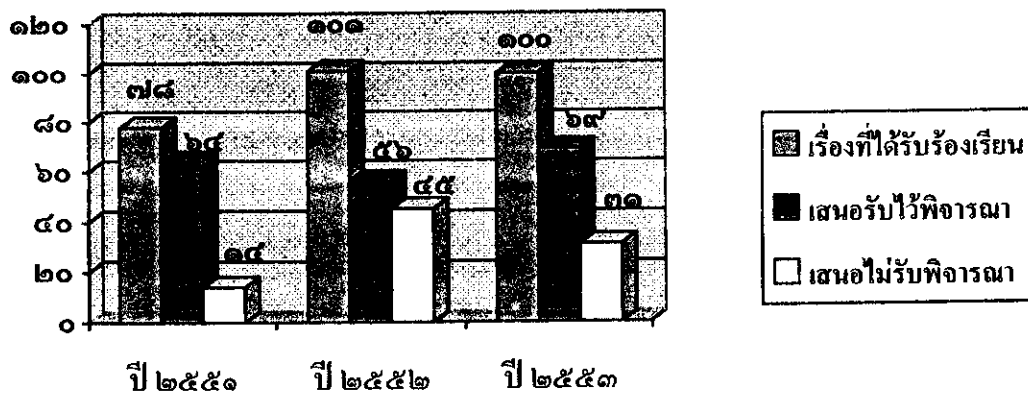
๒. เรื่องที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษาแล้ว

๓. เรื่องส่วนตัว ซึ่งผู้ถูกร้องมิใช่ข้าราชการ หรือพนักงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่จนถูกร้องเรียน หรือเป็นเรื่องระหว่างเอกชนต่อเอกชนที่สามารถใช้สิทธิทางศาลยุติธรรมได้ เนื่องจากเรื่องเหล่านี้คณะกรรมการฯ ไม่มีอำนาจตามกฎหมายให้กระทำได้

๔. เรื่องที่เกิดขึ้นนานหลายปีจนไม่สามารถค้นหาพยานหลักฐาน หรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาศึกษาได้

๕. เรื่องที่ผู้ร้องและหรือผู้ถูกร้องถึงแก่ความตาย

๖. เรื่องที่ผู้ร้องได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นแล้ว

สถิติผลสัมฤทธิ์ของคณะกรรมการการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนที่เข้ามาสู่กระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียนทั้งสิ้น ๒๗๙ เรื่อง ซึ่งผ่านความเห็นชอบเบื้องต้นจากที่ประชุมคณะกรรมการการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียน เห็นสมควรรับไว้พิจารณา ๑๘๙ เรื่อง หรือคิดเป็น ๒ ใน ๓ ของทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากเรื่องร้องเรียนที่ไม่รับพิจารณาจำนวน ๙๐ เรื่องจะมีลักษณะต้องห้ามตามหลักเกณฑ์การพิจารณาดังกล่าวแล้ว การจะรับเรื่องไว้พิจารณาคณะกรรมการการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียนได้วางหลักเกณฑ์กว้าง ๆ ว่า เรื่องที่อาจนำมาร้องทุกข์ ร้องเรียนได้ต้องเป็นเรื่องที่ผู้ร้องได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหายอันเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานในสังกัด หรือไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งกระทำการโดยทุจริตต่อหน้าที่, กระทำความผิดต่อหน้าที่ราชการ, ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ, ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินควร และหรือกระทำการนอกเหนือหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และที่สำคัญเรื่องที่ร้องเรียนต้องเป็นเรื่องที่มีมูลเหตุความจริง โดยผู้ร้องมิได้หวังสร้างกระแสหรือความเสียหายต่อบุคคลผู้ถูกร้อง

ดังที่กล่าวแล้วคณะกรรมการการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียนมีหน้าที่กลั่นกรองให้เพื่อทราบความจริงก่อนส่งมอบเรื่องต่อไปให้บุคคลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงรับไปพิจารณาดำเนินการต่อ ในการนี้คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภาได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นหลายคณะเพื่อพิจารณาปัญหาในกรอบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ รองรับเรื่องร้องเรียนจำนวนมากที่เข้ามา คณะกรรมการการฯ ที่ได้รับมอบหมายให้รับเรื่องร้องเรียนจำนวน ๑๘๙ เรื่อง ตามที่คณะกรรมการการกลั่นกรองเรื่องร้องเรียนเสนอมาประกอบด้วย

- คณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบกรณีทุจริต
- คณะกรรมการการเสริมสร้างธรรมาภิบาล
- คณะกรรมการการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน
- คณะกรรมการการทบทวนแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP) ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม

- คณะกรรมการการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้แก๊สน้ำตาสลายกลุ่มผู้ชุมนุมเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑

- คณะกรรมการการศึกษาคุณค่า การพัฒนา และผลกระทบในกลุ่มน้ำโขง
- คณะกรรมการการศึกษาระบบเสริมสร้างธรรมาภิบาลและตรวจสอบการทุจริต

ในรัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- คณะกรรมการการส่งเสริมภาคประชาชนป้องกันการทุจริตและตรวจสอบภาครัฐ

นอกจากนี้ยังมีองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ ที่มีอำนาจวินิจฉัยโดยตรงในกรณีต่าง ๆ ที่คณะกรรมการสิทธิได้เสนอเรื่องให้พิจารณา เช่น

- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ในกรณีที่เป็นเรื่องการทุจริตประพฤติดังกล่าวโดยตรง

- สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ในกรณีที่เป็นเรื่องการใช้งบประมาณที่ไม่ถูกต้อง โปร่งใส และไม่ชอบด้วยระเบียบการงบประมาณ

- ผู้ตรวจการแผ่นดิน ในกรณีที่เรื่องที่ทำการศึกษาไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องให้มาชี้แจง หรือเรื่องร้องเรียนนั้นมีความ ระเบียบ กฎหมาย หลายฉบับเกี่ยวข้องและใช้ระยะเวลาศึกษามาก

- กระทรวง กรม ที่รับผิดชอบโดยตรง ได้แก่ กรณีศึกษาพบว่าข้าราชการในสังกัดส่วนราชการนั้น ๆ กระทำการโดยมิชอบเข้าข่ายผิดวินัย หรือ ใช้อำนาจหรือดุลพินิจไม่ชอบ สร้างความเสียหายเล็กน้อย ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดสามารถดำเนินการภายในกรอบอำนาจได้

ประเภทและลักษณะของเรื่องร้องเรียนสามารถแบ่งกลุ่มได้ ดังนี้

๑. การจัดซื้อจัดจ้างในระบบราชการทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น กรณีการดำเนินการก่อสร้างตลาดกลางยางพารา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และกรณีสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ ลงนามในสัญญาว่าจ้างผลิตรายการข่าวประจำวันกับบริษัท ดิจิตอล มีเดีย โซลติง จำกัด เป็นต้น

๒. การใช้งบประมาณที่ไม่โปร่งใสของภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น กรณีการขอให้ตรวจสอบโครงการก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาว จังหวัดภูเก็ต, เรื่องขอให้ตรวจสอบการทุจริตงบประมาณโครงการไทยเข้มแข็งของเทศบาลตำบลกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ และขอให้ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกองทุนหมู่บ้าน ตำบลจักรสีห์ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี เป็นต้น

๓. การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรมาภิบาล เช่น กรณีการอนุญาตสร้างท่าเทียบเรือผิดกฎหมายและดำเนินการก่อสร้างล่วงล้ำลำน้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต, โครงการท่าเทียบเรือสำราญจังหวัดภูเก็ต การอนุญาตให้ก่อสร้างห้างสรรพสินค้าบนที่ดินเขตพื้นที่สีม่วงและเป็นพื้นที่สาธารณะ จังหวัดศรีสะเกษ กรณีวัดกัลยาณมิตร และการพิจารณา พ.ร.บ. ผังเมือง พ.ศ. เป็นต้น

๔. การละเลยเพิกเฉยต่อความเดือดร้อนของประชาชน เช่น กรณีบริษัท เบตเตอร์ เวิลด์ กรีน จำกัด (มหาชน) ก่อความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากข้อขัดแย้งส่งกลิ่นเหม็นมายังเขตชุมชน, การร้องเรียนเกี่ยวกับการต่อเติมอาคารที่ทำการไปรษณีย์บึงกุ่ม ทำให้อาคารข้างเคียงได้รับความเสียหาย เป็นต้น

๕. การออกเอกสารสิทธิ บุกรุกครอบครอง การโต้แย้งสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติ เช่น กรณีขอให้ตรวจสอบข้าราชการบุกรุก ยึดถือ ครอบครองและซื้อขายที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ ขอให้ตรวจสอบการตัดไม้ทำลายป่าและเข้าครอบครองป่าสาธารณะประโยชน์ที่ประชาชนใช้ร่วมกันของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, กรณีการกระทำที่ก่อความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและขอให้ตรวจสอบการได้มาซึ่งเอกสารสิทธิในที่ดินบนเกาะราชา จังหวัดภูเก็ต และ กรณีการสร้างโรงไฟฟ้าขยะบ้านคันกระโด ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น

๖. การปฏิบัติหน้าที่ และประพฤติดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น กรณีขอให้ตรวจสอบพฤติกรรมการกระทำของผู้จัดการสถานธนาถนาบาลเทศบาลนครขอนแก่น, ขอให้ตรวจสอบการดำเนินการของสำนักงานฉนวนกั้นจราจรจังหวัดกาญจนบุรี กรณีจ่ายเงินค่าสงเคราะห์ศพไม่ถูกต้อง เป็นต้น

ความเดือดร้อนของประชาชน อันเป็นเหตุให้มีเรื่องร้องเรียนมาถึงคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา เป็นข้อบ่งชี้ประการหนึ่งว่าปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังหรือลดน้อยลง แต่อย่างไรก็ตามแม้รัฐบาลจะสร้างสรรค์คำแถลงนโยบายต่อรัฐสภาซึ่งเป็นคำมั่นว่า “จะสร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลให้แก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ พร้อมทั้งพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม สนับสนุนการสร้างค่านิยมของสังคมให้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตและถูกต้องชอบธรรม” หากคำแถลงนี้มีชีวิตและสามารถปฏิบัติได้จริงแล้ว เชื่อว่าประชาชนจะมีสุขทั่วหน้า บ้านเมืองมีความเจริญและไม่มีเรื่องร้องเรียนจำนวนมากมายาสู่คณะกรรมการฯ อย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

.....

**รายงานฉบับสังเขปผลการดำเนินงานของ
คณะกรรมการสิทธิการเสริมสร้างธรรมาภิบาล
ในคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา**

๑. การแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิการเสริมสร้างธรรมาภิบาล

๑.๑ ความเป็นมาของการแต่งตั้งคณะกรรมการ

สืบเนื่องจากในการประชุมคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ครั้งที่ ๗ วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการสิทธิการเสริมสร้างธรรมาภิบาลตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๗ ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการสิทธิการเสริมสร้างธรรมาภิบาลดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่องต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา หรือตามที่คณะกรรมการฯ มอบหมาย

๑.๒ โครงสร้างของคณะกรรมการ

คณะกรรมการฯ คณะนี้ประกอบด้วย

๑. นางสาวสนา โตสิตระกูล	เป็นประธานคณะกรรมการ
๒. นางพรพันธุ์ บุญยรัตพันธุ์	เป็นรองประธานคณะกรรมการคนที่หนึ่ง
๓. นายพิเชต สุนทรพิพิธ	เป็นรองประธานคณะกรรมการคนที่สอง
๔. นางมาลีรัตน์ แก้วก่า	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
๕. นางกิมฮึง พงษ์นารายณ์	เป็นอนุกรรมการ
๖. นางสาวเพ็ญโฉม แซ่ตั้ง	เป็นอนุกรรมการ
๗. นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ	เป็นอนุกรรมการ
๘. นางสาวสายรุ้ง ทองพลอน	เป็นอนุกรรมการ
๙. หม่อมหลวงกรกสิวัฒน์ เกษมศรี	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
๑๐. นางสาวกนกกาญจน์ อนุแก่นทราย	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ

ต่อมาเมื่อคณะกรรมการขอลาออกจำนวน ๓ คน คือ (๑) นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ (๒) นางสาวสายรุ้ง ทองพลอน (๓) นางมาลีรัตน์ แก้วก่า (๔) นางกิมฮึง พงษ์นารายณ์ ทำให้ตำแหน่งอนุกรรมการว่างลง ดังนั้น ในคราวประชุมคณะกรรมการสิทธิการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ครั้งที่ ๔/๒๕๕๒ วันพฤหัสบดีที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ จึงได้มีมติตั้งอนุกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง จำนวน ๒ คน คือ นายอิฐบูรณ์ อ้นวงษา เป็นอนุกรรมการ และนางสาวสารี อ๋องสมหวัง เป็นเลขานุการคณะกรรมการฯ (แทนตำแหน่งที่ว่าง) พร้อมทั้งมีการปรับเปลี่ยนนางสาวกนกกาญจน์ อนุแก่นทราย เลขานุการคณะกรรมการฯ เป็นโฆษกคณะกรรมการ และในคราวประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๒ วันพฤหัสบดีที่ ๒๑

พฤษภาคม ๒๕๕๒ ได้มีมติตั้ง นางสาวรณมา จิตประภัสสร และนายเบ้งค์ งามอรุณโชติ เป็นอนุกรรมการฯ แทนตำแหน่งที่ว่าง

ต่อมา นายพิเชต สุนทรพิพิธ รองประธานอนุกรรมการคนที่สองได้ลาออก คณะอนุกรรมการฯ จึงมีมติแต่งตั้ง พล ต.ต. เกริก กัลยาณมิตร แทนตำแหน่งที่ว่าง ในวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๓

ต่อมา นางพรพันธุ์ บุญยรัตพันธุ์ รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง ได้ลาออก คณะอนุกรรมการฯ จึงมีมติแต่งตั้ง นางสาวชนิตา ทิพย์บำรุง เป็นอนุกรรมการฯ แทนตำแหน่งที่ว่าง ในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๓

รายชื่อคณะอนุกรรมการฯ ชุดปัจจุบันประกอบด้วย

๑. นางสาวรณมา จิตประภัสสร	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๒. พลตำรวจตรี เกริก กัลยาณมิตร	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
๓. นางสาวกนกกาญจน์ อนุแก่นทราย	เป็นโฆษกคณะอนุกรรมการ
๔. นางสาวเพ็ญโฉม แซ่ตั้ง	เป็นอนุกรรมการ
๕. นางสาวรณมา จิตประภัสสร	เป็นอนุกรรมการ
๖. นายเบ้งค์ งามอรุณโชติ	เป็นอนุกรรมการ
๗. นายอิฐบูรณ์ อ้นวงษา	เป็นอนุกรรมการ
๘. นางสาวชนิตา ทิพย์บำรุง	เป็นอนุกรรมการ
๙. นางสาวสารี อ๋องสมหวัง	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมการ
๑๐. หม่อมหลวงกรกสิวัฒน์ เกษมศรี	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมการ

๑.๓ บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการฯ

คณะอนุกรรมการฯ เสริมสร้างธรรมาภิบาลมีบทบาทและอำนาจหน้าที่สำคัญคือ การพิจารณาศึกษา รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงตามประเด็นที่ได้รับมอบหมาย และมีอำนาจในการเรียกเอกสาร หรือข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาและการศึกษาจากหน่วยงานราชการ หรือบุคคล หรือเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้อง มาให้ข้อมูลข้อเท็จจริงในเรื่องที่คณะอนุกรรมการฯ กำลังศึกษาอยู่ และให้คณะอนุกรรมการฯ นำผลที่ได้จากการศึกษามารายงานต่อคณะกรรมการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

๒. การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ เสริมสร้างธรรมาภิบาล

๒.๑ ความเป็นมาของการศึกษา และการตรวจสอบหาข้อเท็จจริง

คณะอนุกรรมการฯ มีการประชุมหารือกันในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๑ วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๑ ว่า คณะอนุกรรมการฯ ควรทำการศึกษาและตรวจสอบหาข้อเท็จจริงอย่างละเอียดถี่ถ้วน เนื่องจากมีเรื่องร้องเรียนและปัญหาสำคัญ ๆ ที่ต้องการให้มีตรวจสอบหลายเรื่องด้วยกัน และคณะ

อนุกรรมการฯ ไม่สามารถที่จะศึกษาและตรวจสอบรายละเอียดได้ทุกเรื่อง ที่ประชุมจึงได้หารือกันอย่างกว้างขวางและมีข้อคิดเห็นร่วมกันว่า เรื่องที่คณะอนุกรรมการฯ จะทำการศึกษาและตรวจสอบควรเป็นเรื่องต้องมีความจำเป็นเร่งด่วน มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาของบ้านเมืองที่กำลังสร้างความเดือดร้อนอย่างกว้างขวางแก่ประชาชนทั่วไป และปัญหาที่เกิดขึ้นมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับธรรมาภิบาลและความโปร่งใสของรัฐบาล

คณะอนุกรรมการฯ ทุกท่านมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัญหาที่กำลังสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนอย่างมากคือ เรื่องพลังงาน โดยเฉพาะกรณีปัญหาที่กระทรวงพลังงานกำลังจะมีการปรับขึ้นราคาขายน้ำมันสำเร็จรูป และในช่วงเวลาต่อมาไม่นานก็เกิดปัญหาเรื่องการขาดแคลนก๊าซแอลพีจี (LPG) สำหรับรถยนต์ทั่วไป ซึ่งสร้างความเดือดร้อนอย่างยิ่งแก่ผู้ใช้รถยนต์ที่เปลี่ยนมาติดตั้งถังก๊าซแอลพีจี โดยเฉพาะรถแท็กซี่

คณะอนุกรรมการฯ ได้ตรวจสอบข้อมูลและสถานการณ์เบื้องต้นพบว่า การกำหนดราคาซื้อขายน้ำมันสำเร็จรูปและก๊าซต่าง ๆ มีความไม่โปร่งใส มีลักษณะการผูกขาดโดยไม่ให้มีการเคลื่อนไหวของราคา และการแข่งขันตามกลไกตลาดเสรี ปัญหาที่เกิดขึ้นมีหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันจึงควรที่จะมีการตรวจสอบอย่างครอบคลุมเพื่อให้เกิดความกระจ่างแก่สาธารณะ อาทิเช่น กลไกการกำหนดราคาน้ำมันในปัจจุบันเป็นอย่างไร ใครเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องนี้ ทำไมการกำหนดราคาน้ำมันสำเร็จรูปในประเทศไทยจึงต้องอ้างอิงราคาของตลาดสิงคโปร์ ทำให้คนไทยทุกวันนี้ต้องจ่ายค่าน้ำมันสำเร็จรูปหน้าโรงกลั่นที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยแพงกว่าประชาชนในสิงคโปร์ เหตุใดสินค้าพลังงาน เช่น น้ำมันที่มีการกลั่นหรือผลิตในประเทศได้แล้วกลับไม่มีราคาถูกลงเช่นสินค้าชนิดอื่นที่ผลิตได้ในประเทศ

นอกจากนี้เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๒ คณะอนุกรรมการฯ ยังได้รับการร้องเรียนจากเครือข่ายผู้ใช้ก๊าซแอลพีจีในรถยนต์แห่งประเทศไทย ชมรมผู้ประกอบการสถานีบริการก๊าซแอลพีจีและสมาคมธุรกิจอุปกรณ์ใช้ก๊าซสำหรับยานยนต์ขอให้ทำการตรวจสอบกรณีปัญหาการปรับขึ้นราคาก๊าซแอลพีจีของกระทรวงพลังงาน และการส่งเสริมนโยบายการใช้ก๊าซเอ็นจีวี (NGV) ในรถยนต์ทั่วไปของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นสร้างความสับสนและเดือดร้อนอย่างมากแก่ผู้ใช้ก๊าซแอลพีจี กระทรวงพลังงานและบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เองไม่มีการชี้แจงหรือให้ข้อมูลที่เพียงพอว่า เหตุใดจึงมีการเปลี่ยนมาส่งเสริมนโยบายการใช้ก๊าซเอ็นจีวีในรถยนต์ทั่วไป

คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาเรื่องน้ำมันและก๊าซเป็นเรื่องพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของคนในสังคมทุกคน และตลอดเวลาที่ผ่านมา การกำหนดนโยบายเกี่ยวข้องกับพลังงานของประเทศมีลักษณะรวมศูนย์การตัดสินใจอยู่ที่รัฐบาลโดยกระทรวงพลังงานและการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ซึ่งปัจจุบันได้แปรรูปเป็นบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) โดยมีรัฐเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ จึงยังมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมาย คณะอนุกรรมการฯ จึงเห็นควรว่า ต้องมีการศึกษาและตรวจสอบกรณีปัญหาระหว่างน้ำมันและก๊าซอย่างเร่งด่วน เพื่อช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนแก่ประชาชนและเพื่อสร้าง ธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นแก่นโยบายด้านพลังงานของไทยในระยะยาว

การศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ ในระหว่างปี ๒๕๕๑ - พฤษภาคม ๒๕๕๒ ได้รวบรวมเป็นรายงานในชื่อ “ธรรมาภิบาลในระบบพลังงานของประเทศ” การศึกษาในภาคแรกได้เชื่อมโยง ๓ ประเด็นที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันในฐานะเหตุและปัจจัยของกันและกัน ได้แก่

๑. กรณีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของเจ้าพนักงานรัฐกับบทบาทกรรมการบริษัทเอกชนด้านพลังงาน
๒. กรณีการปรับจากค่าบริการส่งก๊าซธรรมชาติ (ค่าผ่านท่อก๊าซธรรมชาติ) ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และ
๓. กรณีธรรมาภิบาลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการบริหารจัดการ และกำกับดูแลพลังงานไทย

รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง “ธรรมาภิบาลในระบบพลังงานของประเทศ” ได้นำเสนอในที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๒๖ (สมัยสามัญทั่วไป) วันอังคารที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ที่ประชุมวุฒิสภามีมติเห็นชอบ หลังจากนั้นคณะกรรมการฯ ได้มีหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เมื่อ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๓

การศึกษาในภาคที่ ๒ ของคณะอนุกรรมการฯ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๒ ถึงธันวาคม ๒๕๕๓ ได้ดำเนินการศึกษาและตรวจสอบธรรมาภิบาลในระบบพลังงาน ๕ กรณี ได้แก่

๑. กรณีความโปร่งใสในการจัดการรายได้จากทรัพยากรปิโตรเลียม
๒. กรณีการพิจารณาการแก้ไขพระราชบัญญัติปิโตรเลียมและผลประโยชน์ทับซ้อนของหน่วยงานด้านพลังงาน
๓. กรณีความทับซ้อนในผลประโยชน์ของคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน (กบง.) กับกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง
๔. กรณีการปรับปรุงคุณภาพก๊าซเอ็นจีวีของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ตามประกาศกรมธุรกิจพลังงาน
๕. กรณีค่าเงินบาทแข่งกับราคาน้ำมันที่ไม่เป็นไปตามกลไกตลาดที่เป็นธรรม

๒.๒ ประเด็นการศึกษาและการตรวจสอบหาข้อเท็จจริง

การศึกษาและตรวจสอบระหว่างเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๒ ถึง ธันวาคม ๒๕๕๓ เป็นการดำเนินการตรวจสอบต่อเนื่องในบางประเด็นจากการศึกษาและตรวจสอบช่วง ๑ ที่ยังไม่แล้วเสร็จ รวมถึงประเด็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนทั่วไปในช่วงที่ผ่านมา และการร้องขอจากประชาชนเพื่อให้คณะอนุกรรมการฯ ตรวจสอบความโปร่งใสในเรื่องที่เกี่ยวข้อง คือ การร้องเรียนจากสหพันธ์การขนส่งแห่งประเทศไทย ได้ยื่นหนังสือร้องเรียนถึงคณะอนุกรรมการฯ เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๓ ที่แสดงความวิตกกังวลและความไม่เห็นด้วยต่อการดำเนินงานปรับปรุงคุณภาพก๊าซเอ็นจีวีของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ตามประกาศกรมธุรกิจพลังงาน เรื่องกำหนดลักษณะและคุณภาพของก๊าซธรรมชาติสำหรับรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๕๒

คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาเห็นว่า การศึกษาและตรวจสอบหาข้อเท็จจริงเรื่องพลังงานที่เกี่ยวข้องกับน้ำมันและก๊าซควรต้องแบ่งการศึกษาออกเป็นเรื่องๆ เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและเพื่อความชัดเจนในการจัดทำข้อเสนอต่อคณะกรรมการฯ ต่อไป จึงได้มีการแบ่งหัวข้อของการศึกษาและการตรวจสอบข้อเท็จจริงออกเป็น ๕ กรณี และกำหนดให้คณะอนุกรรมการฯ ทำการศึกษาและตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายในช่วงเวลาตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๕๒ ถึงธันวาคม ๒๕๕๓

การศึกษาและการตรวจสอบข้อเท็จจริง ๕ กรณี ประกอบด้วย

๑. กรณีความโปร่งใสในการจัดการรายได้จากทรัพยากรปิโตรเลียม
๒. กรณีการพิจารณาการแก้ไขพระราชบัญญัติปิโตรเลียม และผลประโยชน์ทับซ้อนของหน่วยงานด้านพลังงาน
๓. กรณีความทับซ้อนในผลประโยชน์ของคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน(กบง.) กับกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง
๔. กรณีการปรับปรุงคุณภาพก๊าซเอ็นจีวีของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ตามประกาศกรมธุรกิจพลังงาน
๕. กรณีค่าเงินบาทแข็งกับราคาน้ำมันที่ไม่เป็นไปตามกลไกตลาดที่เป็นธรรม

๒.๓ วิธีการศึกษาและการตรวจสอบหาข้อเท็จจริง

คณะอนุกรรมการฯ ได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลในแง่มุมต่าง ๆ จากหลายส่วนที่เกี่ยวข้อง ด้วยการเชิญผู้แทนจากหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ ภาคเอกชนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องที่การศึกษา มาชี้แจง ให้ข้อมูลและให้ความเห็นในประเด็นต่างๆ (Expertise interviewing) การจัดการเสวนาในหัวข้อที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมข้อมูลและข้อคิดเห็นจากประชาชนทั่วไป (Public reveal preference) และการศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในเว็บไซต์ของหน่วยงานราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้อง (Documentary review and descriptive analysis)

รายนามของหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ ภาคเอกชนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิ และเอกสารสำคัญที่คณะอนุกรรมการฯ ได้เชิญมาร่วมให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น ขอเชิญมาร่วมการประชุมและเสวนา และใช้เป็นแหล่งอ้างอิง ประกอบด้วย

๑. สถาบันบริหารกองทุนพลังงาน
ดร.ศิวัจน์ ญ นคร	ผู้อำนวยการสถาบันบริหารกองทุนพลังงาน
๒. กรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน
นายปราโมทย์ ญาณทัชชะ	ผู้อำนวยการสำนักคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิง
๓. กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กระทรวงพลังงาน
นายวรากร พรหมโบล	วิศวกรปิโตรเลียมชำนาญการพิเศษ
๔. กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน
นางสุพัตชลี ไสภณธรรมพัฒน์	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
๕. กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
๑. นายปัญญา วรเพชรายุทธ
ยานพาหนะ	ผู้อำนวยการส่วนมลพิษทางอากาศจาก
สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง
๒. นางสาวกาญจนา สวยสม	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
๖. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
นางสาวสันทนา ปิยะนิกุล	เจ้าพนักงาน สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์
สาธารณสุข

๗. บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

๑. นายปณณชัย พุตระกูล

๒. นายสมพล ไวยรัชพานิช

๓. นายประเดิม สุดสงวน

๔. นางสาววิลาสินี แก้ววิเชียร

๕. นายพงศธร ไชยพัฒน์

๘. ผู้แทนจากมูลนิธิสันติภาพสีเขียว

นายธรรมา บัวคำศรี

๙. ผู้แทนจากมูลนิธิบูรณะนิเวศ

นางสาวนันทน์ เพิ่มพิบูลย์

๑๐. ผู้แทนจากสหพันธ์การขนส่งทางบกแห่งประเทศไทย

นายชุมพล สายเชื้อ

๑๒. ผู้ทรงคุณวุฒิ

๑. ร.ศ.ดร.ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์ นักวิชาการ

๒. ดร.ยศพงษ์ ลออนวล

ภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล คณะวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.)

๓. นายเลิศชัย องค์กรวิเศษไพบูลย์ หัวหน้านักวิชาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
สิ่งแวดล้อม กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

นอกจากนี้ ประธานคณะอนุกรรมการฯ ได้ร่วมกับคณะกรรมการที่ปรึกษากฎหมายประธานวุฒิสภาพิจารณาศึกษาปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอน รวมทั้งประโยชน์ตอบแทนที่รัฐจะพึงได้รับในกรณีการต่ออายุสัมปทานการผลิตปิโตรเลียมตามสัญญาสัมปทานปิโตรเลียม เลขที่ ๑/๒๕๑๕/๕ และ ๒/๒๕๑๕/๖ แปลงสำรวจในทะเลอ่าวไทย หลายเลข ๑๐, ๑๑, ๑๒ และ ๑๓ ของกลุ่มบริษัทเซฟรอน ประเทศไทย สำรวจและผลิต จำกัด และตามสัญญาสัมปทานปิโตรเลียมเลขที่ ๓/๒๕๑๕/๗ และ ๕/๒๕๑๕/๘ แปลงสำรวจในทะเลอ่าวไทย หมายเลข ๑๕, ๑๖ และ ๑๗ ของกลุ่มบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ ของกระทรวงพลังงาน ตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ การพิจารณาดังกล่าวมีผู้ชี้แจงพร้อมเอกสารประกอบการชี้แจงจำนวนหนึ่งจากกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ รายชื่อผู้ชี้แจง ประกอบด้วย

๑. คุณบุญบันดาล ยุวนะศิริ

ผู้อำนวยการสำนักบริหาร

การปิโตรเลียมระหว่างประเทศ

๒. คุณสิริ นาสกุล

กองแผนงานเชื้อเพลิงธรรมชาติ

๓. คุณชยุตพงศ์ นันทธนะวานิช

สำนักจัดการเชื้อเพลิงธรรมชาติ

๔. ดร. วิศรุต ตั้งสุนทรชัย

สำนักเทคโนโลยีการประกอบกิจการปิโตรเลียม

๕. คุณณัฐินี มั่นทะจิตร

สำนักเทคโนโลยีการประกอบกิจการปิโตรเลียม

ในส่วนของการจัดการเสวนา คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา จัดการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง ก๊าซเอ็นจีวี “พลังงานสะอาด” จริงหรือไม่ เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๓ เวลา ๐๘.๓๐-๑๔.๓๐ น. ณ ห้องรับรอง ๑-๒ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ สำนักงานเลขาธิการ

วุฒิสภา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ในแนวทางการปรับปรุงคุณภาพก๊าซธรรมชาติที่เหมาะสม และเพื่อรวบรวมจัดทำเป็นข้อเสนอถึงรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ยังได้ร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา โดยคณะอนุกรรมการพิจารณาถ้อยแถลง ตรวจสอบ เรื่องราวร้องทุกข์ และติดตามประเมินผลการดำเนินการ คณะกรรมการ และคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา จัดเสวนาทางวิชาการ เรื่อง “มลพิษจากการใช้ก๊าซเอ็นจีวี” เมื่อศุกร์ที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เวลา ๙.๓๐-๑๔.๓๐ น. ณ ห้องรับรอง ๑-๒ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ในแนวทางการปรับปรุงคุณภาพก๊าซธรรมชาติที่เหมาะสม และเพื่อรวบรวมจัดทำเป็นข้อเสนอถึงรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไปอีกด้วย

คณะอนุกรรมการจำนวนหนึ่งได้เข้าร่วมการสัมมนาระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่อง “๑๔th International Anti-Corruption Conference ๒๐๑๐” ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ ๑๐-๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ และร่วมแลกเปลี่ยนกับผู้เชี่ยวชาญเรื่องธรรมาภิบาลและความโปร่งใสในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานในหัวข้อว่าด้วย “Fuelling Transparency & Accountability in the Natural Resources & Energy Markets” โดย Karin Lissakers, Director General, Revenue Watch Institute เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบธรรมาภิบาลในการจัดการเรื่องพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติเกี่ยวกับพลังงานของประเทศอื่นๆ เพิ่มเติมอีกด้วย

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร เรื่องธรรมาภิบาลในระบบพลังงานของประเทศ (ภาคที่ ๑)

ปัจจุบันประเทศไทยมีแหล่งก๊าซธรรมชาติ และน้ำมันดิบขนาดใหญ่ที่ดำเนินการผลิตแล้วกว่า 50 แหล่ง สามารถผลิตพลังงานรวมกันได้ถึงวันละ ๑๑๕ ล้านลิตร และสามารถพึ่งตนเองได้ในการกลั่นน้ำมันมากกว่า ๑๐๐% ของความต้องการใช้ในประเทศ ทำให้มีการส่งออกอย่างต่อเนื่องและในปี ๒๕๕๑ มูลค่าการส่งออกพลังงานของไทยมีมูลค่า ๙,๗๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งสูงกว่าการส่งออกข้าวที่มีมูลค่าเพียง ๖,๒๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ รายได้จากการส่งออกพลังงานของไทยมีมูลค่าใกล้เคียงกับมูลค่าการส่งออกน้ำมันของประเทศเอกวาดอร์ ซึ่งเป็นประเทศสมาชิกในกลุ่มโอเปก (OPEC)

การกำหนดราคาน้ำมันสำเร็จรูปในประเทศไทย โดยอิงราคานำเข้าจากตลาดสิงคโปร์และบวกเพิ่มค่าโสหุ้ยในการขนส่งน้ำมันสำเร็จรูป ค่าสูญเสียระหว่างขนส่ง ค่าปรับปรุงคุณภาพจากมาตรฐานสิงคโปร์มาเป็นมาตรฐานไทย และค่าประกันภัยจากสิงคโปร์มาไทย ซึ่งเป็นต้นทุนที่ไม่ได้เกิดขึ้นจริง เพราะโรงกลั่นน้ำมันตั้งอยู่ในประเทศไทย ทำให้ผู้บริโภคชาวไทยต้องซื้อพลังงานด้วยราคาแพงกว่าที่ควรจะเป็น กล่าวคือต้องซื้อในราคานำเข้าไม่ใช่ราคาผลิตได้ในประเทศ

จากการศึกษาของคณะอนุกรรมการ พบว่า ธุรกิจผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติของไทยเป็นธุรกิจกึ่งผูกขาด ทำให้ราคาสินค้าพลังงานไม่ได้เคลื่อนไหวโดยกลไกตลาดเสรี หากแต่เป็นไปตามการกำหนดโดยผู้ค้ารายใหญ่ภายในประเทศเอง ด้วยเหตุนี้ ราคาค้าปลีกน้ำมันของไทยจะปรับราคาลงช้ากว่าราคาน้ำมันในตลาดโลก แต่ในยามที่ราคาตลาดโลกปรับขึ้น ราคาน้ำมันขายปลีกของไทยจะปรับราคาขึ้นเร็วกว่าการปรับ

ราคาลง การกำหนดราคาขายปลีกน้ำมันของไทยจึงมิได้เป็นไปตามกลไกตลาดโลก เพราะหากมีการแข่งขันกันอย่างแท้จริง ราคาน้ำมันจะใกล้เคียงราคาที่ไทยส่งออกปาสกโปร์ เนื่องจากเป็นสินค้าที่ผลิตได้ในประเทศ แต่ราคาน้ำมันที่คนไทยต้องจ่ายกลับเป็นไปตามกลไกตลาดเทียม ซึ่งทำให้ราคาน้ำมันหน้าโรงกลั่นสูงกว่าราคาที่ผู้ค้าน้ำมันส่งออกปาสกโปร์ ประมาณ ๒ เท่าของค่าเสียหายในการขนส่งน้ำมันสำเร็จรูประหว่างประเทศไทย และสิงคโปร์นั่นเอง

คณะอนุกรรมการฯ ได้ตรวจสอบปัญหาการขาดแคลนก๊าซแอลพีจีและพบว่าเกิดจากปัญหาในการบริหารจัดการภายในบริษัทพลังงานรายใหญ่เอง เนื่องจากความล่าช้าของการสร้างโรงแยกก๊าซธรรมชาติแห่งใหม่ทำให้ไม่สามารถผลิตก๊าซแอลพีจีได้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ทั้งที่ผลผลิตก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทย (ไม่รวมแหล่งบนบก) มีประมาณ ๓,๑๔๖ ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน แต่กำลังการผลิตรวมของโรงแยกก๊าซ ๕ แห่งที่ระยอง ผลิตได้เพียง ๑,๗๗๐ ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน ทำให้ต้องนำก๊าซดิบที่ล้นเกินไปรวมกับก๊าซมีเทนที่มีคุณค่าต่ำกว่า แล้วส่งไปผลิตไฟฟ้า ซึ่งเป็นการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติและประโยชน์ที่ประเทศควรได้รับเป็นมูลค่ามหาศาลในแต่ละปี

คณะอนุกรรมการฯ ได้ศึกษาตรวจสอบธรรมาภิบาลในระบบพลังงานของประเทศ โดยเชื่อมโยงการศึกษา ๓ เรื่อง ที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันในฐานะเหตุและปัจจัยของกันและกัน ดังนี้

- ๑) กรณีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของเจ้าพนักงานรัฐกับบทบาทกรรมการบริษัทเอกชนด้านพลังงาน
- ๒) กรณีการปรับอัตราค่าบริการส่งก๊าซธรรมชาติ (ค่าผ่านท่อก๊าซธรรมชาติ) ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
- ๓) กรณีธรรมาภิบาลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการบริหารจัดการ และกำกับดูแลพลังงานไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๕ เรื่อง แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๗ ว่าด้วย แผนนโยบายด้านเศรษฐกิจ มาตรา ๘๔(๕) ได้บัญญัติถึงหน้าที่ของรัฐว่า “รัฐต้องดำเนินการตามแผนนโยบายด้านเศรษฐกิจ โดยกำกับให้การประกอบกิจการมีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ป้องกันการผูกขาดตัดตอนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม และคุ้มครองผู้บริโภค”

แต่จากการศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ พบว่า เจ้าพนักงานของรัฐระดับสูงจากหน่วยงานต่างๆ ซึ่งมีหน้าที่กำหนดนโยบายและกำกับดูแลกิจการพลังงาน และได้เข้าไปเป็นประธานหรือเป็นกรรมการในบริษัทรัฐวิสาหกิจด้านพลังงานที่มีรัฐถือหุ้นใหญ่ในฐานะตัวแทนภาครัฐ เพื่อกำกับดูแลด้านนโยบายและการดำเนินธุรกิจให้เป็นไปตามแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ แต่กลับไม่ได้กำกับให้บริษัทธุรกิจพลังงานเหล่านั้นดำเนินการแข่งขันอย่างเสรีเป็นธรรม หรือคุ้มครองผู้บริโภค ดังข้อเท็จจริงที่ปรากฏว่า บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) สามารถถือหุ้นในกิจการด้านพลังงานในสัดส่วนที่สูง อาทิเช่น ด้านกิจการน้ำมัน ปตท. เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในโรงกลั่นน้ำมัน ๕ แห่ง จากที่มีโรงกลั่นขนาดใหญ่ในประเทศทั้งหมด ๖ แห่ง และยังอนุญาตให้มีการควบรวมกิจการกับบริษัทธุรกิจน้ำมันอื่นๆ ทำให้ไม่เกิดการแข่งขันด้านราคาน้ำมัน ยิ่งไปกว่านั้น รัฐยังเปิดช่องกฎหมายให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแลธุรกิจพลังงานสามารถเป็นกรรมการในบริษัทเอกชนได้ อันเป็นมูลเหตุที่สำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านธรรมาภิบาลที่อาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Conflict of Interest) ระหว่างรัฐกับเอกชน และการกระทำอันเอื้อประโยชน์ต่อเอกชนบางกลุ่ม ซึ่งขัดกับกฎหมายมาตรา 157 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ตัวอย่างเช่น การอนุมัติโครงสร้างราคาน้ำมัน ณ โรงกลั่น โดยใช้ราคาสิงคโปร์บวกค่าขนส่ง และค่าอื่นๆ ที่มีได้เกิดขึ้นจริง โดยให้เหตุผล

ว่า เพื่อให้เกิดแรงจูงใจกับโรงกลั่นน้ำมัน ทั้งที่ปัจจุบันโรงกลั่นเหล่านั้นสามารถผลิตน้ำมันสำเร็จรูปส่งออกไปขายยังต่างประเทศจึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นดุลยพินิจเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค

นอกจากนี้การที่เจ้าหน้าที่รัฐมิได้ดำเนินการทวงคืนสาธารณสมบัติที่ได้มาโดยการใช้อำนาจมหาชนตามคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดอย่างครบถ้วน ได้แก่ ท่อส่งก๊าซทั้งบนบกและในทะเล ยิ่งกว่านั้น ยังได้ออกหลักเกณฑ์ “คู่มือการคำนวณราคาก๊าซธรรมชาติและอัตราค่าบริการส่งก๊าซธรรมชาติที่อนุญาตให้มีการนำท่อก๊าซที่ตัดค่าเสื่อมหมดแล้วมาประเมินมูลค่าใหม่ เพื่อปรับราคาค่าผ่านท่อได้และได้อนุมัติให้ ปตท.สามารถปรับขึ้นราคาค่าผ่านท่อ และเพิ่มผลกำไรมากขึ้นในสถานการณ์ที่ราคาก๊าซธรรมชาติทั่วโลกกำลังลดลงอย่างต่อเนื่อง การที่เจ้าหน้าที่รัฐละเลยการกำกับดูแลที่ต้องไม่ให้บริษัทธุรกิจพลังงานสามารถผูกขาด จึงทำให้ ปตท.สามารถดำเนินกิจการก๊าซธรรมชาติแบบผูกขาด โดยไม่มีคู่แข่งทั้งธุรกิจการจัดหา การให้บริการท่อส่งก๊าซ การแยกก๊าซ การจัดจำหน่าย ปตท.จึงสามารถกำหนดราคาก๊าซธรรมชาติได้อย่างเบ็ดเสร็จ ซึ่งขัดต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

อนุกรรมการฯ จึงมีความเห็นว่าการที่เจ้าพนักงานของรัฐที่มีบทบาทในฐานะผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแลธุรกิจกลับสวมบทบาทกรรมการในบริษัทของธุรกิจที่ต้องกำกับโดยได้รับค่าตอบแทนในอัตราสูงจากบริษัท (ไม่ว่าบริษัทเหล่านั้นจะมีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจหรือเอกชนก็ตาม) เป็นรากฐานสำคัญอันนำมาซึ่งปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Conflict of Interest) เพราะเจ้าพนักงานเหล่านั้นต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งในฐานะผู้กำกับดูแล และหน้าที่ของการเป็นกรรมการขององค์กรที่ต้องทำกำไรสูงสุดให้กับองค์กร จึงขัดต่อจรรยาบรรณในฐานะเจ้าหน้าที่รัฐที่จะต้องกำกับดูแลด้านนโยบาย และการประกอบธุรกิจโดยไม่เอาเปรียบผู้บริโภคเพื่อประโยชน์สูงสุดของรัฐและประชาชน ภาวะดังกล่าวนี้ทำให้เจ้าพนักงานของรัฐมีบทบาททับซ้อนกันที่อาจทำให้นโยบายด้านพลังงานของรัฐถูกครอบงำจากผลประโยชน์ของภาคธุรกิจ ซึ่งเป็นต้นตอของปัญหาด้านธรรมาภิบาลในระบบพลังงานของประเทศ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร เรื่องธรรมาภิบาลในระบบพลังงานของประเทศ (ภาคที่ ๒)

ในการศึกษา “ธรรมาภิบาลในระบบพลังงานของประเทศ” ภาคแรก ของคณะอนุกรรมการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ในคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ระหว่างเดือนมิถุนายน ๒๕๕๑ – พฤษภาคม ๒๕๕๒ นั้น คณะอนุกรรมการฯ ได้ศึกษาตรวจสอบธรรมาภิบาลในระบบพลังงานของประเทศ โดยเชื่อมโยงการศึกษา ๓ เรื่อง ที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันในฐานะเหตุปัจจัยของกันและกัน ประกอบด้วย

- ๑) กรณีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของเจ้าพนักงานรัฐกับบทบาทกรรมการในบริษัทเอกชนด้านพลังงาน
 - ๒) กรณีการปรับอัตราค่าบริการส่งก๊าซธรรมชาติ (ค่าผ่านท่อก๊าซธรรมชาติ) ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
 - ๓) กรณีธรรมาภิบาลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการบริหารจัดการและกำกับดูแลพลังงานไทย
- รายงานการศึกษาภาคแรกได้จัดทำเป็นรายงานเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๒๖ (สมัยสามัญทั่วไป) วันอังคารที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ที่ประชุมวุฒิสภามีมติเห็นชอบ

การศึกษาในภาคที่ ๒ ของคณะอนุกรรมการฯ เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๒ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ โดยได้ดำเนินการศึกษาตรวจสอบธรรมาภิบาลในระบบพลังงาน อีก ๕ กรณี ได้แก่

- ๑) กรณีความโปร่งใสในการจัดการรายได้จากทรัพยากรปิโตรเลียม
- ๒) กรณีการพิจารณาการแก้ไขพระราชบัญญัติปิโตรเลียม และผลประโยชน์ทับซ้อนของหน่วยงานด้านพลังงาน
- ๓) กรณีความทับซ้อนในผลประโยชน์ของคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน (กบง.) กับกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง
- ๔) กรณีการปรับปรุงคุณภาพก๊าซเอ็นจีวีของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ตามประกาศของกรมธุรกิจพลังงาน
- ๕) กรณีค่าเงินบาทแข่งกับราคาน้ำมันที่ไม่เป็นไปตามกลไกตลาดที่เป็นธรรม

จากการศึกษา คณะอนุกรรมการฯ พบว่า ประเทศไทยเริ่มมีการสำรวจหาแหล่งปิโตรเลียมตั้งแต่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อพ.ศ. ๒๔๖๖ และได้พบแหล่งปิโตรเลียมเพิ่มมากขึ้น และพบแหล่งก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยในสมัยรัฐบาลพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งถือเป็นยุคทองของการค้นพบแหล่งพลังงานปิโตรเลียมในประเทศไทย

ในปี ๒๕๕๒ ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับเป็นผู้ผลิตก๊าซธรรมชาติในอันดับที่ ๒๓ และเป็นผู้ผลิตน้ำมันในอันดับที่ ๓๕ จาก ๒๒๔ ประเทศ ซึ่งแสดงว่าประเทศไทยมีทรัพยากรปิโตรเลียมมากกว่าหลายประเทศในกลุ่มสมาชิกโอเปก และในภูมิภาคเอเชีย เช่น พม่า และแม้แต่ประเทศบรูไน ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นเศรษฐกิจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ แต่เมื่อมาพิจารณาถึงรายได้จากทรัพยากรปิโตรเลียมนับตั้งแต่ปี ๒๕๒๔-๒๕๕๒ กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กระทรวงพลังงานระบุในรายงานประจำปีเมื่อ ๒๕๕๒ ว่ามีการขุดปิโตรเลียมจากแผ่นดินไทยขึ้นมาขายเป็นมูลค่ารวมทั้งสิ้น ๒,๖๒๘,๖๔๗.๕๐ ล้านบาท แต่กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติได้รับรายได้จากค่าภาคหลวงเป็นจำนวนเงินเพียง ๓๒๙,๗๒๙.๒๖ ล้านบาท เท่ากับร้อยละ ๑๒.๕๔ และตั้งแต่ปี ๒๕๒๘-๒๕๕๑ มีการจัดเก็บภาษีเงินได้ เป็นจำนวนเงิน ๔๒๙,๒๑๒.๒๘ ล้านบาท หากรวมค่าภาคหลวง และภาษีเงินได้ที่จัดเก็บตั้งแต่ปี ๒๕๒๔-๒๕๕๒ โดยเปรียบเทียบกับสัดส่วนปิโตรเลียมที่ผลิตได้จากแผ่นดินไทย ส่วนแบ่งรายได้ที่รัฐจัดเก็บได้เท่ากับร้อยละ ๒๘.๘๗ ของมูลค่าเท่านั้น ซึ่งเป็นมูลค่าที่ต่ำมาก เมื่อเทียบกับประเทศที่มีทรัพยากรปิโตรเลียมอื่น ๆ ในภูมิภาคเดียวกัน ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยมีสถิติในการผลิตปิโตรเลียมเพิ่มขึ้นทุกปี นับตั้งแต่ปี ๒๕๒๙-ปัจจุบัน

คณะอนุกรรมการฯ ได้ตรวจสอบจากข้อมูล “สรุปสาระสำคัญของระบบสัมปทานของแต่ละประเทศที่บริษัท ปตท.สผ. จำกัด (มหาชน) เข้าไปลงทุน” พบว่าประเทศไทยได้รับส่วนแบ่งจากการให้สัมปทานปิโตรเลียมในอัตราต่ำที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเป็นประเทศเดียวที่ได้รายรับจากค่าภาคหลวงร้อยละ ๕-๑๕ โดยมีได้รับส่วนแบ่งกำไรจากสัมปทาน ซึ่งต่างจากประเทศอื่น ๆ ที่บริษัท ปตท.สผ. จำกัด (มหาชน) เข้าไปลงทุน เช่น ประเทศพม่า นอกจากส่วนแบ่งขั้นต้นร้อยละ ๑๐ แล้วยังได้ส่วนแบ่งกำไรอีกร้อยละ ๕๐-๘๐ จากน้ำมัน และได้ส่วนแบ่งอีกร้อยละ ๔๕-๖๐ จากการผลิตก๊าซธรรมชาติและได้ภาษีเงินได้อีกร้อยละ ๓๐ ประเทศกัมพูชา ได้ส่วนแบ่งขั้นต้นร้อยละ ๑๒.๕ และได้ส่วนแบ่งกำไรอีกร้อยละ ๔๐-๖๐ จากน้ำมัน และส่วนแบ่งกำไรร้อยละ ๓๕ จากก๊าซธรรมชาติและได้ภาษีเงินได้อีกร้อยละ ๓๐ สำหรับประเทศ

อินโดนีเซียจะได้อำนาจส่วนแบ่งกำไรจากน้ำมันร้อยละ ๖๕ และส่วนแบ่งกำไรจากก๊าซธรรมชาติร้อยละ ๓๕ และได้ภาษีเงินได้อีกร้อยละ ๔๔

สถาบันการเฝ้าระวังรายได้แผ่นดิน (Revenue Watch Institute) มีผลการศึกษาที่ระบุว่าประเทศที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการรายได้จากทรัพยากรในระดับต่ำมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการสูญเสียรายได้ของแผ่นดิน ที่เกิดจากความไม่เป็นธรรมในการแบ่งปันรายได้เข้ารัฐ และดัชนีชี้วัดของสถาบันในปี ๒๐๑๐ ชี้ว่าประเทศที่มีคะแนนการเปิดเผยข้อมูลสูงส่วนใหญ่ รัฐจะมีอัตราการได้รับส่วนแบ่งจากสัมปทานสูงไปด้วย เช่น รัสเซีย ได้รับส่วนแบ่งร้อยละ ๙๐ ของรายได้จากราคาน้ำมันที่มีราคาสูงกว่า ๒๖ เหรียญต่อบาร์เรล และคาซัคสถานได้รับส่วนแบ่งร้อยละ ๘๐ จากน้ำมัน เป็นต้น

เมื่อนำดัชนีของสถาบันเฝ้าระวังรายได้แผ่นดินมาใช้ประเมินการบริหารจัดการปิโตรเลียมของกระทรวงพลังงาน คณะอนุกรรมการฯ พบว่า การเปิดเผยข้อมูลของกระทรวงพลังงานอยู่ในระดับต่ำ หรือไม่มีการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะเลย และมีการปฏิบัติที่ขัดกับหลักธรรมาภิบาลหลากหลายประการ เช่น

๑. ขาดหลักการว่าด้วยการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ ข้าราชการมีบทบาททับซ้อนกันทั้งในการกำหนดนโยบาย กำกับดูแล และบทบาทในฐานะกรรมการในธุรกิจพลังงานที่ต้องถูกกำกับดูแล
 ๒. ขาดระบบการกำกับดูแล เพื่อป้องกันการครอบงำนโยบายรัฐโดยกลุ่มทุนพลังงาน
 ๓. ขาดกลไกการตรวจสอบและการเปิดเผยผลการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอต่อสาธารณชน
- เป็นต้น

ระหว่างปี ๒๕๔๖-๒๕๕๑ ประเทศทั่วโลกตื่นตัวต่อการปรับปรุงส่วนแบ่งรายได้จากปิโตรเลียมให้สูงขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชน เนื่องจากเป็นช่วงที่ราคาปิโตรเลียมมีการปรับตัวสูงขึ้นอย่างมาก ตัวอย่างรัฐและประเทศที่มีการปรับส่วนแบ่งรายได้จากปิโตรเลียมเพิ่มขึ้น ได้แก่ มาเลเซีย คาซัคสถาน เวเนซุเอลา โบลิเวีย อินเดีย รัสเซีย อังกฤษ แองโกลา อัลจีเรีย ลิเบีย ทρινแดดแอนโทบาโค รัฐอลาสก้าของสหรัฐอเมริกา และรัฐอัลเบอร์ตาของแคนาดา

ส่วนประเทศไทยนอกจากไม่ได้ปรับวิธีการให้สัมปทานที่มีส่วนแบ่งกำไร หรือปรับส่วนแบ่งรายได้ของประเทศอื่นแล้ว ในปี ๒๕๕๐ ยังมีการแก้ไขพระราชบัญญัติปิโตรเลียมหลายครั้งในการเพิ่มอำนาจให้กับรัฐมนตรี ทั้งการให้สัมปทานและแก้ไขสัมปทานอย่างเบ็ดเสร็จ โดยยกเลิกข้อจำกัดทั้งจำนวนแปลงสัมปทานจาก ๔-๕ แปลง เป็นไม่จำกัดแปลงและไม่จำกัดพื้นที่ และยังแก้ไขให้รัฐมนตรีสามารถพิจารณาลดหย่อนค่าภาคหลวงจากเดิมไม่เกินร้อยละ ๓๐ เป็นไม่เกินร้อยละ ๙๐ ทั้งที่ค่าภาคหลวงที่รัฐได้อยู่ในอัตราต่ำที่สุดอยู่แล้วคือร้อยละ ๕-๑๕

หลังจากมีการแก้ไขพระราชบัญญัติปิโตรเลียมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้สัมปทานแล้ว นายปิยสวัสดิ์ อัมระนันทน์ รัฐมนตรีกระทรวงพลังงานก็ได้อนุมัติสัมปทานทั้งสิ้น ๒๒ สัมปทาน ๒๗ แปลงสำรวจภายในเวลาเพียง ๖๒ วัน หลังจากพระราชบัญญัติปิโตรเลียมฉบับที่ ๖ มีผลบังคับใช้ และดำเนินการอนุมัติสัมปทานเสร็จสิ้น (๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๐) ก่อนที่รัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ จะหมดวาระ (๒๙ มกราคม ๒๕๕๑) เพียง ๔๒ วัน

นอกจากการแก้ไขเงื่อนไขสัมปทานในพระราชบัญญัติปิโตรเลียมฉบับที่ ๕ และ ๖ แล้ว ยังมีการแก้ไขพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ฉบับที่ ๕, ๖ ในปี ๒๕๕๐ โดยแก้ไขในฉบับที่ ๕ ให้ข้าราชการระดับสูง สามารถไปดำรงตำแหน่งในนิติบุคคลที่รัฐวิสาหกิจเป็นผู้

ถือหุ้น และแก้ไขในฉบับที่ ๖ ให้ข้าราชการที่เป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจสามารถเข้าไปดำรงตำแหน่งเป็น ประธานกรรมการ กรรมการ หรือผู้บริหารในนิติบุคคลที่รับสัมปทาน ร่วมทุน หรือมีประโยชน์ได้เสียเกี่ยวข้องกับกิจการของรัฐวิสาหกิจนั้น เมื่อได้รับมอบหมายจากรัฐวิสาหกิจที่ตนเป็นกรรมการ

การแก้ไขพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจนั้นขัดต่อหลักธรรมาภิบาล เรื่องการแยกบทบาทหน้าที่ (Segregation of Duty) และการแยกบทบาทอำนาจ (Separation of Power) อย่างร้ายแรง เนื่องจากข้าราชการที่เข้าไปเป็นผู้บริหาร หรือผู้มีส่วนจัดการในบริษัทที่ผู้รับสัมปทานย่อมได้ผลประโยชน์ตอบแทนที่มีมูลค่าสูงในรูปเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยประชุม และประโยชน์ที่มาจากผลกำไรทางธุรกิจ ซึ่งอาจนำไปสู่การครอบงำนโยบายของรัฐโดยธุรกิจเอกชนได้

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน คือ กรณีความทับซ้อนในผลประโยชน์ของคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน (กบง.) กับกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง โดยที่ข้าราชการระดับสูงที่เป็นคณะกรรมการและอนุกรรมการในกบง. ซึ่งมีหน้าที่ในการบริหารเงินกองทุนน้ำมันหลายคนเป็นหรือเคยเป็นกรรมการหรือประธานกรรมการในบริษัทด้านพลังงานในเครือของบมจ.ปตท. โดยได้ค่าตอบแทนในรูปเบี้ยประชุม และโบนัสในอัตราที่สูง จึงทำให้เกิดปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนขึ้นหลายประเด็น

ในช่วงที่รัฐบาลมีนโยบายแปรรูปปตท. และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) นั้น กบง. ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานในช่วงเปลี่ยนผ่านด้วย ทำให้เกิดความทับซ้อนในอำนาจหน้าที่ของการบริหารกับการกำกับดูแลในกิจการพลังงานทุกประเภท ทั้งก๊าซธรรมชาติ น้ำมัน และไฟฟ้า เพราะมีผู้บริหารกับผู้กำกับกิจการเป็นคนกลุ่มเดียวกัน

แม้ปัจจุบันจะมีคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเกิดขึ้นแล้วก็ตาม แต่ก็มีขอบเขตอำนาจดูแลเพียงกิจการไฟฟ้าและกิจการท่อส่งก๊าซ ซึ่งถือเป็นกิจการพลังงานปลายน้ำเท่านั้น ในขณะที่กบง.มีหน้าที่ทั้งการบริหารนโยบาย และกำกับดูแลกิจการพลังงานต้นน้ำทั้งหมด คือ บริหารกิจการปิโตรเลียมซึ่งรวมทั้งก๊าซธรรมชาติและน้ำมันทั้งระบบ

ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เห็นได้ชัด คือ กบง. ยังคงนโยบายอุดหนุนให้บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) มีอำนาจเหนือคู่แข่งรายอื่นด้วยการถือหุ้นใหญ่ในโรงกลั่นน้ำมัน ๕ แห่ง จากทั้งหมด ๗ แห่ง ที่โรงกลั่นน้ำมันได้ร้อยละ ๘๕ ของปริมาณน้ำมันสำเร็จรูปที่กลั่นได้ทั้งหมดในประเทศ ทำให้ไม่เกิดกลไกตลาดที่แข่งขันกันอย่างแท้จริง ปตท. จึงเป็นบริษัทที่ผูกขาดกิจการน้ำมันสำเร็จรูปและมีอำนาจเหนือตลาดแทบจะเบ็ดเสร็จ

นอกจากนี้กบง. ยังกำหนดโครงสร้างราคาขายน้ำมันสำเร็จรูปของโรงกลั่นเหมือนช่วงที่ประเทศไทยยังต้องเชิญชวนนักลงทุนเข้ามาลงทุนในกิจการโรงกลั่นน้ำมันในประเทศ โดยมีแรงจูงใจให้โรงกลั่นน้ำมันสามารถขายน้ำมันที่กลั่นในประเทศในราคานำเข้า โดยใช้ “ราคาเทียบเท่าการนำเข้าอิตาลีสิงคโปร์” แต่เรียกว่า “ราคาอิตาลีสิงคโปร์” กล่าวคือ ยอมให้ปตท. บวกค่าโสหุ้ยต่าง ๆ ที่ไม่ได้เกิดขึ้นจริง เช่น ค่าขนส่งน้ำมันสำเร็จรูปจากสิงคโปร์มาไทย ค่าสูญเสียระหว่างการขนส่ง ค่าปรับปรุงคุณภาพจากมาตรฐานสิงคโปร์มาเป็นมาตรฐานไทย และค่าประกันภัยจากสิงคโปร์มาไทย รวมอยู่ในราคาน้ำมันอิตาลีสิงคโปร์ด้วย

ในกรณีของกองทุนน้ำมันถูกจัดตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อรักษาเสถียรภาพของราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิง คือ เบนซิน และดีเซลที่จำหน่ายในประเทศ โดยเมื่อราคาน้ำมันดิบตลาดโลกมีราคาสูงขึ้น

กองทุนฯ จะควบคุมราคาน้ำมันขายปลีกสำเร็จรูปไม่ให้สูงเกินไปด้วยการจ่ายเงินชดเชยจากกองทุนน้ำมัน และเมื่อราคาน้ำมันดิบมีราคาถูกลงก็จะเก็บเงินเข้ากองทุนน้ำมัน

จากการศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ พบว่าปัจจุบันกองทุนน้ำมันเก็บเงินจากผู้ใช้น้ำมันในลักษณะเมื่อราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกลดลงจะเก็บเงินเข้ากองทุนน้ำมันมากขึ้น เมื่อราคาน้ำมันตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้นก็จะเก็บเงินเข้ากองทุนน้อยลง ทำให้ประชาชนไม่ได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงราคาน้ำมันในตลาดโลกแต่อย่างใด การที่กองทุนน้ำมันไม่ยอมจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อตรึงราคาน้ำมันขายปลีก ทำให้ประชาชนที่ใช้รถยนต์ต้องช่วยเหลือตัวเองด้วยการหันมาใช้ก๊าซแอลพีจีที่มีราคาต่ำกว่าแทน เนื่องจากรัฐบาลยังใช้นโยบายตรึงราคาอยู่ แต่พฤติกรรมของประชาชนนี้จะถูกนำไปอ้างว่าเป็นสาเหตุทำให้ก๊าซแอลพีจีขาดแคลนจนต้องมีการนำเข้าก๊าซแอลพีจี และต้องนำเงินกองทุนน้ำมันไปชดเชยราคาส่วนต่างของการนำเข้า ทั้งที่ปริมาณก๊าซแอลพีจีที่ผลิตได้ในประเทศปี ๒๕๕๒ มีจำนวน ๔.๔ ล้านตัน ในขณะที่การใช้ในภาคครัวเรือนและยานยนต์มีเพียง ๒.๘ ล้านตัน ภาคส่วนที่ต้องการใช้ก๊าซแอลพีจีที่เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด คือ ปีโตรเคมีที่มีปริมาณการใช้เพิ่มขึ้นกว่า ๔.๗ แสนตัน ภายในระยะเวลา ๑ ปี จากคำสัมภาษณ์ของนายประเสริฐ บุญสัมพันธ์ ผู้ว่าการบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๔ ระบุว่าในปี ๒๕๕๓ มีการนำเงินจากกองทุนน้ำมันไปชดเชยส่วนต่างจากการนำเข้าก๊าซแอลพีจีถึงกว่า ๒๐,๐๐๐ ล้านบาท กองทุนน้ำมันจึงกลายเป็นกองทุนประกันรายได้ และกำไรของบริษัทธุรกิจพลังงานยักษ์ใหญ่อายบตท. ในช่วงที่รัฐบาลยังไม่อนุมัติให้มีการลอยตัวราคาแอลพีจีตามราคาตลาดโลกไปโดยปริยาย

ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนในการกำกับดูแลกิจการพลังงานอีกกรณีหนึ่ง คือ กรณีการปรับปรุงคุณภาพก๊าซเอ็นจีวีของบมจ.ปตท. ตามประกาศของกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๒

กรมธุรกิจพลังงานได้ประกาศกำหนดลักษณะและคุณภาพของก๊าซเอ็นจีวี โดยกำหนดค่าพลังงานความร้อน หรือดัชนีวอบบี อยู่ระหว่าง ๓๗-๔๒ เมกกะจูล/ลูกบาศก์เมตร และให้มีคาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2) ได้ไม่เกินร้อยละ ๑๘ ของปริมาตร ด้วยเหตุผลว่าเพื่อให้ก๊าซเอ็นจีวีจากแต่ละแหล่งมีมาตรฐานเดียวกัน

ผลจากประกาศนี้ทำให้บมจ.ปตท. ดำเนินการปรับปรุงคุณภาพก๊าซธรรมชาติด้วยการปิดสถานีบริการ ๖๗ แห่ง โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เพื่อติดตั้งเครื่องเติม CO_2 ในก๊าซเอ็นจีวี จากการศึกษาคณะอนุกรรมการฯ พบว่า ก๊าซธรรมชาติจากแหล่งสิริกิติ์ ที่จังหวัดกำแพงเพชร และแหล่งน้ำพอง ที่จังหวัดขอนแก่น มีความบริสุทธิ์มากเพราะมี CO_2 เพียงร้อยละ ๑-๒ ในขณะที่ก๊าซธรรมชาติในแหล่งตะวันออก (อ่าวไทย) และแหล่งตะวันตก (อันดามัน) มี CO_2 ตั้งแต่ร้อยละ ๖.๒-๑๔.๔

การปรับให้ค่าพลังงานความร้อนอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน กรมธุรกิจพลังงานแทนที่จะปรับปรุงคุณภาพให้สูงขึ้นกลับปรับมาตรฐานให้ต่ำลง ด้วยการอนุญาตให้มี CO_2 ซึ่งถือเป็นก๊าซพิษได้ถึงร้อยละ ๑๘ ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานสากลที่อนุญาตให้มี CO_2 ในก๊าซเอ็นจีวีไม่เกินร้อยละ ๓ ถึง ๖ เท่าตัว และลดดัชนีวอบบีของแหล่งก๊าซบนบกให้มีระดับต่ำเท่ากับก๊าซดิบที่ยังไม่ผ่านการแยกจากอ่าวไทย มาตรการแก้ปัญหาเพื่อบริษัทธุรกิจพลังงานระยะสั้นเช่นนี้ นอกจากจะก่อผลให้ถึงก๊าซเอ็นจีวีเกิดการผูกกร่อนก่อนกำหนด ซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้ซื้อแล้วการมีก๊าซพิษหรือ CO_2 ถึงร้อยละ ๑๘ จะทำให้การปล่อย CO_2 หรือก๊าซเรือนกระจกเข้าสู่สิ่งแวดล้อมมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นตามปริมาณการใช้ก๊าซเอ็นจีวีเป็นเชื้อเพลิง ปัจจุบันมีรถเอ็นจีวีกว่า ๒ แสน

คันที่ใช้ก๊าซเอ็นจีวีรวมกันกว่า ๒ ล้านคัน ปริมาณ CO_2 ที่ปล่อยออกมามากถึง ๗๐๐,๐๐๐ ตันต่อปี มากกว่าโครงการลด CO_2 ของกระทรวงพลังงานที่ดำเนินการอยู่ที่สามารถลด CO_2 ได้เพียงปีละ ๒๐๐,๐๐๐ ตัน

การดำเนินมาตรการเช่นนี้ของกรมธุรกิจพลังงานทำให้ผู้บริโภคถูกเอาเปรียบเพราะ CO_2 เป็นขยะที่เติมเข้ามาโดยไม่มีผลด้านพลังงาน ยกตัวอย่าง ผู้บริโภคจ่ายเงินซื้อก๊าซเอ็นจีวี ๑๐๐ บาท จะได้เนื้อก๊าซที่เป็นเชื้อเพลิงเพียง ๘๒ บาท และได้ก๊าซขยะมูลค่า ๑๘ บาท ส่งผลให้ผู้บริโภคได้ก๊าซเอ็นจีวีที่ทำให้รถวิ่งได้ในระยะทางน้อยกว่าเดิม

จากการตรวจสอบของคณะอนุกรรมการฯ พบว่า นายเมตตา บันเทิงสุข อธิบดีกรมธุรกิจพลังงาน ซึ่งเป็นผู้ลงนามในประกาศฉบับนี้ เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๒ เพิ่งพ้นจากการเป็นกรรมการของบริษัท ปตท.สผ. จำกัด (มหาชน) เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๒ จึงอาจถูกมองว่ามีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงต่อผลประโยชน์ที่เกิดจากการออกประกาศฉบับนี้ กล่าวคือ

๑. การที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีในฐานะประธานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) ไม่อนุมัติให้มีการลอยตัวราคาก๊าซแอลพีจีตามราคาตลาดโลก ทำให้มีการชะลอการสร้างโรงแยกก๊าซโรงที่ ๖ ในขณะที่ก๊าซดิบที่ได้จากอ่าวไทยมีปริมาณที่ขุดได้ต่อวันถึง ๓,๑๔๖ ล้านลูกบาศก์ฟุต แต่โรงแยกก๊าซทั้ง ๕ โรง สามารถแยกได้เพียง ๑,๗๗๐ ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน จึงมีก๊าซดิบเหลืออยู่ถึง ๑,๓๗๖ ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน ซึ่งบมจ.ปตท. นำมาขายเป็นก๊าซเอ็นจีวีโดยไม่ผ่านกระบวนการแยกก๊าซ จึงทำให้ก๊าซจากอ่าวไทยซึ่งมีปริมาณ CO_2 สูงถึงร้อยละ ๑๔-๑๗ และมีดัชนีวอบบ์อยู่ระหว่าง ๔๑.๙-๔๔ เมกกะจูน/ลูกบาศก์เมตร ในขณะที่แหล่งก๊าซธรรมชาติบนบกมี CO_2 ต่ำเพียงร้อยละ ๑-๒ และมีดัชนีวอบบ์สูงถึง ๕๒.๙-๕๓.๑ เมกกะจูน/ลูกบาศก์เมตร กรมธุรกิจพลังงานกลับออกประกาศให้มีดัชนีวอบบ์อยู่ที่ ๓๗-๔๒ เมกกะจูน/ลูกบาศก์เมตร และมี CO_2 ไม่เกินร้อยละ ๑๘ จึงเป็นการออกประกาศที่เอื้อให้ปตท. สามารถนำก๊าซดิบที่ยังไม่ผ่านโรงแยกก๊าซมาขาย เจ้าหน้าที่จากกรมธุรกิจพลังงานได้ตอบข้อซักถามในงานสัมมนาที่จัดโดยคณะอนุกรรมการว่าต้องดำเนินการเช่นนี้เพื่อให้ธุรกิจพอจะดำเนินการต่อไปได้

๒. การกำหนดมาตรฐานให้มี CO_2 ร้อยละ ๑๘ ทำให้บมจ. ปตท. ได้กำไรมากขึ้นจากการขายก๊าซราคาเดิม แต่มีปริมาณเนื้อก๊าซน้อยลง ซึ่งมีข้อสังเกตว่าเพราะรัฐบาลไม่อนุมัติให้ปรับราคาเอ็นจีวีเพิ่มขึ้นอีก ๔ บาท ตามที่บมจ. ปตท. ร้องขอ และปตท. ไม่ถูกควบคุมกำกับให้ต้องดำเนินการสร้างโรงแยกก๊าซธรรมชาติ เพื่อให้ได้ก๊าซที่มีความบริสุทธิ์ มี CO_2 ตามมาตรฐานสากล คือ ไม่เกินร้อยละ ๓

๓. จากการตรวจสอบข้อมูลของคณะอนุกรรมการพบว่าราคาก๊าซดิบที่บริษัทพลังงานซื้อได้จากอ่าวไทยมีราคาต่ำกว่าที่ซื้อจากพม่าถึงร้อยละ ๔๐ และเทียบกับราคาก๊าซธรรมชาติในตลาดโลกก็มีราคาต่ำกว่าถึงร้อยละ ๔๕-๕๕ การเรียกร้องที่จะให้รัฐบาลอนุมัติให้มีการลอยตัวราคาแอลพีจีตามราคาตลาดโลกจึงเป็นสิ่งที่ไม่ชอบธรรม

๔. การมีกองทุนน้ำมันชดเชยส่วนต่างการนำเข้าก๊าซแอลพีจีปีละหลายหมื่นล้านบาท ทำให้กองทุนน้ำมันกลายเป็นกองทุนประกันรายได้และผลกำไรแทนการลอยตัวราคาแอลพีจีที่รัฐบาลไม่อนุมัติ การกำกับดูแลกองทุนโดยขาดการตรวจสอบจากประชาชนที่เป็นเจ้าของเงิน ย่อมเป็นกระบวนการที่ขาดธรรมาภิบาล เพราะการอนุมัติจ่ายเงินในจำนวนเท่าไรล้วนอยู่ในกลุ่มคนที่ปตท. เป็นทั้งคนกำกับดูแล และเป็นผู้ได้ผลประโยชน์ในฐานะกรรมการของบริษัทธุรกิจพลังงาน

ประการสุดท้ายที่คณะกรรมการฯ ตรวจสอบ คือ กรณีที่ค่าเงินบาทแข่งกับราคาน้ำมันที่ไม่เป็นไปตามกลไกตลาดที่เป็นธรรม คณะอนุกรรมการฯ ได้เก็บข้อมูลค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้น รวมกับราคาน้ำมันดิบในรูปเงินดอลลาร์ ตั้งแต่เดือนมกราคม – พฤศจิกายน ๒๕๕๓ โดยเทียบกับฐานราคาในเดือนธันวาคม ๒๕๕๒ พบว่า เงินบาทแข็งค่าขึ้นร้อยละ ๔.๘๔ ส่วนน้ำมันในรูปดอลลาร์แพงขึ้นโดยเฉลี่ยในปี ๒๕๕๓ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๗๓ ผลคือการคำนวณรวมกับค่าเงินบาททำให้น้ำมันดิบจากแหล่งดูไบมีราคาลดลงร้อยละ ๐.๔๙ แต่ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปเบนซิน ๙๑ เบนซิน ๙๕ และน้ำมันดีเซลมีราคาสูงกว่าที่ควรจะเป็น หากนำมาคำนวณเป็นเม็ดเงิน ประชาชนต้องจ่ายเงินซื้อน้ำมัน ๓ ชนิดนี้ ในช่วง ๑๑ เดือน (มกราคม-พฤศจิกายน) สูงกว่าที่ควรจะเป็นดังนี้ น้ำมันเบนซิน ๙๑ สูงเกินไป ๔,๐๑๔.๕๗ ล้านบาท น้ำมันเบนซิน ๙๕ สูงเกินไป ๑๐๒.๑๐ ล้านบาท และน้ำมันดีเซลสูงเกินไปถึง ๒๘,๒๐๗.๗๔ ล้านบาท ทั้งนี้หากนับรวมการนำเงินมาชดเชยน้ำมันดีเซลด้วย จะทำให้น้ำมันดีเซลถูกลงไปอีก ๑.๒๐ บาทต่อลิตร

การที่ผู้บริโภคและภาคธุรกิจได้รับประโยชน์จากค่าเงินบาทที่แข็งขึ้นที่ทำให้ต้นทุนน้ำมันดิบลดลง แต่กลับต้องซื้อน้ำมันสำเร็จรูปในราคาสูงเกินจริงถึงประมาณ ๓๐,๐๐๐ ล้านบาท ย่อมส่งผลกระทบต่อค่าครองชีพของประชาชน และส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทยโดยรวมในเรื่องความสามารถที่ลดลงของผู้ประกอบการไทยในการแข่งขันกับประเทศอื่น

คณะอนุกรรมการฯ ได้พบว่าปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนของข้าราชการไทยเป็นสาเหตุหลักประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์มากมายที่ขาดธรรมาภิบาลในระบบกำกับดูแลกิจการพลังงานของประเทศ ทำให้รัฐและประชาชนสูญเสียประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียมที่พึงได้ และยังทำให้ภาคการผลิตซึ่งเป็นฐานการพัฒนาของประเทศไทยมีศักยภาพที่ต่ำ เพราะมีต้นทุนการผลิตที่เป็นส่วนของพลังงานสูงถึงร้อยละ ๑๙ ต่อจีดีพี ซึ่งสูงเกินจริงเพราะเกิดจากการแสวงประโยชน์ในธุรกิจพลังงานมากเกินไป

หากมีการปรับปรุงให้เกิดธรรมาภิบาลในระบบพลังงานของประเทศอย่างจริงจัง รัฐบาลจะมีแหล่งรายได้ที่เพียงพอในการจัดสวัสดิการอันจำเป็นต่อประชาชนทั้งด้านการศึกษาและสาธารณสุข และจะเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างแท้จริง

**รายงานฉบับสังเขปผลการดำเนินการของ
คณะอนุกรรมการศึกษาตรวจสอบกรณีทุจริต
ในคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา**

ความเป็นมาและความสำคัญ

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา โดยมีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาศึกษา และตรวจสอบเรื่องการกระทำการทุจริต ประพฤติมิชอบในหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่น การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน และศึกษาเรื่องใดๆ เกี่ยวกับกลไกกระบวนการและมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในการนี้ ที่ประชุมคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ครั้งที่ ๗ วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ ได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมการศึกษาตรวจสอบกรณีทุจริต ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๗ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาศึกษา รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงพร้อมทั้งเรียกเอกสารจากหน่วยงานหรือบุคคล หรือเชิญบุคคลมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงในเรื่องที่คณะกรรมการฯ ได้ศึกษาอยู่ และนำผลที่ได้จากการศึกษามารายงานต่อคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป ซึ่งอนุกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

อนุกรรมการ

๑. พลตำรวจตรี เกริก กัลยาณมิตร	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายสาย กังกเวคิน	รองประธานคณะอนุกรรมการ
๓. ว่าที่ร้อยตรี ปานเทพ ดีเนตร	โฆษกคณะอนุกรรมการ
๔. พลตำรวจตรี วิเชียร พูลทรัพย์	อนุกรรมการ
๕. พลตำรวจตรี สุรินทร์ คงดี	อนุกรรมการ
๖. พลตำรวจตรี ปรีชา ปลดริปู	อนุกรรมการ
๗. พลตำรวจตรี เจริญศักดิ์ หอมหวล	อนุกรรมการ
๘. ว่าที่ร้อยตรี ไพฑูรย์ พิทยขวาล	อนุกรรมการ
๙. นางสาวชวลา กัลยาณมิตร	อนุกรรมการ
๑๐. พันตำรวจตรี ภาสกร กิจไพบูลย์ทวี	เลขานุการคณะอนุกรรมการ

ที่ปรึกษา

๑. พลตำรวจตรี ทวีศักดิ์ ตูจันทา
๒. นายพนม บุญมี

๓. พันตำรวจเอก คมกฤษ ใสสืบข่าว
๔. นายสามารถ จิตมทาวงศ์
๕. นายไพบุลย์ มงคลศุภวาร
๖. นายศิวัศศักดิ์ แนวจันทร์
๗. นายวุฒิชัย วารเวียง
๘. นายสิทธิชัย เครือวุฒิกุล

การพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ

คณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนต่างๆ จำนวน ๒๙ เรื่อง ดังนี้

๑. เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ ได้ดำเนินการลงนามในสัญญาร่วมผลิตรายการข่าวประจำวัน กับบริษัท ดิจิตอล มีเดีย โฮลดิ้ง จำกัด
๒. เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร เรื่องที่ดินในเขตพระราชกุฎกำหนดเขตหวงห้าม อำเภอบางน้ำโพ อำเภอพยุหะคีรี อำเภอโกรกพระจังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. ๒๕๓๙
๓. เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการขัดตมติคณะรัฐมนตรี และการทุจริตในการจัดซื้อเครื่องบิน ของ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)
๔. เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับการขายไม้ยูคาลิปตัส ไม้ป่า (โคกภูดิน) สาธารณประโยชน์ของประชาชนใช้สอยร่วมกัน (พื้นที่ปลูก ๑,๘๐๐ ไร่) ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเมือง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
๕. เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับการขอให้ตรวจสอบโครงการก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาว จังหวัดภูเก็ต
๖. เรื่องร้องเรียนกรณีขมรมอนุรักษ์และป้องกันตนเองเกาะราชาร้องเรียนการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายและมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการตรวจสอบการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดินบนเกาะราชาของเอกชน จังหวัดภูเก็ต
๗. เรื่องร้องเรียนกรณีการติดตามการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนกับภาคเอกชน เกี่ยวกับการตัดต้นไม้ในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติสิรินาถ บริเวณหาดบ้านไม้ขาว อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต
๘. เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการก่อสร้างตลาดกลางยางพารา ของสำนักงาน การตรวจเงินแผ่นดิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๙. เรื่องร้องเรียนกรณีการสร้างโรงไฟฟ้าขยะบ้านคันกระได หมู่ที่ ๓ ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๑๐. เรื่องร้องเรียนกรณีการจัดซื้อที่ดิน เพื่อก่อสร้างโรงงานยาสูบแห่งใหม่ ณ สวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑๑. เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการขอให้ตรวจสอบการตัดไม้ทำลายป่า การแผ้วถางป่า การดำเนินการและการเข้าครอบครองการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ ตำบลหนองโน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

๑๒. เรื่องเจ้าหน้าที่ที่ดินจังหวัดสมุทรปราการทุจริตการรังวัดที่ดินและเอื้อประโยชน์ต่อบริษัททิพย์สิน จำกัด เครือข่ายรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงการคลัง

๑๓. เรื่องร้องเรียนโรงไฟฟ้าชีวมวล ตำบลห้วยยาง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๑๔. เรื่องร้องเรียน เรื่องขอรายงานความจริง ขอเรียกร้องและสนับสนุนโครงการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ เกาะระ จังหวัดระนอง

๑๕. เรื่องร้องเรียนการอนุญาตสร้างท่าเทียบเรือสำราญกีฬาผิวกฎหมายและการดำเนินการก่อสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต โครงการท่าเทียบเรือสำราญ (มารีน่า) และการอนุญาตสร้างท่าเทียบเรือสำราญกีฬาผิวกฎหมายและการดำเนินการก่อสร้างโครงการไม่เป็นไปตามรายงานศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรแหล่งหญ้าทะเล และแนวปะการัง

๑๖. เรื่องร้องเรียนกรณีบริษัท เบตเตอร์ เวิลด์ กรีน จำกัด (มหาชน) จังหวัดสระบุรี ก่อความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากบ่อขยะส่งกลิ่นเหม็นมายังเขตชุมชนและคาดว่าจะยังมีการปนเปื้อนของสารพิษลงสู่แหล่งน้ำ

๑๗. พิจารณาศึกษารายงานผลการตรวจสอบกรณีการจัดซื้อที่ดินสำหรับบ่อบำบัดน้ำเสียเทศบาลนครหาดใหญ่ ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

๑๘. เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับการก่อสร้างห้างสรรพสินค้าบนที่ดินเขตพื้นที่สีม่วง และเป็นพื้นที่สาธารณะ จังหวัดศรีสะเกษ

๑๙. เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับการขอให้ตรวจสอบพฤติกรรมและการกระทำของผู้จัดการ สถานธนาอนุบาลเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

๒๐. เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการต่อเติมอาคารโปรชนีย์บึงกุ่ม ทำให้อาคารข้างเคียงได้รับความเสียหาย กรุงเทพมหานคร

๒๑. เรื่องร้องเรียนกรณีข้อขัดแย้งเกี่ยวกับ โครงการอยู่ดีมีสุข (SML) อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

๒๒. เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับกรณีที่นายชาติชาย จันทรีไธ ร้องเรียนขอให้ตรวจสอบข้าราชการบุกรุก ยึดถือ ครอบครอง และซื้อขายที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

๒๓. เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับขอให้ตรวจสอบการดำเนินการของสำนักงานฉาปนกิจสงเคราะห์จังหวัดกาญจนบุรี กรณีจ่ายเงินสงเคราะห์ศพสมาชิก อาจจะไม่ต้องตามกฎหมาย จังหวัดกาญจนบุรี

๒๔. เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงการปล่อยน้ำออกจากเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี

๒๕. เรื่องร้องเรียนกรณีการร้องขอให้ตรวจสอบการบุกรุกทำลายพื้นที่คลองสาธารณะ และการขอให้เพิกถอนโฉนดที่ดินในพื้นที่ตำบลป่าตอง อำเภอเกาะกู่ จังหวัดภูเก็ต

๒๖. เรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบสวนการทุจริตงบประมาณโครงการไทยเข้มแข็ง ของเทศบาลตำบลกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

๒๗. เรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมกรณีผู้ร้องเรียนได้รับความเสียหายจากการต่อเติมสร้างบ้านของนายศรีญ่า ทำให้ฝ่ายผู้ร้องเรียนเกิดรอยแตกร้า

๒๘. เรื่องขอให้ดำเนินการกับเจ้าของที่ดินเอกชนที่ทำการบุกรุกล้ำรางสาธารณประโยชน์พระราม ๒ กรุงเทพฯ

๒๙. เรื่อง กรมทรัพยากรธรณีขยายหน่วยงานและเบิก ค่าเช่าบ้านโดยผิดกฎหมาย

ในการนี้คณะอนุกรรมการศึกษาตรวจสอบกรณีทุจริตได้ดำเนินการจัดแบ่งประเภทของสภาพปัญหาและเรื่องร้องเรียน ดังนี้

๑. การบริหารจัดการภาครัฐ
๒. การบริหารจัดการภาครัฐวิสาหกิจ
๓. การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
๔. สภาพปัญหาการบุกรุกทรัพยากรธรรมชาติ
๕. การจัดซื้อจัดจ้างของรัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. การบริหารจัดการภาครัฐ

เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับการขายไม้ยูคาลิปตัส ไม้ปา (โคกภูดิน) สาธารณประโยชน์ของประชาชนใช้สอยร่วมกัน (พื้นที่ปลูก ๑,๘๐๐ ไร่) ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเมือง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับการขอให้ตรวจสอบโครงการก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาว จังหวัดภูเก็ต

เรื่องร้องเรียนกรณีข้อขัดแย้งเกี่ยวกับ โครงการอยู่ดีมีสุข (SML) อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

เรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบสวนการทุจริตงบประมาณโครงการไทยเข้มแข็งของเทศบาลตำบลกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

เรื่อง กรมทรัพยากรธรณีขยายหน่วยงานและเบิกค่าเช่าบ้านโดยผิดกฎหมาย

๒. การบริหารจัดการภาครัฐวิสาหกิจ

เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการขัดมติดคณะรัฐมนตรี และการทุจริตในการจัดซื้อเครื่องบินของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)

เรื่องร้องเรียนกรณีการจัดซื้อที่ดิน เพื่อก่อสร้างโรงงานยาสูบแห่งใหม่ ณ สวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงการปล่อยน้ำออกจากเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี

๓. การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เรื่องร้องเรียนกรณีการติดตามการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนกับภาคเอกชน เกี่ยวกับการตัดต้นสนในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติสิรินาถ บริเวณหาดบ้านไม้ขาว อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

เรื่องร้องเรียนลำดับที่ ๖/๕๓ เรื่องเจ้าหน้าที่ที่ดินจังหวัดสมุทรปราการทุจริตการรังวัดที่ดินและเอื้อประโยชน์ต่อบริษัท ทิพยสิน จำกัด เครือข่ายรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงการคลัง

เรื่องร้องเรียนโรงไฟฟ้าชีวมวล ตำบลห้วยยาง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรื่องร้องเรียนการอนุญาตสร้างท่าเทียบเรือสำราญกีฬาผิดกฎหมายและการดำเนินการก่อสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต โครงการท่าเทียบเรือสำราญ (มารีน่า) และการอนุญาตสร้างท่าเทียบเรือสำราญกีฬาผิดกฎหมายและการดำเนินการก่อสร้างโครงการไม่ปฏิบัติตามรายงานศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรแหล่งหญ้าทะเล และแนวปะการัง

เรื่องร้องเรียนกรณีบริษัท เบตเตอร์ เวิลด์ กรีน จำกัด (มหาชน) จังหวัดสระบุรี ก่อความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากบ่อขยะส่งกลิ่นเหม็นมาyingเขตชุมชน และคาดว่าจะมีการปนเปื้อนของสารพิษลงสู่แหล่งน้ำ

เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับการก่อสร้างห้างสรรพสินค้าบนที่ดินเขตพื้นที่สีม่วงและเป็นพื้นที่สาธารณะ จังหวัดศรีสะเกษ

เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับการขอให้ตรวจสอบพฤติกรรมกรรมการกระทำของผู้จัดการสถานธนาณูปาลเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการต่อเติมอาคารไปรษณีย์บึงกุ่ม ทำให้อาคารข้างเคียงได้รับความเสียหาย กรุงเทพมหานคร

เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับการขอให้ตรวจสอบการดำเนินการของสำนักงานฉาปนกิจสงเคราะห์ จังหวัดกาญจนบุรี กรณีจ่ายเงินสงเคราะห์ศพสมาชิก อาจจะผิดกฎหมาย จังหวัดกาญจนบุรี

เรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมกรณีผู้ร้องเรียนได้รับความเสียหายจากการต่อเติมสร้างบ้านของ นายศรีบุญฯ ทำให้ฝ่ายผู้ร้องเรียนเกิดรอยแตกร้าว

๔. สภาพปัญหาการบุกรุกทรัพยากรธรรมชาติ

เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร เรื่องที่ดินในเขตพระราชฤทธิกา กำหนดเขตหวงห้าม อำเภอปากน้ำโพ อำเภอพยุหะคีรี อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. ๒๕๗๔

เรื่องร้องเรียนกรณีขมรมอนุรักษ์และป้องกันตนเองเกาะราชาร้องเรียน การกระทำที่ก่อให้เกิด ความเสียหายและมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการตรวจสอบการได้มาซึ่ง กรรมสิทธิ์ในที่ดินบนเกาะราชาของเอกชน จังหวัดภูเก็ต

เรื่องร้องเรียนกรณีการสร้างโรงไฟฟ้าขยะบ้านคันกระเด หมู่ที่ ๓ ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการขอให้ตรวจสอบการตัดไม้ทำลายป่าการแผ้วถางป่า การดำเนินการ และการเข้าครอบครองการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ ตำบลหนองโน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม

เรื่องร้องเรียน เรื่องขอรายงานความจริง ขอเรียกร้องและสนับสนุนโครงการจัดตั้ง สวนพฤกษ ศาสตร์ เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการกรณีที่นายชาติชาย จันทรีใส ร้องเรียนขอให้ตรวจสอบข้าราชการบุกรุก ยึดถือ ครอบครอง และซื้อขายที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

เรื่องร้องเรียนกรณีการร้องขอให้ตรวจสอบการบุกรุกทำลายพื้นที่ คลองสาธารณะ และการขอให้ เพิกถอนโฉนดที่ดินในพื้นที่ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

เรื่อง ขอให้ดำเนินการกับเจ้าของที่ดินเอกชน ที่ทำการบุกรุกล้ำรางสาธารณประโยชน์ พระราม ๒ กรุงเทพฯ

๕. การจัดซื้อจัดจ้างของรัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เรื่องร้องเรียนกรณีเกี่ยวกับสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ ได้ ดำเนินการลงนามในสัญญาร่วมผลิตรายการข่าวประจำวัน กับบริษัท ดิจิตอล มีเดีย โฮลดิ้ง จำกัด

เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการก่อสร้างตลาดกลางยางพารา ของสำนักงานการตรวจเงิน แผ่นดิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พิจารณาศึกษารายงานผลการตรวจสอบกรณีการจัดซื้อที่ดินสำหรับบ่อบำบัดน้ำเสีย เทศบาล นครหาดใหญ่ ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

การพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการศึกษาตรวจสอบกรณีทุจริต ตามที่มีหน่วยงานต่างๆ ได้ร้องเรียนมายังคณะอนุกรรมการฯ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือประชาชนที่เป็น ผู้ร้องเรียน ซึ่งจะมีการร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่มีบางกรณีอาจจะขัดหรือไม่มีผลบังคับในทางปฏิบัติ ดังนั้น คณะอนุกรรมการฯ จึงได้จำแนกประเภทของการร้องเรียนออกเป็น ๕ ประเภทเพื่อเป็นการจัดแบ่งหมวดหมู่ของการร้องเรียนและสามารถประเมินสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และการนำเสนอสภาพปัญหา รวมทั้งแนวทางแก้ไข เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑. การบริหารจัดการภาครัฐ คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษา รวมทั้งการขอเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือการเชิญผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐมาให้ข้อมูลกับคณะอนุกรรมการฯ และจากกรณีเรื่องร้องเรียนดังกล่าว คณะอนุกรรมการฯ ได้พบสภาพปัญหาการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งที่รัฐมีการกระจายอำนาจเพื่อให้ส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการบริหารจัดการไม่ว่าจะเป็นด้านการปกครองและด้านงบประมาณ ซึ่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการ แต่จากกรณีเรื่องร้องเรียนและการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ ปรากฏว่ามีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตในการบริหารจัดการด้านการใช้งบประมาณเป็นลำดับต้นๆ หรือแม้กระทั่งการบริหารงานบุคคลที่บางกรณีมีการใช้อำนาจที่เกินขอบเขตจากอำนาจหน้าที่ที่ตนมีอยู่รวมทั้งบุคลากรภาครัฐส่วนท้องถิ่น ยังขาดความเข้าใจ ความชำนาญในการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ การปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งบางกรณีอาจจะมีความหมายให้อำนาจท้องถิ่นในการบริหารจัดการ แต่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวกลับไม่เข้าใจในการใช้อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐยังใช้อำนาจหน้าที่ในการเอื้อประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

จากกรณีดังกล่าวข้างต้น คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่าการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรดำเนินการด้านบุคลากรให้มีความพร้อมและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร และด้านงบประมาณ ที่จะต้องมีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ไม่ว่าจากหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรภาคประชาชน

๒. การบริหารจัดการภาครัฐวิสาหกิจ คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษาจากเรื่องร้องเรียนพบว่า หน่วยงานในส่วนของรัฐวิสาหกิจจะเกิดปัญหาการร้องเรียนจากพนักงานภายในหน่วยงานเอง โดยผู้บริหารและพนักงานของรัฐวิสาหกิจ ละเลยหรืออาศัยช่องว่างของกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงาน ทำให้หน่วยงานได้รับความเสียหาย รวมทั้งการบริหารจัดการด้านงบประมาณ การจัดซื้อ จัดจ้างเกี่ยวกับทรัพย์สินขององค์กรนั้นๆ มีความไม่โปร่งใสในองค์กร รวมทั้งการทุจริตในขั้นตอนของการดำเนินงาน การกระทำที่ไม่ชอบทำให้รัฐวิสาหกิจนั้นๆ ได้รับความเสียหายในการปฏิบัติงาน จำเป็นอย่างยิ่งที่พนักงานจะต้องร่วมมือในการตรวจสอบและเฝ้าระวังเพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

จากสภาพปัญหาและเรื่องร้องเรียนตามที่คณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เห็นควรมีการตรวจสอบจากหน่วยงานภาครัฐอย่างเข้มงวดในการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ และจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ โดยเคร่งครัด เพื่อดำเนินการในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน การจัดซื้อ จัดจ้าง ให้เกิดความโปร่งใสภายในองค์กร

๓. การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ คณะอนุกรรมการฯ ได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายหรือการให้บริการของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นลำดับต้นๆกรณีดังกล่าวจากการพิจารณาศึกษาปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้กฎหมายหรือช่องว่างของกฎหมาย เอื้อประโยชน์ให้กับเอกชนหรือบุคคลบางกลุ่มในการดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการอนุญาตหรือการให้บริการจากหน่วยงานของรัฐ

จากสภาพปัญหาและเรื่องร้องเรียนดังกล่าวคณะอนุกรรมการฯ เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางครั้งทำให้เกิดความเดือดร้อนกับประชาชน และในบางกรณี การไม่บังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่เป็นการเปิดช่องให้กับบุคคลบางกลุ่มเข้ามาแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรของรัฐ ทำให้รัฐสูญเสียรายได้และงบประมาณในการบริหารจัดการ และยังเป็นการบ่อนทำลายทรัพยากรของประเทศ

ดังที่กล่าวมาข้างต้น เห็นควรส่งเสริมภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบเพิ่มขึ้น และฝ่ายบริหารซึ่งมีหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแลเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ให้ถูกต้องอย่างเป็นธรรม

๔. สภาพปัญหาการบุกรุกทรัพยากรธรรมชาติ อนุกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษา พบว่าเรื่องร้องเรียนจำแนกออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

๑. ปัญหาราษฎรบุกรุกที่ดินของรัฐ เช่น เกาะ ทะเล ป่าไม้ ที่ดิน และเขตหวงห้ามอื่นๆ ปัจจัยปัญหาเกิดจากราษฎรและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีความต้องการใช้ประโยชน์จากที่ดิน รวมทั้งผู้ที่มีกำลังทรัพย์และมีอิทธิพลทางการเมือง ที่ต้องการที่ดินที่มีศักยภาพได้ให้ผลประโยชน์แก่ข้าราชการ โดยอาศัยช่องว่างของกฎหมายกระทำการเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ายทุน ในการเข้าครอบครองทรัพยากรธรรมชาตินั้น

๒. ปัญหาจากการที่ภาครัฐ ประกาศใช้กฎหมายไปรบกวนสิทธิอยู่อาศัยและสิทธิทำกินของราษฎรที่อยู่ในที่ดินนั้นก่อน ทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน ปัจจัยปัญหาเกิดจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปโดยขาดการบูรณาการในทางปฏิบัติ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาและปรับปรุงกฎหมายให้มีความสอดคล้องกัน สำหรับการแก้ไขปัญหายั่งยืน จะต้องสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ โดยยึดผลประโยชน์ของประเทศชาติ ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการร่วมอนุรักษ์และหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ

๕. การจัดซื้อจัดจ้างของรัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษาเรื่องร้องเรียนปรากฏว่าการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกฎหมายให้อำนาจวางระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารกิจการ แต่ในข้อเท็จจริงปรากฏว่าระเบียบดังกล่าวมีมาตรฐานที่ต่ำกว่าระเบียบของสำนักงานกฤษฎีกาว่าด้วยการพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้าง จึงเป็นช่องว่างให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบางหน่วยแสวงหาผลประโยชน์และก่อให้เกิดความเสียหายกับหน่วยงานของรัฐ

ดังนั้นจึงเห็นควรให้ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกัน ซึ่งจะทำให้การบริหารงานของหน่วยงานเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาตรวจสอบของคณะอนุกรรมการศึกษาตรวจสอบกรณีทุจริต ในคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา พบว่าสภาพปัญหาส่วนใหญ่ เกิดจากการบังคับใช้กฎหมาย หรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ถูกต้อง เป็นธรรม ทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ประกอบกับกฎหมายบางฉบับให้อำนาจการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่อย่างกว้างขวาง ทำให้มีการใช้ดุลพินิจที่ไม่ถูกต้อง การพิจารณาอนุญาตในบางกรณีจะต้องมีความเห็นของหน่วยงานหลายหน่วยงานประกอบกัน จึงจะอนุญาตได้ แต่ในทางปฏิบัติปรากฏว่าแต่ละหน่วยงานขาดการประสานงาน ทำให้รัฐต้องสูญเสียประโยชน์ และมีบทบัญญัติที่ขัดแย้ง หรือไม่สอดคล้องกัน จึงทำให้เกิดช่องว่างและการใช้อำนาจในทางที่ผิด

คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่าฝ่ายบริหารจะต้องมีการวางมาตรการทางกฎหมายหรือนโยบายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ชัดเจน และส่งเสริมให้องค์กรภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบให้มีความโปร่งใสในกระบวนการทำงานของภาครัฐ

**รายงานฉบับสังเขปผลการดำเนินงานของ
คณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน
ในคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา
เรื่อง “ธรรมาภิบาล” หัวใจของการบริหาร**

ความเป็นมาและความสำคัญ

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา โดยมีอำนาจหน้าที่พิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาศึกษา และตรวจสอบเรื่องการกระทำการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่น การเสริมสร้างธรรมาภิบาล ในการบริหารราชการแผ่นดิน และศึกษาเรื่องใดๆ เกี่ยวกับกลไกกระบวนการและมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานของคณะกรรมการฯ

อนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน ประกอบด้วย

๑. นางสาวสมล สุตะวิริยะวัฒน์	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๒. พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
๓. นายวิเชียร คุตตวัส	เป็นโฆษกคณะอนุกรรมการฯ
๔. นายพล พลพนาธรรม	เป็นอนุกรรมการ
๕. ว่าที่ ร้อยตรี ปานเทพ ดีเนตร	เป็นอนุกรรมการ
๖. นายพลธีธรรม ตริยะเกษม	เป็นอนุกรรมการ
๗. นายแบงค์ งามอรุณโชติ	เป็นอนุกรรมการ
๘. นายภิญโญ ทองชัย	เป็นอนุกรรมการ
๙. ร้อยตำรวจโทหญิง ณัฐสรณ์ เทศบรรทัด	เป็นอนุกรรมการ
๑๐. นายปริญญญา ศรีสุคนธ์	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมการฯ

ซึ่งคณะอนุกรรมการได้จัดการให้ความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายประชาชนและเยาวชนเกี่ยวกับธรรมาภิบาล

“คณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน ในคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา” เป็นกลไกตามกฎหมายเพื่อเสริมภารกิจของ “คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา” โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชน การประสานงาน และการเชื่อมร้อยเครือข่าย ทั้งนี้มีความประสงค์ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการนิติบัญญัติผ่านคณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน เพื่อร่วมเป็นส่วนสำคัญในการตรวจสอบและดูแลสังคมให้อยู่ในครรลองของความเป็นธรรม อีก

ทั้งต้องการให้องค์กรหลักต่างๆ ของสังคมไทยเกิดการตื่นตัวและจริงจังในเรื่องของ “หลักธรรมาภิบาล” หรือ “ระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (GOOD GOVERNANCE)” เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการจัดระเบียบให้สังคมของประเทศไทย ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องมีความยุติธรรม

จากเป้าหมายดังกล่าว คณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ และ สหวิชาชีพ ซึ่งมีประสบการณ์ในการเคลื่อนไหวกิจกรรมภาคประชาชนด้านต่างๆ ได้กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานเป็น ๒ ลักษณะ คือ

ก. สืบสานและต่อยอดงานเดิม ของ คณะอนุกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตามกระบวนการและมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) และ อนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ข. การริเริ่มและหนุนเสริมภาคประชาชน และ กลุ่มเยาวชน เพื่อขับเคลื่อนภารกิจตามลักษณะเฉพาะของแต่ละองค์กร

ดังนั้น ในวาระทำงานของคณะอนุกรรมการตลอด ๓ ปี จึงได้ดำเนินการตามกรอบดังกล่าวจนบรรลุตามเป้าหมายและมีความเกี่ยวพันกับการปลูกฝังหน่ออ่อนของต้นกล้าเยาวชนให้มีสำนึกรับผิดชอบสังคม และ ตระหนักถึงการทำงานบนฐานของหลักธรรมาภิบาล โดยใช้เครื่องมือเท่าที่สามารถดำเนินการได้ คือ การเชิญผู้เกี่ยวข้องมาชี้แจง การเรียกเอกสารประกอบการพิจารณาจากหน่วยงานต่างๆ การจัดสัมมนา การศึกษาดูงานเพื่อตรวจสอบพื้นที่ ภายใต้งบประมาณที่จำกัด ซึ่งคณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน ได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย อาทิ มูลนิธิเฟร็ดเดอริก เนาแมน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ หรือ สสส. สภาพัฒนาการเมือง เป็นต้น

สรุปผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ มีดังนี้

ก. การสืบสานและต่อยอดงานเดิม

๑. ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากคณะอนุกรรมการที่ผ่านมา เช่น ลักษณะของภารกิจด้านการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน ด้านการสนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการกิจของคณะอนุกรรมการ ของ วุฒิสภา เป็นต้น เพื่อหาแนวทางซึ่งสอดคล้องกับลักษณะงานของ คณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน โดยพบว่า ยังมีงาน/ภารกิจที่กลไกเดิมยังไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จเนื่องจากครบวาระก่อน รวมถึงฐานข้อมูลเครือข่ายภาคประชาชนและภาคีความร่วมมือ เช่น มูลนิธิสายธารประชาธิปไตย เครือข่ายนายอาสา กลุ่มแรงคิด เป็นต้น ซึ่งทำให้คณะอนุกรรมการสามารถนำมาประกอบการพิจารณาและดำเนินการได้

๒. จากแนวทางการดำเนินงานของกลไกเดิม คือ คณะอนุกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตามกระบวนการและมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) และ อนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งมีการกิจที่ดำเนินการแล้วเสร็จบางส่วนนั้น

คณะกรรมการสิทธิการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน มีมติเสนอต่อการกิจดังกล่าว ได้แก่ การส่งเสริมการทำงานของ เครือข่าย ป.ป.ช. ภาคประชาชน ให้มีการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งอนุกรรมการมุ่งเน้นการอำนวยความสะดวก และ ส่งเสริมให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภาคประชาชน หรือ ป.ป.ช.ภาคประชาชน (คณะกรรมการชั่วคราว) บริหารจัดการระบบงานเพื่อให้เกิด คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติภาคประชาชน ตามระเบียบที่กำหนดไว้โดยเร็ว

จากการดำเนินงานดังกล่าว สามารถประเมินผลว่า ได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายของ คณะอนุกรรมการ คือ เกิดคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติภาคประชาชน ตาม ระเบียบที่กำหนดไว้ ภายกรอบในระยะเวลา ๒ ปี

๓. การสนับสนุนภารกิจของภาคประชาชน โดยความร่วมมือกับ “มูลนิธิสายธาร ประชาธิปไตย” เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านประชาธิปไตยที่ถูกต้อง เนื่องด้วยเป็นช่วงเวลาที่สำคัญจากสถานการณ์ การเมืองไทยมีความสับสนเสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรง ดังนั้น คณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาค ประชาชน จึงมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการเป็นกลไกหนึ่งเพื่อกระตุ้นเตือนสังคมให้ใช้สติ ลดการใช้อารมณ์ และ ลดความรุนแรงในการเคลื่อนไหวให้เป็นไปตามครรลองประชาธิปไตย พร้อมทั้งประสานความร่วมมือกับ สื่อมวลชนที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่ (นักจัดรายการวิทยุ)

ซึ่งจากการดำเนินการดังกล่าวสามารถประเมินผลว่า ได้รับความสำเร็จตาม เป้าหมายของคณะอนุกรรมการบางส่วน เนื่องจากเป้าหมายของคณะอนุกรรมการ คือ สามารถลงพื้นที่ ต่างๆ ให้ครอบคลุมทั้ง ๔ ภูมิภาค แต่ด้วยข้อจำกัดด้านระยะเวลาดำเนินงาน งบประมาณ และสถานการณ์ การเมือง ซึ่งพบว่า หากสามารถขับเคลื่อนเวทีแบบมีส่วนร่วมในทุกจังหวัดโดยใช้เงื่อนไขเวลาและกิจกรรมที่ เหมาะสมแล้วจะสามารถส่งตรงความรู้ ความเข้าใจ สู่กลุ่มเป้าหมายได้

๔. จากสภาพปัญหาซึ่งประชาชนในพื้นที่ ตำบลบ้านกรด อำเภอบางสะพาน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมที่ไร้ทิศทาง มี กระบวนการพิจารณาดำเนินการขั้นตอนต่างๆที่ไม่ถูกต้อง และไม่ได้รับความเป็นธรรมจากกลไกรัฐในทุกมิติ โดย คณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน ได้รับการร้องเรียนและมีการประสานงานกับผู้ ที่ได้รับความเดือดร้อน จากนั้นจึงนำเสนอต่อคณะกรรมการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้าง ธรรมาภิบาล จนนำไปสู่การลงพื้นที่เพื่อรับทราบปัญหา โดยคณะกรรมการฯ ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อผู้ ร้องเรียนที่ได้รับความเดือดร้อน และนำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ซึ่งจากการดำเนินการดังกล่าวสามารถประเมินผลว่า ได้รับความสำเร็จตาม เป้าหมายของคณะอนุกรรมการ คือ สามารถเชื่อมโยงประชาชนในพื้นที่กับคณะกรรมการให้ได้รับทราบ ข้อเท็จจริงจากผู้ร้องโดยตรง และสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อกำกับตรวจสอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้

ข. การริเริ่มและหนุนเสริมภาคประชาชน/เยาวชน เพื่อขับเคลื่อนภารกิจตามลักษณะเฉพาะ ของแต่ละองค์กร ซึ่งอนุกรรมการได้ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์และความต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม

๑. มีการกำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายในการขับเคลื่อนภารกิจของคณะอนุ กรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน โดยการจัดสัมมนาในหัวข้อเรื่อง “กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนปฏิบัติการของอนุกรรมการ ” ระหว่างวันที่ ๓ - ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ณ เพชรนิมิตร รีสอร์ท

อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี มีกลุ่มเป้าหมายเยาวชน ประกอบด้วย กลุ่มแรงคิด ดนกล้ำประชาธิปไตย กลุ่มใส่ใจไทย ศูนย์ประสานงานนักเรียน นิสิต นักศึกษา คณะกรรมการ ป.ป.ช.ภาคประชาชน ประชาชนชาวบ้าน สื่อมวลชนท้องถิ่น และ เครือข่ายประชาชนในพื้นที่ โดยกระบวนการดังกล่าวให้ความสำคัญกับ กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มเยาวชน ซึ่งจะเป็นกลไกในการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับ “หลักธรรมาภิบาล” อันเป็นพันธกิจของคณะอนุกรรมการ เพื่อเสริมสร้างให้มีความตื่นตัว เรื่อง หลักธรรมาภิบาล

จากการสัมมนาสามารถสรุปได้ว่า การแก้ไขวิกฤติการณ์ในสังคมที่มีความเสี่ยงต่อการทุจริตคอร์รัปชัน ควรเป็นภารกิจสำคัญของคณะอนุกรรมการ ฯ โดยต้องส่งเสริมให้มีการกำหนดเป็นวาระคุณธรรมแห่งชาติ เพื่อให้การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และการเสริมสร้างธรรมาภิบาล เป็นเรื่องสำคัญของสังคมไทย พร้อมแสวงหาความร่วมมือจากภาคีต่าง ๆ และต้องมีการสื่อสารกับสังคมให้เข้าใจและเห็นความสำคัญ สร้างกระแสสังคมที่มีความร่วมมือของ ภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน เน้นภารกิจการตรวจสอบ/ปราบปรามการทุจริตในสังคม

ในส่วนของการปลูกฝังธรรมาภิบาล กลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ต้องเน้นย้ำ คือ กลุ่มเยาวชน โดยต้องให้ความรู้ความเข้าใจกับเยาวชนทั่วประเทศ ซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นการกำหนดทิศทางการทำงานของ คณะอนุกรรมการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดภายใต้กรอบและข้อจำกัดที่มีอยู่ รวมถึงการกระตุ้นเครือข่ายเยาวชนให้มีความตื่นตัวด้านการเมืองและธรรมาภิบาลโดยใช้กระบวนการ และกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่มเยาวชน เช่น การประกวดหนังสือ การใช้สื่อ Online เช่น เว็บไซต์ www.ThaisWatch.com (ศูนย์ข้อมูลนักการเมือง) ซึ่งเป็นการรวบรวมประวัติส่วนตัวของนักการเมือง เพื่อให้ประชาชนตรวจสอบก่อนเข้าสู่การเมืองและขณะดำรงตำแหน่ง.(โครงการปีงบประมาณ ๒๕๕๓,๒๕๕๔)

๒. สถานการณ์ปัจจุบัน กลไกสื่อสารมวลชนแขนงต่าง ๆ มีบทบาทอย่างสูงต่อการกำหนดทิศทางของสังคมไทย ดังนั้น ควรให้ความสำคัญในการรับผิดชอบต่อผลกระทบในการชี้นำสังคมของสื่อมวลชน โดยคณะอนุกรรมการ ร่วมกับภาคี คือ มูลนิธิฟรีดริค เนาแมน และ กลุ่มแรงคิดดนกล้ำประชาธิปไตย จัดการสัมมนาผู้บริหารสื่อและแกนนำสื่อมวลชนขึ้น

ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว พบว่า สื่อมวลชนกระแสหลักไม่ให้ความสำคัญกับ “หลักธรรมาภิบาล” เท่าที่ควร อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในเรื่องธุรกิจ เช่น คำนึงถึงรายได้จากการลงโฆษณาของสินค้าเป็นตัวบังคับกรอบการดำเนินธุรกิจสื่อในปัจจุบัน เป็นต้น (โครงการปีงบประมาณ ๒๕๕๑,๒๕๕๒)

๓. ภายหลังจากที่สถานการณ์การเมืองไทยผ่อนคลายลง(ชั่วคราว) การก่อรูปของปัญหาใหม่ที่เนื่องจากความเสื่อมของผู้มีหน้าที่และนักการเมืองที่ไม่ให้ความสำคัญกับคุณธรรม จริยธรรม อันเป็นแนวทางของ “หลักธรรมาภิบาล”

รัฐบาลของนายก อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ใช้วิธีแก้ไขปัญหาด้วยการกำหนดให้มีคณะทำงานขึ้นมา ๔ ชุด ประกอบด้วย คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาข้อเท็จจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) มี ศาสตราจารย์ ดร. คนิต ณ นคร เป็นประธาน, คณะกรรมการเพื่อการปฏิรูป(คปร.) มี นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นประธาน, คณะสมัชชาปฏิรูป (คสป.) มีนายแพทย์ ประเวศ วะสี เป็นประธาน และ คณะกรรมการศึกษาและปฏิรูปทางการเมือง มีศาสตราจารย์ต็อกเตอร์ สมบัติ อารังธัญวงศ์ เป็นประธาน เพื่อเป็นคณะทำงานนั้น ทุกคณะทำงานได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เกิดแนวทางสร้างความสามัคคีในชาติ

คณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน ซึ่งที่ผ่านมามีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งได้มีโอกาสรับทราบความต้องการจากประชาชนในพื้นที่ที่สะท้อนข้อเท็จจริง ปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชัน ด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ การเสริมสร้างธรรมาภิบาล ซึ่งจะเป็นทางรอดจากวังวนปัญหาปัจจุบันได้

เพื่อให้ประชาชนสามารถบรรลุความประสงค์ดังกล่าว คณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน ซึ่งได้รับความร่วมมือจากกลไกหุ้นเสริมต่าง ๆ และที่สำคัญคือ สภาพัฒนาการเมือง ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นของภาคส่วนต่างๆ พร้อมส่งต่อให้ผู้มีส่วนรับผิดชอบเสนอต่อรัฐบาลต่อไป (โครงการปี ๒๕๕๓)

๔. เนื่องจากภารกิจของคณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชนนั้นต้องมีความสอดคล้องกับห้วงเวลาการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา แต่ข้อเท็จจริง คือ ประชาชนที่เป็นเป้าหมายในการหนุนเสริมของคณะอนุกรรมการนั้นไม่ต้องมีข้อจำกัดเรื่องกรอบเวลา และสามารถดำเนินการกิจกรรมตามเป้าหมายของตนอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น คณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน มีความตระหนักถึงความต่อเนื่องในการทำงานของเครือข่ายประชาชน จึงได้ให้ความสำคัญกับองค์กรหรือกลไกหุ้นเสริมที่มีบทบาทและภารกิจสนับสนุนความเข้มแข็งแก่เครือข่าย โดยเรียนเชิญผู้มีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายของหน่วยงาน อาทิเช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ หรือสสส., ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) หรือ ศูนย์คุณธรรม เป็นต้น มาให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะต่อที่ประชุม พร้อมทั้งสร้างความเชื่อมั่นให้ภาคประชาชนว่า พร้อมสนับสนุนการเคลื่อนไหวของประชาชนเพื่อการเสริมสร้างธรรมาภิบาลต่อไปแม้ว่าคณะอนุกรรมการจะยุติภารกิจแล้วก็ตาม

ตลอดระยะเวลาการทำงานของคณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน นั้น ในฐานะของประธานคณะอนุกรรมการ ต้องขอบคุณอนุกรรมการ ที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่ และผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ร่วมกันขับเคลื่อนภารกิจสำคัญที่มองเห็นปลายทางความสำเร็จระยะสั้นได้ยาก แต่ด้วยความมุ่งมั่นและเป้าหมายที่จะทำให้เครือข่ายประชาชนสามารถต่อสู้กับอุปสรรคเพื่อตอบสนองความรับผิดชอบของตนต่อสังคมภายใต้กรอบภารกิจของคณะอนุกรรมการ จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า กลุ่มเป้าหมายสำคัญที่คณะอนุกรรมการมีความตั้งใจสนับสนุน คือ น้องๆเยาวชน โดยเฉพาะ กลุ่มเยาวชนที่รับผิดชอบงานด้านสื่อสารมวลชนซึ่งจะสามารถเผยแพร่ทัศนคติที่ดีต่อสังคม จะเป็นกลไกที่จะค่อยๆ ซึมซับความตระหนักในเรื่องของความสุจริต โปร่งใส ไม่โกง ให้กับประเทศไทยในระยะยาวได้ต่อไป

การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ

จากการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ ตามภารกิจเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน เพื่อสนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา โดยมีเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการของคณะอนุกรรมการ เน้นกระบวนการส่งเสริมธรรมาภิบาลด้วยกลไกของภาคประชาชน มีเยาวชนเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญ ซึ่งจากการดำเนินงานของเครือข่ายสามารถประสบผลสัมฤทธิ์ได้ในระดับหนึ่ง จากการจัดสัมมนาและศึกษาดูงาน โดยมีสรุปผลการพิจารณา ดังนี้

จากการดำเนินงานการปี ๒๕๕๑-๒๕๕๓ ได้จัดสัมมนาจำนวน ๑๒ ครั้ง ดังนี้

ปีงบประมาณ ๒๕๕๑ จำนวน ๓ ครั้ง

๑๓. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “ภาคีคณะอนุกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน ครั้งที่ ๑” ในวันพุธที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ณ ห้องประชุม ๑๔ ตูลา อนุสรณ์สถาน ๑๔ ตูลา กรุงเทพฯ

๑๔. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “ส่งเสริมธรรมาภิบาลสรรค์สร้างประชาธิปไตย ๓๕ ปี ๑๔ ตูลา : นักจัดรายการวิทยุ วิถีที่สร้างสรรค์สังคมธรรมาภิบาล” ระหว่างวันที่ ๒๙ - ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๑ ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพฯ

๑๕. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “ส่งเสริมธรรมาภิบาลสรรค์สร้างประชาธิปไตย: เนื่องในวาระครบรอบ ๓๕ ปี เหตุการณ์ ๑๔ ตูลา” ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ณ ลานกิจกรรมข้างจวนผู้ว่าราชการ จังหวัดเพชรบุรี

หมายเหตุ เป็นช่วงเวลาที่เกิดสถานการณ์ความรุนแรงทางการเมืองของประเทศไทย ณ กรุงเทพฯ

ปีงบประมาณ ๒๕๕๒ จำนวน ๓ ครั้ง

๑. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและแผนปฏิบัติการของคณะอนุกรรมการ” ระหว่างวันที่ ๓ - ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ณ เพชรริมธาร รีสอร์ท อำเภอท่าทาง จังหวัดเพชรบุรี

๒. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “เหลียวหลังแลหน้า ปปช. ภาคประชาชน” ในวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๖-๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

๓. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “สื่อมวลชนจะมีส่วนร่วมส่งเสริมการให้การศึกษาทางการเมืองเพื่อพัฒนาพลเมือง (Civic Education) ได้อย่างไร” ในวันอังคารที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๒ ณ Amantee แจ้งวัฒนะ

ปีงบประมาณ ๒๕๕๓ จำนวน ๖ ครั้ง

๑. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “โครงการเสริมศักยภาพเยาวชนจิตอาสา ร่วมพัฒนาประชาธิปไตย” ในวันจันทร์ที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๓ ณ ห้องรับรอง ๑-๒ อาคารรัฐสภา ๒

๒. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “ธรรมาภิบาล:หัวใจการปฏิรูปประเทศไทย” ในวันจันทร์ที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๖-๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

๓. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “สรุปผลโครงการเวทีพลเมือง ธรรมาภิบาล... ในสถานการณ์ปฏิรูปประเทศไทย” ในวันศุกร์ที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๓ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๑ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

๔. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “เสวนาการอบรมเชิงปฏิบัติการการประกวดหนังสือโครงการรณรงค์ประชาชน ปีที่ ๓ ตอน ประเทศไทย...มองไปข้างหน้า” ในวันเสาร์ที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๓ ณ ห้องอเนกประสงค์ ชั้น ๑ สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ กรุงเทพฯ

๕. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “เสนอวาระการปฏิรูปประเทศไทย กระบวนการธรรมาภิบาลเพื่อการป้องกัน และป้องปรามอบายมุข โดยเด็กและเยาวชน” ในวันอังคารที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๓ เวลา ๐๘.๓๐-๑๔.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องรับรอง ๑ - ๒ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

๖. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “การตัดสินใจและประกาศผลหนังสือโครงการโรงหนังประชาชน ปี ๓ ตอน ประเทศไทย...มองไปข้างหน้า” ในวันอาทิตย์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เวลา ๐๘.๐๐ - ๒๐.๐๐ นาฬิกา ณ ลานเซ็นเตอร์พอยท์ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ

การเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่

๙. ศึกษาดูงานเรื่อง “โครงการกระบวนการเสริมสร้างผู้นำนักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และโครงการชิงหัวมันตามพระราชดำริ ณ จังหวัดเพชรบุรี” ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๗ มกราคม ๒๕๕๓

๑๐. ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงการรื้อถอนอาคารสิ่งปลูกสร้างบริเวณชายฝั่งทะเลหาดแสงจันทร์-หาดแหลมเจริญและความเดือดร้อนของประชาชน จังหวัดระยอง ในวันศุกร์ที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๓

๑๑. ศึกษาดูงานเกี่ยวกับโครงการกิจกรรมประชาสัมพันธ์ (Road Show) การประกวดหนังสือ โครงการโรงหนังประชาชนปีที่ ๓ ตอน “ประเทศไทย...มองไปข้างหน้า” ณ จังหวัดเชียงใหม่ ในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๓

๑๒. ศึกษาดูงาน “โครงการกิจกรรมประชาสัมพันธ์ (Road Show) การประกวดหนังสือ โครงการโรงหนังประชาชน ปีที่ ๓ ตอน “ประเทศไทย...มองไปข้างหน้า” ณ จังหวัดมหาสารคาม ในวันที่ ๖-๘ กรกฎาคม ๒๕๕๓

๑๓. ศึกษาดูงานเกี่ยวกับโครงการกิจกรรมประชาสัมพันธ์ (Road Show) การประกวดหนังสือ โครงการโรงหนังประชาชนปีที่ ๓ ตอน “ประเทศไทย...มองไปข้างหน้า” ณ จังหวัดปัตตานี ในวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓

**รายงานฉบับสังเขปผลการดำเนินงานของ
คณะกรรมการการศึกษาคุณค่า การพัฒนา และผลกระทบในลุ่มน้ำโขง
ในคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา
เรื่อง การศึกษาและตรวจสอบโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนบ้านกุ่ม จังหวัดอุบลราชธานี
และเรื่อง การศึกษาคุณค่า การพัฒนา และผลกระทบในลุ่มน้ำโขง**

ความเป็นมาและความสำคัญ

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ได้ลงมติตั้ง คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล เป็นคณะกรรมการสามัญ ประจำสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๗ วรรคสอง (๒๐) ให้มีอำนาจหน้าที่พิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาศึกษา และตรวจสอบเรื่องการกระทำการทุจริตประพฤติมิชอบใน หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่น การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน และศึกษาเรื่อง ใดๆ เกี่ยวกับกลไก กระบวนการและมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ และอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษาและตรวจสอบโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนบ้านกุ่ม จังหวัดอุบลราชธานี เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับ การประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๕ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการฯ

๑.๑ คณะกรรมการฯ ได้ตั้งคณะอนุกรรมการการศึกษา และตรวจสอบโครงการไฟฟ้าพลัง น้ำเขื่อนบ้านกุ่มจังหวัดอุบลราชธานี ในวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๑ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๗ ซึ่งอนุกรรมการฯ คณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายประสาร มฤคพิทักษ์	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายสุรจิต ชिरเวทย์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
๓. นายเรืองไกร ลีภิพัฒน์	เป็นอนุกรรมการ
๔. นางวรรณจิตร จิตนรินทร์	เป็นอนุกรรมการ
๕. นายพงษ์ศักดิ์ สายวรรณ	เป็นอนุกรรมการ
๖. นางสาวรวงทอง จันทา	เป็นอนุกรรมการ
๗. นายมนตรี จันทวงศ์	เป็นอนุกรรมการ
๘. นายเดชรัตน์ สุขกำเนิด	เป็นอนุกรรมการ
๙. นางสาวสดใส สร้างไธสง	เป็นอนุกรรมการ
๑๐. นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ	เป็นอนุกรรมการ

ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อและคณะอนุกรรมการเป็นคณะอนุกรรมการศึกษาคุณค่า การ พัฒนา และผลกระทบในลุ่มน้ำโขง และตั้งอนุกรรมการ (แทนตำแหน่งที่ว่าง) ในวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ซึ่งอนุกรรมการฯ คณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายประสาร มฤคพิทักษ์	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายสุรจิต ชिरเวทย์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
๓. นายเดชรัตน์ สุขกำเนิด	เป็นอนุกรรมการ
๔. นายพงษ์ศักดิ์ สายวรณ	เป็นอนุกรรมการ
๕. นายมนตรี จันทวงศ์	เป็นอนุกรรมการ
๖. นายสมพงศ์ อาซากิจ	เป็นอนุกรรมการ
๗. นางสาวสดใส สร้างไศรภ	เป็นอนุกรรมการ
๘. นายสุวิทย์ กุหลาบวงศ์	เป็นอนุกรรมการ
๙. นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ	เป็นอนุกรรมการ
๑๐. นางสาวอ้อมใจ หนูแดง	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

๑.๒ ในการดำเนินการพิจารณาการศึกษาได้มีการประชุมโดยเชิญผู้ชี้แจงจากหน่วยงานต่าง ๆ มาชี้แจงรายละเอียดข้อมูลข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็น การเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่ เข้าร่วมการสัมมนา และการพิจารณาศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การเชิญผู้ชี้แจง

๑. วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๒ เชิญ นายอนุสนธิ์ ชินวรรณโณ อธิบดีกรมเอเชียตะวันออก กระทรวงการต่างประเทศ และนายอนันต์ พรหมศรี ปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มาชี้แจงเกี่ยวกับความเป็นมาและความคืบหน้าของโครงการก่อสร้างเขื่อนบ้านกุ่ม อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี

๒. วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เชิญ ดร. ณัฏฐา ฤทธิเดช รองประธานกรรมการฝ่ายโครงการ บริษัท อิตาเลียนไทย ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน) เพื่อชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาและความคืบหน้าของโครงการก่อสร้างเขื่อนบ้านกุ่ม

๓. ในวันอังคารที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓ วันพุธที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๓ และในวันพุธที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ เชิญ นางผกาพรรณ จุฬามณี ผู้อำนวยการส่วนงานคณะกรรมการแม่น้ำโขง กรมทรัพยากรน้ำ พิจารณาเกี่ยวกับการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำของประเทศ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงกับประเทศแถบลุ่มแม่น้ำโขง เช่น ประเทศไทย ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทำให้การขึ้นลงของระดับน้ำในแม่น้ำโขงผิดปกติ ดึงพัง น้ำท่วม และปลาสูญพันธุ์ โดยเฉพาะสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งมีความเป็นห่วงในเรื่องการแห้งขอดของแม่น้ำโขง

เข้าร่วมการสัมมนา จำนวน ๓ ครั้ง

๑. วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๑ เวทีสาธารณะ “คนอุบลและสังคมไทยกับโครงการไฟฟ้าเขื่อนบ้านกุ่ม” ณ โรงละครอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรมกาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จัดโดย ศูนย์วิจัยสังคมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีร่วมกับสำนักยุทธศาสตร์ลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

๒. วันที่ ๑๑ - ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ สัมมนาวิชาการป้องกันแม่น้ำโขงที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดโดย มูลนิธิฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติ (TERRA) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓. วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ เรื่อง “ต่อชะตาแม่น้ำโขง สายน้ำแห่งชีวิต” ณ สามพันโบก ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

การเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่ จำนวน ๗ ครั้ง

๑. วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ลงพื้นที่กรณีปัญหาที่บ้านท่าเกรียนและได้เปิดเวที รับฟังความคิดเห็นอย่างไม่เป็นทางการกรณีโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนบ้านกุ่ม ณ บ้านคันท่าเกรียน ต.นาโพธิ์กลาง จ.อุบลราชธานี

๒. วันที่ ๒๔ -๒๕ มกราคม ๒๕๕๒ ร่วมกับชาวชุมชนจัดงานประเพณีตักปลา ต่อชะตาแม่น้ำโขง ณ บ้านสองคอน ต.สองคอน อ.โพธิ์ไทร จ.อุบลราชธานี

๓. วันที่ ๘-๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ เกี่ยวกับการฝึกอบรมบุคคลเข้าไปบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตอุทยานแห่งชาติสิรินาถ อำเภอถลุง จังหวัดภูเก็ต และกรณีเครือข่ายสิทธิคนจนพัฒนาเมืองภูเก็ต ร้องขอให้มีการเพิกถอนโฉนดที่ดินในเขตพื้นที่ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ณ จังหวัดภูเก็ต

๔. วันจันทร์ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ สัมมนาเรื่อง “ต่อชะตาแม่น้ำโขง สายน้ำแห่งชีวิต” ณ สามพันโบก ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทรจังหวัดอุบลราชธานี ณ จังหวัดอุบลราชธานี

๕. วันที่ ๑๓ -๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ ศึกษาดูงานวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง ณ จังหวัดอุบลราชธานี

๖. วันที่ ๖ -๗ มีนาคม ๒๕๕๓ ศึกษาดูงานเพื่อสำรวจสายน้ำโขงตลอดพรมแดนไทย-ลาว และเพื่อเผยแพร่ข้อเท็จจริงกรณีแม่น้ำโขงสู่สังคมวงกว้าง ณ จังหวัดเชียงราย

๗. วันที่ ๘-๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เกี่ยวกับการนิยมนำโครงการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังงานน้ำปากชม อำเภอปากชม จังหวัดเลย

๑.๓ การสัมมนา/เสวนา จำนวน ๒ ครั้ง

๑. เสวนาเรื่อง “เขื่อนไชยะบุรี : ความจำเป็น ผลประโยชน์ และผลกระทบ?” ในวันจันทร์ที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ เวลา ๐๘.๓๐-๑๔.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมการธิการ หมายเลข ๓๑๑ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

๒. สัมมนา เรื่อง “ต่อชะตาแม่น้ำโขง สายน้ำแห่งชีวิต” ในวันจันทร์ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ ณ สามพันโบก ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

๒. ผลการพิจารณาศึกษา

ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ : การตรวจสอบโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนบ้านกุ่ม และการศึกษาการตรวจสอบคุณค่า การพัฒนา และผลกระทบในลุ่มน้ำโขง

ประเด็นการไม่มีธรรมาภิบาลในการบริหาร

๑. คณะรัฐมนตรีของรัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช (ดำรงตำแหน่ง ๒๙ มกราคม – ๙ กันยายน ๒๕๕๑) ถือเป็น “คณะรัฐมนตรีที่เข้าบริหารราชการแผ่นดินภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐” ซึ่งต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ดังต่อไปนี้

ตามมาตรา ๓๐๓ แห่งบทเฉพาะกาล กำหนดให้คณะรัฐมนตรีแรกต้องดำเนินการจัดทำ หรือปรับปรุงกฎหมายในเรื่องที่เกี่ยวกับการกำหนดรายละเอียดรองรับข้อบัญญัติในรัฐธรรมนูญ (กฎหมายลูก) ภายในกำหนด ๑ ปี นับแต่วันแถลงนโยบายบ้าง ภายในกำหนด ๒ ปีบ้าง ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง

- การคุ้มครองการใช้สิทธิเสรีภาพ สิทธิในข้อมูลข่าวสาร การร้องเรียน การแสดงความคิดเห็น สิทธิชุมชน ฯลฯ (ภายใน ๑ ปี)

- กฎหมายตามมาตรา ๑๙๐ วรรคห้า ที่ต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการ ที่มีการตรวจสอบถ่วงดุลระหว่างคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา (ภายใน ๑ ปี) ซึ่งการใดที่ดำเนินการไปแล้วก่อนรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ให้ใช้ได้ แต่การใดที่กระทำภายหลังจะต้องกระทำตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙๐ นี้

แต่ปรากฏว่าในวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๑ นายพดล ปัทมะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ ได้เดินทางไปเจรจากับนายทองลุน สีสุลิด รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และมีการลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ในการดำเนินการโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนบ้านกุ่ม จ.อุบลราชธานี ซึ่งต่อมานายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวย้ำต่อสาธารณะที่จะดำเนินโครงการดังกล่าว

ทั้งนี้โดยมิได้มีการเสนอกรอบการเจรจาใด ๆ ต่อรัฐสภา

ในการตรวจสอบของคณะอนุกรรมการฯ ยังพบว่าบันทึกความเข้าใจ (MOU) ดังกล่าว ยังมีการระบุชื่อบริษัทเอกชนที่จะใช้ลงทุนศึกษาสำรวจและได้งานก่อสร้างโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนบ้านกุ่มไว้ด้วยในร่างแรกของ (MOU) แล้วต่อมาได้มีการแก้ไขข้อความโดยเอาชื่อบริษัทเอกชนของไทยออกไป

การดำเนินการดังกล่าวของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และนายกรัฐมนตรี เป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร ขัดต่อเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ และระเบียบว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

๒. ข้อค้นพบของคณะอนุกรรมการฯ ในการตรวจสอบการบริหารงานที่ผิดปกติอย่างยิ่ง ที่การดำเนินการดังกล่าวข้างต้นนั้น กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ กระทรวงพลังงาน ที่มีหน่วยงานกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พ.พ.) เป็นผู้ดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ของ

โครงการไฟฟ้าเขื่อนบ้านกุ่ม ก็ได้ทราบหรือได้รับการติดต่อใด ๆ จากกระทรวงการต่างประเทศทั้งก่อนและหลังการลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) ดังกล่าว

นอกจากนี้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีหน่วยงานกรมทรัพยากรน้ำและหน่วยงานที่ประสานอยู่กับคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC) ซึ่งมีหน้าที่ดูแลนโยบายและกิจกรรมโครงการใด ๆ ที่จะดำเนินการในลำน้ำโขงของกลุ่มประเทศในลุ่มน้ำโขงตอนล่าง (คือ ไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม) ก็มิได้รับการติดต่อประสานงานใด ๆ ทั้งก่อนและหลังการลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) ดังกล่าว เช่นกัน

๓. แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำระหว่างประเทศ โดยมีคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC) เป็นองค์กรประสานนโยบายและวิชาการระหว่างประเทศในลุ่มน้ำ ซึ่งประกอบด้วยประเทศจีน พม่า ไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ที่ยังไม่สามารถรวมตัวภายใต้องค์กรเดียวกันครบทุกประเทศ โดยในขณะนี้ มีเพียงประเทศไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ที่ได้รวมตัวกันอยู่ในคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC) ได้มีความพยายามมาอย่างต่อเนื่องในการสร้างกฎเกณฑ์ความร่วมมือระหว่างประเทศในลุ่มน้ำ เพื่อเป็นเครื่องมือกำหนดแนวทางการพัฒนาและความเข้าใจร่วมกันในเรื่องต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในลำน้ำสายหลัก อันจะยังประโยชน์และผลกระทบซึ่งไม่อาจแยกออกจากกัน โดยแต่ละประเทศจะต้องมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงกับ MRC ซึ่งกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงตอนล่างได้ยอมรับสภาพความเป็นแม่น้ำนานาชาติของแม่น้ำโขง แต่ประเทศจีนและพม่ายังมิได้เข้าร่วมอยู่ด้วย

กรณีการดำเนินการอย่างรวดเร็วของรัฐบาล (นายกรัฐมนตรี สมักร สุนทรเวช) แสดงให้เห็นว่า ในขณะที่ประเทศไทยในฐานะผู้บริจาคสำคัญรายหนึ่งของกลุ่มประเทศแม่น้ำโขงตอนล่างใน MRC กลับไม่สนใจที่จะใช้และพัฒนากลไกการทำงานของ MRC ในฐานะที่จะเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การผลักดันให้แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำนานาชาติของทุกประเทศที่เกี่ยวข้อง และแสดงให้เห็นว่ากระบวนการบริหารงานรัฐบาลไทยในระดับผู้กำหนดนโยบายกระทำกันอย่างมีสมรรถนะจึงได้เกิดกรณีอย่างเช่น การตัดสินใจของศาลรัฐธรรมนูญให้การลงนามใน MOU ของอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในกรณีเขาพระวิหารเป็นโมฆะ ซึ่งในกรณีการลงนามใน MOU ในโครงการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าเขื่อนบ้านกุ่มนี้ก็อาจจะเป็นปัญหาซ้ำซากแบบเดียวกัน จากการตรวจสอบของคณะอนุกรรมการฯ พบว่าในขั้นตอนก่อนและหลังการลงนามใน MOU เป็นการดำเนินงานโดยเอกเทศของกระทรวงการต่างประเทศโดยมิได้ประสานข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นเจ้าของเรื่องโดยตรงเลย

ณ เวลานี้ ยังมีโครงการการสร้างเขื่อนแบบขั้นบันไดอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ในลุ่มน้ำโขงตอนบนในดินแดนประเทศจีนดำเนินการก่อสร้างเสร็จไปแล้วบางส่วนกับอยู่ในระหว่างการก่อสร้างอีกบางส่วน ซึ่งตามโครงการจะมีการก่อสร้างทั้งหมด ๘ เขื่อน แม้โครงการยังไม่แล้วเสร็จทั้งหมดแต่ก็ได้ปรากฏผลกระทบในเรื่องปริมาณน้ำและการบริหารจัดการน้ำท้ายเขื่อนในจีน อันเป็นปัจจัยหลักที่จะส่งผลกระทบต่อเขื่อนทุกเขื่อนตามโครงการของกลุ่มประเทศในลุ่มน้ำโขงตอนล่าง (ซึ่งกลุ่มประเทศในลุ่มน้ำโขงตอนล่างมีโครงการเพื่อศึกษาและก่อสร้างอีก ๑๒ เขื่อน) ซึ่งปริมาณน้ำเก็บกักที่จะใช้ในโครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำทุกเขื่อนจะต้องทำการศึกษา

และทำการประเมินศักยภาพในการผลิตไฟฟ้าใหม่ทั้งหมดด้วยเหตุของการเกิดมีเขื่อนในลุ่มน้ำโขงตอนบนในประเทศจีนถึง ๘ เขื่อน

แต่สิ่งที่รัฐบาลปัจจุบันกระทำอยู่ก็ยังคงเป็นการพิจารณาปัญหาแบบแยกส่วนขาดการทบทวน และการบูรณาการอย่างน้อยใน ๒ ประเด็นหลัก คือ

ประเด็นการผลักดันให้กลุ่มประเทศในลุ่มน้ำโขงทั้งหมดยอมรับข้อเท็จจริงที่ว่าแม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำนานาชาติ มิใช่ยุติลงตรงที่ว่าแม่น้ำโขงตอนบนเป็นแม่น้ำส่วนตัวของประเทศจีน ดังนั้นจะต้องมีกลไกร่วมกันที่จะเป็นแกนกลางหรือเป็นองค์กรในการดูแลร่วมกัน

ประเด็นโครงการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าพลังน้ำในลำน้ำหลักที่จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของ MRC

ในประเด็นแรกเมื่อภาคประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการจัดการน้ำท้ายเขื่อนในจีน ได้ร้องเรียนและคณะอนุกรรมการฯ ได้ทำการศึกษาตรวจสอบก็เริ่มมีสัญญาณเชิงบวกในวาระที่ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดประชุมสุดยอดประเทศในลุ่มน้ำโขงที่ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ประเทศจีนและประเทศพม่าได้เข้าร่วมประชุมในฐานะประเทศผู้สังเกตการณ์ ซึ่งก่อนหน้านี้ประเทศจีนจะยืนยันตลอดมาว่าแม่น้ำโขงหรือที่จีนเรียกว่า แม่น้ำล้านช้าง เป็นแม่น้ำภายในประเทศของตน แต่ก็ดูเหมือนว่าจะยังไม่มี ความก้าวหน้าใด ๆ เพิ่มขึ้นอีกหลังจากนั้น คือ การที่ประเทศจีนและพม่าควรจะได้เข้ามาอยู่ร่วมใน คณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC) อันจะทำให้การดำเนินการก่อสร้างโครงการใด ๆ ในลำน้ำสายหลัก (Main Stream) ต้องเข้าสู่กระบวนการตามกฎเกณฑ์ของ MRC ซึ่งทั้งหมดนี้จะมีโอกาสเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อประเทศไทย ซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ดีกับจีนและเป็นประเทศแรก ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนในประเทศจีนอย่าง ชัดเจน เช่น กรณีที่เกิดขึ้นจากการระบายน้ำ ณ บริเวณก่อสร้างเขื่อนจิ่งหง ได้ส่งผลกระทบต่อพื้นที่เชียงแสน เชียงของ เชียงคาน และลำน้ำกก ลำน้ำอิง ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าจีนไม่เคยยอมเจรจากับประเทศอื่น ๆ ในลุ่มน้ำโขงตอนล่างแต่จะยอมเจรจากับแบบทวิภาคีกับประเทศไทยเท่านั้น ดังนั้นประเทศไทยจึงควรดำเนินบทบาทในการผลักดันให้ประเทศจีนเข้าใจปัญหาของลุ่มน้ำโขงตอนล่าง กับความเป็นแม่น้ำนานาชาติและเข้าร่วมใน คณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC) ให้ได้ในท้ายที่สุด

ในประเด็นโครงการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนบ้านกุ่ม นอกจากปัญหาเรื่องธรรมาภิบาลในการลงนามใน MOU กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแล้วยังมีประเด็นปัญหาในเรื่อง แนวนโยบายด้านการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าที่ไม่มีความชัดเจนในระดับนโยบาย

ประการแรกโครงการเขื่อนบ้านกุ่มยังไม่ปรากฏในแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย

ประการที่สองหลักเกณฑ์การจัดทำรายงานความเหมาะสม การจัดทำรายงานการศึกษา
ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม กระบวนการขั้นตอนตามรัฐธรรมนูญในเรื่องสิทธิชุมชน สิทธิในการรับรู้ข้อมูล
ข่าวสาร สิทธิในกระบวนการมีส่วนร่วม สิทธิในกระบวนการรับฟังความคิดเห็น

เนื่องจากบรรดาประเทศในกลุ่มน้ำโขงตอนล่างเมื่อเทียบกับประเทศไทยที่มีรัฐธรรมนูญและ
กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ก้าวหน้าที่สุดจึงมีปัญหาว่า มาตรฐานหรือหลักเกณฑ์ในการพิจารณารายงาน
ความเหมาะสมและรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะใช้มาตรฐานตามกฎหมายไทยสำหรับดินแดนฝั่ง
ไทยและใช้มาตรฐานตามกฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวสำหรับดินแดนฝั่งลาวหรือต้อง
ใช้กระบวนการการศึกษาผลกระทบแบบข้ามพรมแดนที่มีมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ในฐานะที่ทั้งไทยและ
ลาวอยู่ร่วมกันใน MRC กระบวนการประกาศเจตนาการรับฟังความเห็นและข้อตกลงล่วงหน้า
(Procedures for notification, prior Consultation and Agreement PNPCA) ตามหลักเกณฑ์ของ
MRC จะต้องดำเนินการเมื่อใด ในขั้นตอนใด มีกรอบเวลาในการแจ้งต่อกลุ่มประเทศในกลุ่มน้ำและมี
กระบวนการดำเนินการในขั้นรายละเอียดอีกหลายประการ ซึ่งจากการศึกษาตรวจสอบของคณะอนุ
กรรมการฯ พบว่า MRC ของไทยมีปัญหาความพร้อม และความใส่ใจในการเตรียมการอันมีความสำคัญ
อย่างยิ่ง เพราะจะเป็นการวางพื้นฐานของกระบวนการที่ยังไม่เคยมีการปฏิบัติระหว่างประเทศในกลุ่มน้ำร่วมกัน
มาก่อน

และข้อเท็จจริงที่ว่าการลงทุนสร้างเขื่อนในประเทศลาวนั้นจริง ๆ แล้วต้องอาศัยแหล่งทุนจากผู้
ลงทุนภาคเอกชนและแหล่งเงินกู้ โดยกลุ่มทุนเอกชนที่สำคัญล้วนมาจากประเทศไทย จีน มาเลเซีย เวียดนาม
โดยเฉพาะสำหรับเขื่อนบ้านกุ่ม เขื่อนปากชม และเขื่อนไซยะบุรี ล้วนต้องอาศัยผู้ลงทุนไทย คือ บริษัท อิตา
เลียนไทย ดีเวลลอปเม้นต์ จำกัด (มหาชน) และบริษัท ช.การช่าง จำกัด และทั้ง ๓ เขื่อนนี้จะลงทุนได้ก็ต่อเมื่อ
ประเทศไทยเป็นผู้รับซื้อไฟฟ้าเท่านั้น

ประเด็นจึงอยู่ที่ว่าประเทศไทยจะซื้อไฟฟ้าหรือไม่ ซึ่งในความเป็นจริงไฟฟ้าจากการผลิตของ
เขื่อนทั้ง ๓ แห่งนี้มิได้ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP) ของประเทศไทย แต่ไทยต้องรับ
ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นมากมายกับผลผลิตไฟฟ้าที่มีไม่มากนักจากกำลังผลิตที่ได้ ซึ่งก็ยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขข้อมูล
ปริมาณน้ำที่จีนจะปล่อยลงมาด้วย และทั้งหมดนี้ก็ต้องดำเนินการตามกฎหมายไทยอย่างน้อยในส่วนที่
ติดพรมแดนไทย ความเป็นจริงในสภาพเช่นนี้ก็ยิ่งเห็นข้อบกพร่องมากมายในกระบวนการดำเนินโครงการ
ตั้งแต่การประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์และทางเลือกต่าง ๆ ของกระบวนการตัดสินใจในระดับนโยบาย
กระบวนการศึกษาผลกระทบ กระบวนการมีส่วนร่วม กระบวนการรับฟังความคิดเห็น และกระบวนการ
ตัดสินใจในท้ายที่สุดซึ่งไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายและธรรมาภิบาลในการบริหารกิจการของรัฐโดยสิ้นเชิง

อนึ่ง สำหรับประเด็นปัญหาในเรื่องผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ระดับเก็บกักน้ำ ทางปลาผ่าน
การตกตะกอน กำลังการผลิตไฟฟ้าที่ได้ กำลังการผลิตติดตั้ง ผลกระทบทางสังคม ผลกระทบด้านการเกษตร
ด้านการประมง ด้านการท่องเที่ยว ฯลฯ จะปรากฏอยู่ในรายงานผลการพิจารณาศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อน
บ้านกุ่ม จ.อุบลราชธานี โดยคณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำ ในคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม วุฒิสภา ซึ่งได้ทำการศึกษาตรวจสอบร่วมกันกับคณะอนุกรรมการศึกษา และตรวจสอบ
โครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนบ้านกุ่มจังหวัดอุบลราชธานี ในคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต
และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา โดยเป็นการทำงานร่วมกันของ ๒ คณะกรรมการ และแบ่งประเด็น
แบ่งงานกันดำเนินการภายใต้ความร่วมมือของ ๒ คณะกรรมการ

**รายงานฉบับสังเขปผลการดำเนินงานของ
คณะกรรมการการตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้แก๊สน้ำตา
สลายกลุ่มผู้ชุมนุม เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑
ในคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา**

ความเป็นมาและความสำคัญ

คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ตั้งขึ้นตามมติที่ประชุมวุฒิสภาครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ทั้งนี้ โดยอาศัยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ วรรคหนึ่ง ประกอบกับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๗ ให้คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติกระทำการพิจารณาศึกษา และตรวจสอบเรื่องการกระทำการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่น การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน และศึกษาเรื่องใดๆ เกี่ยวกับกลไกกระบวนการและมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

สืบเนื่องจาก ในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ ได้เกิดเหตุการณ์รุนแรงจากการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้แก๊สน้ำตาเข้าสลายการชุมนุมทางการเมืองของประชาชนบริเวณรอบอาคารรัฐสภาและพื้นที่ใกล้เคียงตั้งแต่ช่วงเวลารุ่งเช้าจนถึงช่วงเวลากลางดึกของวันนั้น เป็นเหตุให้ประชาชนได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวนมากและมีประชาชนจำนวนหนึ่งสูญเสียชีวิต

คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา จึงมีคำสั่งที่ ๑๙/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้แก๊สน้ำตาสลายกลุ่มผู้ชุมนุมเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการดังต่อไปนี้

๑. นางสาวสนา โตสิตระกูล	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลตำรวจตรี เกริก กัลยาณมิตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายวรินทร์ เทียมจรัส	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายคำณูณ สิทธิสมาน	อนุกรรมการ
๕. นายเรืองไกร ลีภิพัฒน์	อนุกรรมการ
๖. นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์	อนุกรรมการ
๗. รองศาสตราจารย์ ดร.ต่อตระกูล ยมนาค	อนุกรรมการ
๘. รองศาสตราจารย์ ดร.ปณิธาน วัฒนายากร	อนุกรรมการ
๙. ทันตแพทย์กฤษดา เรืองอารีย์รัชต์	อนุกรรมการ
๑๐. นางสาวสมลักษณ์ หุตานุวัตร	เลขานุการคณะกรรมการ

ต่อมา รองศาสตราจารย์ ดร.ปณิธาน วัฒนายากร ได้ขอลาออกจากคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการมีอำนาจหน้าที่ศึกษาและพิจารณาสอบสวนหาข้อมูลข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการใช้แก๊สน้ำตาสลายกลุ่มผู้ชุมนุมเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ รวมทั้งเหตุการณ์อื่นที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ดังกล่าว

อาศัยอำนาจที่ได้รับมาอบหมายดังกล่าว คณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้แก๊สน้ำตาสลายกลุ่มผู้ชุมนุมเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ ได้ดำเนินการศึกษา ตรวจสอบ แสวงหาข้อเท็จจริงในกรณีนี้ โดยอาศัยพยานหลักฐาน พยานเอกสาร และการเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์มาแสดงข้อเท็จจริงหรือความเห็นในประเด็นที่พิจารณาสืบสวน ทั้งนี้คณะอนุกรรมการได้ศึกษาตรวจสอบโดยใช้หลักธรรมาภิบาลและหลักการบริหารจัดการที่ดี ประกอบกับหลักนิติธรรม ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทุกฉบับ เป็นขอบเขตในการวินิจฉัยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (ตามรายละเอียดซึ่งปรากฏในภาคผนวก) ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาตรวจสอบเหตุการณ์ด้วยความเป็นกลางไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายประชาชนผู้ชุมนุม และฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สลายการชุมนุมอันได้แก่ ฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจและฝ่ายการเมือง

อย่างไรก็ตาม รายงานผลการศึกษาและตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้แก๊สน้ำตาสลายกลุ่มผู้ชุมนุม เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ ฉบับนี้ มิได้มุ่งหมายที่จะดำเนินการเพื่อชี้มูลความผิดต่อเจ้าหน้าที่ผู้สลายการชุมนุมโดยมิชอบเท่านั้น หากมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะ กล่าวคือ

๑. นำเสนอบทเรียนจากกรณีสลายการชุมนุมเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑

๒. เสนอแนวทางให้รัฐบาล ฝ่ายความมั่นคงและฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องปรับปรุง พัฒนา มาตรการและแผนการในการสลายการชุมนุมอย่างมีธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการที่ดี

การจัดทำรายงานของคณะอนุกรรมการฯ เพื่อเป็นการรายงานสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ และเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติต่อประชาชนผู้ชุมนุมทางการเมืองจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐ เนื่องจากการชุมนุมทางการเมืองเป็นวิถีทางสำคัญอย่างหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการชุมนุมทางการเมืองอาจเกิดขึ้นได้อีก ตามสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมืองในการแสดงความเห็นหรือเคลื่อนไหวเพื่อสร้างประเด็นทางการเมืองจากภาคประชาชน ดังนั้น การสร้างความเข้าใจในเรื่องการชุมนุมทางการเมืองและมีการกำหนดมาตรการกลางเพื่อให้ไกล่เกลี่ยจากฝ่ายรัฐดำเนินการสอดคล้องกับสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

คณะอนุกรรมการฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า กรณีการสลายการชุมนุมทางการเมืองโดยรัฐเป็นฝ่ายใช้ความรุนแรงเข้าจัดการกับประชาชนผู้ชุมนุมในกรณี ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ จะเป็นกรณีซึ่งเกิดความรุนแรงในการชุมนุมทางการเมืองเป็นครั้งสุดท้ายของประเทศไทย และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ จะเป็นประเด็นสำคัญเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเมืองและระบอบประชาธิปไตยให้มีก้าวหน้าและสมบูรณ์เพื่อประโยชน์แห่งการพัฒนาประเทศไทยต่อไป

ผลการพิจารณาศึกษา

จากการศึกษาและตรวจสอบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ คณะอนุกรรมการฯ พบว่า

๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจมิได้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนกรกฎ/๔๘ หรือหลักการควบคุมฝูงชนอย่างเป็นขั้นตอนจากเบาไปหาหนักเพื่อควบคุมสถานการณ์และยุติความรุนแรง และจงใจเลือกใช้ระเบิดแก๊สน้ำตาชนิดที่มีสารประกอบวัตถุระเบิด ซึ่งรู้หรือควรจะได้รู้ว่าจะสามารถให้เกิดอันตรายแก่นามัยร่างกาย และชีวิต กับบุคคลทั่วไปได้ และ มีวิธีการยิงและขว้างระเบิดแก๊สน้ำตาที่ผิดไปจากมาตรฐานการใช้เพื่อสลายการชุมนุม แต่มีการใช้ระเบิดแก๊สน้ำตาในลักษณะที่คล้ายกับการปราบผู้ก่อความไม่สงบ การก่อการร้ายหรือการปราบจลาจลมากกว่า

๒. เมื่อความรุนแรงได้เกิดขึ้นในช่วงเช้า จนเป็นที่ประจักษ์ชัดเจนแล้วว่าอาวุธที่เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ในการสลายการชุมนุมนั้น มีอำนาจรุนแรง สามารถก่อให้เกิดอันตรายแก่นามัย ชีวิตและร่างกาย จนก่อให้เกิดความสูญเสียซึ่งอวัยวะของผู้ชุมนุม ดังปรากฏเป็นภาพข่าวผ่านสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ขณะที่ตอนสายวันเดียวกันคณะแพทย์ได้ลงความเห็นว่าเป็นบาดแผลที่เกิดขึ้นกับผู้ชุมนุมนั้นมิใช่ผลจากการใช้แก๊สน้ำตาชนิดที่ใช้สลายการชุมนุมตามหลักสากล แต่เป็นระเบิดแก๊สน้ำตาซึ่งมีสารประกอบที่เป็นวัตถุระเบิดปะปนอยู่ด้วย

๓. แม้จะเห็นอำนาจร้ายแรงของระเบิดแก๊สน้ำตาที่ใช้ในช่วงเช้าแล้ว ฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้สลายการชุมนุมก็มิได้มีการทบทวนการใช้อาวุธของตน ยังคงใช้กระสุนแก๊สน้ำตาและระเบิดแก๊สน้ำตาแบบเดิมต่อไปตลอดทั้งวันจนถึงตอนดึก ทำให้มีผู้บาดเจ็บสาหัสถึงขั้นขาขาดซ้ำอีก รายงานของแพทย์แสดงให้เห็นว่าหลังจากที่นายกรัฐมนตรีออกจากรัฐสภาไปแล้ว ผลจากการสลายการชุมนุมในช่วงบ่ายถึงค่ำ ทำให้มีผู้บาดเจ็บเพิ่มขึ้นจากในช่วงเช้าอีกเป็นจำนวนมาก สถานการณ์ทวีความรุนแรงจนกระทั่งมีผู้ชุมนุมต้องมาเสียชีวิตลงในตอนค่ำของ วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ อย่างไม่มีเหตุผลอันสมควร

๔. ฝ่ายบริหารและฝ่ายการเมือง ซึ่งสมควรทราบรายละเอียดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านภาพข่าวของสื่อมวลชนและจากการรายงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆตลอดทั้งวันที่อยู่แล้ว แต่กลับไม่มีผู้ใดออกมาระบับเหตุแห่งความรุนแรงอย่างทันทั่วทั้งที่ คงปล่อยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ความรุนแรงกระทำต่อผู้ชุมนุมอย่างไม่หยุดยั้งตลอดทั้งกลางวันและกลางคืนของวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑

๕. การแถลงข่าวหรือให้สัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือข้าราชการฝ่ายการเมืองตลอดช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ ๖ ถึง ๙ ตุลาคม ๒๕๕๑ ทำให้เกิดข้อสังเกตได้หรือไม่ว่าเป็นการแถลงข่าวหรือให้สัมภาษณ์ที่ให้ข้อมูลเพียงด้านเดียว และมีลักษณะที่มีอคติต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองของผู้ชุมนุมว่า เป็นการก่อความไม่สงบ หรือ มีลักษณะในทางก่อการจลาจล ซึ่งมีผลต่อปฏิบัติการของฝ่ายรัฐในการใช้ความรุนแรงเข้าสลายการชุมนุมจนเป็นผลให้มีการสูญเสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก

สรุปและขอเสนอแนะ

๑. ให้คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล และวุฒิสภาทำหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เพื่อให้นายกรัฐมนตรี สั่งการให้หน่วยงานตำรวจ และหน่วยงานใดๆ ในกำกับของรัฐซึ่งมีหน้าที่ดูแลการชุมนุมทางการเมืองของประชาชน ยุติการใช้ระเบิดแก๊สน้ำตาทั้งชนิดขว้างและกระสุนยิงที่ผลิตจากประเทศจีนที่มีสาร RDX เป็นส่วนผสม หรือกระสุนปลอมกับการสลาย

การชุมนุมของประชาชน ซึ่งเป็นการชุมนุมตามสิทธิในมาตรา ๖๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ไม่ว่าการชุมนุมนั้นจะเป็นการชุมนุมทางการเมืองของฝ่ายใดก็ตาม

๒. รัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือ ชดเชยความเสียหาย และโอกาสในการประกอบอาชีพ สำหรับผู้ได้รับบาดเจ็บ พิการ ทุพพลภาพจากการสลายการชุมนุม

๓. ควรสร้างหลักเกณฑ์อันเกี่ยวข้องกับการชุมนุมทางการเมือง เพื่อเป็นมาตรฐานสำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐ เพื่อดำเนินการตามสถานการณ์ที่เหมาะสมกับพลเมืองผู้ใช้สิทธิอันชอบธรรมในการชุมนุมทางการเมือง

๔. สร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ โดยต้องเห็นพ้องกันว่าการพัฒนาประชาธิปไตยต้องมาจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และสามารถให้การชุมนุมทางการเมืองของภาคประชาชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้โดยชอบ

**รายงานฉบับสังเขปผลการดำเนินงานของ
คณะกรรมการสิทธิการส่งเสริมภาคประชาชนป้องกันการทุจริตและตรวจสอบภาครัฐ
ในคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา**

บทนำ

การดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิการส่งเสริมภาคประชาชนป้องกันการทุจริตและตรวจสอบภาครัฐที่มุ่งส่งเสริมบทบาทของภาคประชาชน เพราะภาคประชาชนมีข้อจำกัด เช่น ขาดอำนาจรัฐ ขาดทรัพยากร ที่สำคัญประชาชนขาดข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง คณะกรรมการฯ จึงเชื่อมโยงในส่วนนี้โดยใช้อำนาจของคณะกรรมการฯ ส่งเสริมให้ความรู้ภาคประชาชน ซึ่งเห็นว่าประชาชนที่ตื่นตัวสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ จนสามารถขับเคลื่อนคัดค้านเรื่องที่ไม่ถูกต้องได้อย่างมีพลัง โดยการจัดเสวนาเวทีภาคประชาชนป้องกันการทุจริตและตรวจสอบภาครัฐขึ้นหลายครั้งที่วุฒิสภาเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและมีการถ่ายทอดเสียงออกทางวิทยุรัฐสภา ซึ่งได้รับความสนใจจากภาคประชาชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง

จะเห็นได้ว่า คณะกรรมการสิทธิการส่งเสริมภาคประชาชนป้องกันการทุจริต และตรวจสอบภาครัฐได้ดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมและเข้าถึงประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อน และที่สำคัญคณะฯ ได้มีการตรวจสอบภาครัฐอย่างเข้มข้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องรถเมล์ NGV 4,000 คัน, มอเตอร์เวย์กรุงเทพฯ-บางปะอิน และเรื่องอื่น ๆ ตามรายงานที่กล่าวข้างต้นนั้นแม้ว่ายังต้องติดตามผลกันต่อไปแต่ก็เชื่อแน่ว่าการตรวจสอบภาครัฐของคณะฯ ที่ผ่านมามีทำให้รัฐต้องมีความระมัดระวังและต้องมีความละเอียดรอบคอบมากยิ่งขึ้นที่จะทำโครงการต่าง ๆ ในอนาคต

นอกจากนี้ คณะกรรมการฯ เห็นว่าควรมีส่วนร่วมในการสืบสานพระพุทธศาสนา จึงส่งเสริมบทบาทภิกษุณีซึ่งเป็นหนึ่งในพุทธบริษัทสี่ ซึ่งปัจจุบันไม่มีสถานะตามกฎหมายไทยแต่ไม่ผิดพระธรรมวินัย จึงควรพิจารณาผลักดันให้มีกฎหมายรองรับสถานะให้ถูกต้องต่อไป เพื่อให้เห็นว่าการที่สตรีไทยสามารถบวชเป็นภิกษุณีเพื่อบรรลุนิพพานขั้นสูงจะได้เป็นที่พึงของสตรีที่จะแสวงหาธรรมะในพระพุทธศาสนา หรือปรึกษาเมื่อมีเรื่องทุกข์ร้อนต่าง ๆ ซึ่งภิกษุณีน่าจะดูแลสตรีไทยได้ดีกว่าภิกษุ ประกอบกับปัญหาที่เกิดกับพระสงฆ์ ทำให้จำนวนผู้บวชเป็นภิกษุลดน้อยลง ดังนั้น ถ้าส่งเสริมให้มีจำนวนภิกษุณีมากขึ้น ก็จะเป็นทางออกในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอีกทางหนึ่ง จึงได้จัดเสวนาเรื่อง “ภิกษุณีกับการเติมเต็มพุทธบริษัทสี่” ขึ้นเพื่อเปิดประเด็นเรื่องดังกล่าวสู่สังคม รวมทั้งริเริ่มรวบรวมรายชื่อประชาชนเพื่อเข้าชื่อเสนอกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมพ.ร.บ.คณะสงฆ์ให้มีกฎหมายรองรับสถานะภิกษุณี

ความเป็นมาของคณะกรรมการฯ

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา โดยมีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้ถาม การพิจารณาศึกษา และตรวจสอบเรื่องการกระทำการ

ทุจริตประพจน์มิชอบในหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่น การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน และศึกษาเรื่องใดๆ เกี่ยวกับกลไกกระบวนการและมาตรการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตประพจน์มิชอบ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในการนี้ ที่ประชุมคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริตและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ครั้งที่ ๓๖ วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ ได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมการส่งเสริมภาคประชาชน ป้องกันการทุจริตและตรวจสอบการดำเนินการของรัฐ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๗ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาการศึกษาการส่งเสริมภาคประชาชนมีส่วนร่วมป้องกันการทุจริตและตรวจสอบการดำเนินการของรัฐ โดยรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง พร้อมทั้งเรียกเอกสารจากหน่วยงานหรือบุคคลหรือเชิญบุคคลมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงในเรื่องที่คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษา โดยต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จ และรายงานผลการพิจารณาการศึกษาต่อคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ซึ่งคณะอนุกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายไพบุลย์ นิตะวัน	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. หม่อมหลวงวัลย์วิภา จรุงญโรจน์	อนุกรรมการ
๓. นายประเทือง ปรัชญพฤทธิ	อนุกรรมการ
๔. นายมานิจ สุขสมจิต	อนุกรรมการ
๕. นางแจ่มศรี สุขโชติรัตน์	อนุกรรมการ
๖. ผศ.นพ.ตุลย์ สิทธิสมวงศ์	อนุกรรมการ
๗. นายสุชาติ ชวางกูร	อนุกรรมการ
๘. นายแสงธรรม ชุนชฎาธาร	อนุกรรมการ
๙. นางสาวศิริส วัชรสุขจิต	อนุกรรมการ
๑๐. นางสาวรงค์ เอกโชติ	อนุกรรมการ
<u>ที่ปรึกษา</u>	
๑. นายเทพมนตรี ลิมปพยอม	ที่ปรึกษา
๒. นายชัยชัย สุขชาติ	ที่ปรึกษา
๓. นายพันธ์เทพ วิฑิตอนันต์	ที่ปรึกษา
๔. นายสมชัย พิชิตฉัตรธนา	ที่ปรึกษา
๕. นายวินัย จงสมจิต	ที่ปรึกษา
๖. นางสาวดา นันทะพานิชสกุล	ที่ปรึกษา
๗. นางจิราวัฒน์ ธนสารสมบัติ	ที่ปรึกษา
๘. นางสาววศินา นิตะวัน	ที่ปรึกษา

ในปัจจุบันคณะอนุกรรมการได้ปรับเปลี่ยนชื่อเป็นคณะอนุกรรมการส่งเสริมภาคประชาชนป้องกันการทุจริตและตรวจสอบภาครัฐ

การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ

๑. มีการประชุมคณะอนุกรรมการ เป็นประจำสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง เพื่อพิจารณาศึกษาเรื่องต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่และเรื่องร้องเรียนที่คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา มอบหมาย จำนวน ๓๘ ครั้ง (ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๓ ถึงปัจจุบัน)

๒. จัดสัมมนา/เสวนา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ จำนวน ๘ ครั้ง (ตั้งแต่วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๓ ถึงปัจจุบัน) ดังนี้

๕. เสวนาเรื่อง “มอเตอร์เวย์ บางปะอิน – โคราซ ๕ ก.ม. : ๖ หมื่นล้าน ผลาญชาติ ทำลายชุมชน” ในวันศุกร์ที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๓ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๖ – ๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

๑๐. เสวนาเรื่อง “ความล้มเหลวของการบินไทย กับกระบวนการสรรหาบอร์ด รัฐวิสาหกิจ” ในวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๖ – ๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

๑๑. เสวนาเรื่อง “ติดตามการดำเนินการของรัฐในสถานการณ์ฉุกเฉินร้ายแรง และ ประเด็น ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง” ในวันศุกร์ที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ณ ห้องอัมพัน สโมสรรัฐสภา

๑๒. เสวนาเรื่อง “มอเตอร์เวย์ กรุงเทพ – เขาใหญ่ : ผลาญชาติ – ทำลายมรดกโลก” วันศุกร์ที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๓ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๖ – ๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

๑๓. เสวนาเรื่อง “รถเมล์ NGV ๔,๐๐๐ คัน : โปรงใสจริงหรือไม่” ในวันศุกร์ที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๖ – ๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

๑๔. เสวนาเรื่อง “นักการเมืองกับการแทรกแซงข้าราชการ” ในวันศุกร์ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๓ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๖ – ๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

๑๕. เสวนาเรื่อง “พระภิกษุณีกับการเติมเต็มพุทธบริษัทสี่” ในวันศุกร์ที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๖ – ๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

๑๖. เสวนาเรื่อง “๑๑ ประเภทโครงการหรือกิจการรุนแรง ทำลายเจตนารมณ์ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗ วรรคสอง” ในวันศุกร์ที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๔.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๖ – ๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

๓. เดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ในวันจันทร์ที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๒ เพื่อ พบปะ สนทนาและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับภาคประชาชน และผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการมอเตอร์เวย์ บางปะอิน-โคราช

เรื่องที่คณะอนุกรรมการทำการพิจารณาศึกษา

๑๒. กรณีศึกษาเรื่องพื้นที่บริเวณโดยรอบปราสาทพระวิหาร

จากการตรวจสอบพบว่า บริเวณพื้นที่ ๔.๖ ตารางกิโลเมตรเป็นดินแดนของไทยอย่างแน่นอน แต่ รัฐบาลกลับปล่อยให้ฝ่ายกัมพูชาบุกรุกเข้ามาก่อตั้งชุมชน วัด โดยการถือครองอ้างสิทธิ์ว่าเป็นดินแดนกัมพูชา ซึ่งพบว่าเกิดจากการที่รัฐบาลไปลงนามใน MOU ๒๕๔๓ มีผลในการรับรองแผนที่ ๑:๒๐๐,๐๐๐ ของกัมพูชา

เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาขึ้น จึงเรียกร้องให้รัฐบาลจะต้องผลักดันชุมชน วัด ทหารออกจากพื้นที่บริเวณ ๔.๖ ตารางกิโลเมตร และเห็นควรให้ยกเลิก MOU ๒๕๔๓

๑๓.กรณีศึกษาเรื่องมอเตอร์เวย์กรุงเทพ-บางปะอิน

จากการตรวจสอบพบว่ามอเตอร์เวย์กรุงเทพ-บางปะอิน ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนชาวปากช่องจำนวนมาก เพราะเป็นโครงการที่มีการเวนคืนที่ดินจำนวนมากกระทบกับชุมชนและมรดกโลกเขาใหญ่ นอกจากนั้นยังมีการใช้งบประมาณมากมายถึง ๖๔,๐๐๐ ล้านบาทโดยไม่โปร่งใส จึงมีมติคัดค้านการก่อสร้างมอเตอร์เวย์กรุงเทพ-บางปะอิน และแต่งตั้งคณะทำงานช่วยเหลือประชาชนในด้านกฎหมายคัดค้านโครงการฯ

๑๔.กรณีศึกษาเรื่องรถเมล์ NGV ๔,๐๐๐ คัน

จากการตรวจสอบพบว่า เป็นโครงการที่ฝ่ายการเมืองริเริ่มขึ้นเพื่อเป็นแหล่งผลประโยชน์จำนวนมหาศาลมูลค่า ๖๔,๐๐๐ ล้านบาท จะสร้างปัญหาให้กับประเทศชาติหลายประการ จึงมีมติคัดค้านโครงการดังกล่าว แต่ให้ดำเนินการทำรูปแบบให้เอกชนรับสัมปทานเข้ามาดำเนินการโดยภาครัฐไม่ต้องมีภาระความเสี่ยง

๑๕.กรณีศึกษาเรื่องบอร์ดการบินไทย

จากการตรวจสอบพบว่า ที่มาของบอร์ดการบินไทยขาดการมีส่วนร่วมของเจ้าของหุ้นรายย่อยในการเป็นบอร์ด และบอร์ดที่บริหารงานมีปัญหาเรื่องการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพไม่โปร่งใส

๑๖. กรณีศึกษาเรื่องร้องเรียนกลุ่มผู้ค้าตลาดนัดจตุจักรพลาซ่า

จากการตรวจสอบพบว่า การที่นำที่ดินของรัฐไปให้เอกชนจัดเก็บผลประโยชน์จากผู้เช่าที่เป็นภาคประชาชน อาจเป็นการทำให้ประชาชนต้องรับภาระมากเกินไป จึงสนับสนุนให้ประชาชนผู้ค้าจัดตั้งเป็นสหกรณ์และนำสหกรณ์ไปเป็นคู่สัญญาโดยตรงกับรัฐ

๑๗.กรณีศึกษาเรื่องร้องเรียนกลุ่มผู้ค้าตลาดนัดจตุจักร

จากการตรวจสอบพบว่า การจัดเก็บเงินค่าเช่าเพิ่มเติมจากผู้ค้า ๘,๐๐๐ กว่าราย จำนวนเงินกว่า ๗๐ ล้านบาท เป็นการดำเนินการของกรุงเทพมหานครที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและธรรมเนียมปฏิบัติ จึงเรียกร้องไปยังกรุงเทพมหานครให้คืนเงินให้กับผู้ค้า และเสนอให้ประชาชนรวมตัวกันตั้งเป็นสหกรณ์เพื่อให้ดูแลผลประโยชน์ของภาคประชาชนผู้ค้าต่อไป

๑๘.กรณีศึกษาเรื่องร้องเรียนกลุ่มผู้ค้าตลาดนัดจตุจักร ๒ มินบุรี

จากการตรวจสอบพบว่า การที่รัฐได้ย้ายภาคประชาชนผู้ค้ามายังโครงการของรัฐ โดยเป็นนโยบายช่วยเหลือประชาชน แต่กลับพบว่าทำให้ประชาชนเดือดร้อนประสบปัญหา รายได้ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ จึงเรียกร้องให้กรุงเทพมหานครดูแลภาคประชาชนดังกล่าว

๑๙. กรณีศึกษาเรื่องร้องเรียนกลุ่มผู้ประกอบการหัวหินบาร์ซ่า

จากการตรวจสอบพบว่า ภาคประชาชนได้ค้าขายอยู่ในบริเวณพื้นที่การรถไฟเป็นเวลานาน แต่การรถไฟนำพื้นที่ดังกล่าวออกไปประมูลให้บริษัทเอกชนเข้ามาดำเนินการโดยไม่ได้รับฟังความคิดเห็นของภาค

ประชาชนที่ค้าขายอยู่บริเวณดังกล่าว ทำให้ประชาชนเดือดร้อน จึงมีมติเรียกร้องให้การรถไฟเจรจาทาง
แก้ไขปัญหามาให้ประชาชนที่เดือดร้อนเหล่านั้น

**๒๐.กรณีศึกษาเรื่องร้องเรียนคัดค้านและให้ยุติโครงการชลประทานขนาดใหญ่ห้วยโสมง อำเภอนาดี
อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี**

จากการตรวจสอบพบว่า ได้มีโครงการชลประทานขนาดใหญ่เข้าไปก่อสร้างในเขตมรดกโลกเขา
ใหญ่-ทับลาน ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยไม่ได้รับฟังเสียงประชาชนอย่างทั่วถึงตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๗ วรรค
สอง โดยได้เชิญกรมชลประทานมาชี้แจงและให้ดำเนินการตามกระบวนการตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๗ วรรค
สอง ให้ครบถ้วนก่อนดำเนินโครงการต่อไป

๒๑.กรณีศึกษาเรื่องสิทธิกับการเติมเต็มพุทธบริษัทสี่

จากการตรวจสอบพบว่า ภิคุษณีเป็นหนึ่งในพุทธบริษัทสี่ สามารถมีได้โดยไม่ผิดกฎหมาย และไม่ผิด
ธรรมเนียม แต่เนื่องจากกฎหมายยังไม่รองรับจึงสนับสนุนให้ประชาชนเข้าชื่อเพื่อเสนอร่างแก้ไขพ.ร.บ.คณะสงฆ์
ให้รับรองสถานะภิคุษณี

๒๒.กรณีศึกษาเรื่องร้องเรียนโครงการก่อสร้างทางหลวงหมายเลข ๑๒ สายสุโขทัย-ตาก ตอน ๓

ระยะทาง ๒๒.๙๐๕ กิโลเมตร เป็นถนน ๔ เลน โดยมีการตัดไม้สักบริเวณสองข้างทาง

จากการตรวจสอบพบว่า โครงการก่อสร้างทางหลวงหมายเลข ๑๒ เป็นถนน ๔ เลนมีการตัดต้นไม้สัก
บริเวณสองข้างทางหลายร้อยต้น จึงได้เชิญกรมทางหลวงมาร่วมชี้แจงได้ความว่ากรมทางหลวงเห็นปัญหาจึงได้
ชลอการก่อสร้างแล้ว และเปลี่ยนเส้นทางก่อสร้างใหม่ทำให้มีผลกระทบกับต้นไม้ที่น้อยที่สุด โดยส่วนใหญ่จะเป็น
ต้นไม้เล็กและสามารถย้ายต้นไม้ได้ จึงแนะนำให้กรมทางหลวงว่าเมื่อย้ายต้นไม้ในการนำต้นไม้ไปปลูก
ควรถามประชาชนด้วยเพื่อกำหนดจุดปลูกต้นไม้ใกล้ ๆ ชุมชน

สรุปและข้อเสนอแนะ

ความเดือดร้อนของประชาชนเกิดจากสาเหตุของการบริหารงานราชการแผ่นดินของนักการเมืองและ
ข้าราชการเป็นสำคัญ ซึ่งทั้งการทุจริตคอร์รัปชันและการดำเนินงานไม่โปร่งใส ดังนั้นการที่จะแก้ไขปัญห
ดังกล่าว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมภาคประชาชนให้เข้มแข็ง เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และวิเคราะห์ประเด็น
ปัญหาเพื่อนำไปสู่การเคลื่อนไหวให้สังคมรับรู้ช่วยกันตรวจสอบโดยร่วมกับสื่อมวลชน ก็จะเป็นแนวทางหนึ่งใ
การป้องกันปัญหาความเดือดร้อนที่จะเกิดขึ้น

รายงานผลการดำเนินงานฉบับสังเขปของ
คณะกรรมการการศึกษาาระบบการเสริมสร้างธรรมาภิบาล
และตรวจสอบการทุจริตในรัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในคณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบ เรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา

หลักการและเหตุผล

“เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

ถ้อยคำนี้เป็นพระปฐมบรมราชโองการที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช มหาราช ได้พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ ขณะที่ประทับเหนือพระที่นั่ง ภัทรบิฐ ได้พระนพปฎลมหาเศวตฉัตร ระหว่างประกอบพระราชพิธีฉัตรมงคล และเป็นที่ประจักษ์ว่า พระองค์ ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจโดยยึดหลักทศพิธราชธรรม เพื่อ “ประโยชน์สุข” ของประชาชนมาโดยตลอด

“ทศพิธราชธรรม”เป็นธรรมะของพระราชาหรือผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้การปกครอง จะต้องยึดหลักการปฏิบัติตนร่วมกัน ๑๐ ประการ คือ การให้ การรักษากฎกติกา การเสียสละ ความซื่อตรง ความอ่อนโยน ความเพียร ความอดทน การไม่โกรธ การไม่เบียดเบียน และการไม่กระทำความผิด

ด้วยเหตุนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๕ ส่วนที่ ๓ แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา ๓๘ จึงได้บัญญัติว่า

(๔) พัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ

(๕) จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้มีการจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว เป็นหลักการและเหตุผลสำคัญที่ข้อบังคับวุฒิสภาได้กำหนดให้มีคณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริตและเสริมสร้างธรรมาภิบาล โดยให้มีการปฏิบัติงานหนึ่ง คือ การ “เสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน”

“ธรรมาภิบาล” (Good Governance) เป็นแนวคิดที่สังเคราะห์มาจากการศึกษาบทเรียนของวิกฤติเศรษฐกิจและสังคมในอดีต เนื่องจากพบว่ามีสาเหตุเกิดจากการที่ผู้บริหารไม่ประพฤติตนให้อยู่ในกรอบของคุณธรรมความดี ทำให้มีพฤติกรรมแสวงหาประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ด้วยการกระทำการทุจริต ประพฤติมิชอบ และการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ จึงมีการกำหนดระเบียบวิธีการบริหารการปกครองใหม่ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมอย่างยั่งยืน โดยปรับปรุงให้มีการทำงานที่ยึดหลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักประสิทธิภาพ หลักจิตสำนึกกับผิดชอบ หลักนิติธรรม และหลักคุณธรรม

หลังจากวิกฤติเศรษฐกิจปี ๒๕๔๐ ประเทศไทยได้นำระบบธรรมาภิบาล มาใช้ในภาคธุรกิจ ภายใต้ชื่อว่า บรรษัทภิบาล (Corporate Governance) และนำมาใช้ในระบบราชการในชื่อว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” โดยออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๔๒

ต่อมาได้ขยายผลด้วยการตราเป็น พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ ด้วยการกำหนดหลักในการปฏิบัติงาน ๖ ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยกำหนดกรอบแนวทางการปฏิบัติของส่วนราชการต่างๆ และทุกภาคส่วนของสังคมในทุกระดับ พร้อมกับมอบให้คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเป็นหน่วยงานรับผิดชอบการนำไปสู่การปฏิบัติ

ในพระราชกฤษฎีกานี้ ได้กำหนดเป้าหมายของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ๗ ประการ คือ (๑) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน (๒) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ (๓) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจภาครัฐ (๔) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น (๕) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ (๖) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ และ (๗) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล เป็นกระบวนการบริหารการปกครองประเทศที่สามารถตอบสนองพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการ “ปกครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ได้เป็นอย่างดี และมีแนวทางปฏิบัติที่สามารถแก้ไขปัญหาของชาติที่สำคัญ คือ การทุจริต ประพฤติมิชอบ และการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในปี พ.ศ.๒๕๔๙ รัฐบาลของ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้พยายามนำระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเข้ามาใช้ในการบริหารการปกครองประเทศอย่างจริงจัง โดยประกาศเป็น “วาระแห่งชาติ ด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาคราชการ” เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๙ และมอบให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการกำหนดแผนปฏิบัติการเป็น ๗ ยุทธศาสตร์ ๓๘ กลยุทธ์ เพื่อให้ส่วนราชการต่างๆ นำมาปฏิบัติ แต่เนื่องจากรัฐบาลของ พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ อยู่ในช่วงระยะเวลาอันสั้น และรัฐบาลต่อมาไม่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ จึงทำให้ขาดการบริหารจัดการเพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์เหล่านั้นจนเกิดประสิทธิผล

ความเป็นมา และโครงสร้างของคณะอนุกรรมการฯ

จากการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริตและข้อร้องเรียนจากประชาชนในปีแรกของการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริตและเสริมสร้างธรรมาภิบาล พบว่า การทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐส่วนใหญ่ มีสาเหตุมาจากการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งข้าราชการประจำและข้าราชการฝ่ายการเมือง ไม่ปฏิบัติงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ทำให้ประชาชนไม่ได้รับประโยชน์ที่พึงมีพึงได้ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ และขาดความเชื่อถือต่อหน้าที่ ไม่รักษามลประโยชน์ของชาติและประชาชน ทำให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบกันอย่างมากมาย สมควรที่จะแสวงหากระบวนการรณรงค์เสริมสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในภาครัฐและขยายตัวไปยังภาคส่วนต่างๆ จึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการศึกษาระบบ

เสริมสร้างธรรมาภิบาลและตรวจสอบการทุจริตในรัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๒ โดยมีโครงสร้างประกอบด้วยคณะอนุกรรมการ และที่ปรึกษา ดังต่อไปนี้

๑) พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒) นายคำณูณ สิทธิสมาน	รองประธานคณะอนุกรรมการ
๓) นางสาววิมา โภธิสมบัติ	อนุกรรมการ
๔) นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร	อนุกรรมการ
๕) นายจำนงค์ วงศ์สว่าง	อนุกรรมการ
๖) นายนิสิต จันทร์สมวงศ์	อนุกรรมการ
๗) นายตุลย์พิชัย มหาวีระ	อนุกรรมการ
๘) พันเอก กฤษณะ บวรรัตนารักษ์	อนุกรรมการ
๙) นางอารีย์พันธ์ เจริญสุข	อนุกรรมการ
๑๐) นาวาอากาศเอกหญิง สุชาดา แสงเกร็ด	อนุกรรมการและเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ ฯ ประกอบด้วย

- ๑) ดร.ทศพร ศิริสัมพันธ์
- ๒) พลอากาศตรีหญิง อุไร ปิยะรัตน์
- ๓) นายเฉลิมศักดิ์ จันทร์ทิม
- ๔) นางสาว นราทิพย์ พุ่มทรัพย์
- ๕) นายรักษ์เกษา แผ่ฉาย
- ๖) ดร.ถวิลวดี บุรีกุล
- ๗) นางวรรณพร เทพหัสดิน ณ อยุธยา สุทธปรีดา
- ๘) นางสาวชลลดา พรหมเดชไพบูลย์
- ๙) นาวาอากาศเอก พิสิฐ ประเสริฐศรี
- ๑๐) นาวาอากาศเอกหญิง ปิยาภรณ์ จิตบุญ

บทบาทหน้าที่ของคณะอนุกรรมการฯ

ตามคำสั่งคณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ที่ ๒๑/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๒ กำหนดให้คณะอนุกรรมการศึกษาระบบการเสริมสร้างธรรมาภิบาล และตรวจสอบการทุจริตในรัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ ในการพิจารณาศึกษาระบบการเสริมสร้างธรรมาภิบาลที่เหมาะสมกับสังคมไทย และมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประหลุติมิชอบในรัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริง พร้อมทั้งเรียกเอกสารจากหน่วยงาน หรือบุคคล หรือเชิญบุคคลมาให้ข้อมูลข้อเท็จจริงในเรื่องที่คณะอนุกรรมการ ฯ ได้พิจารณาศึกษา โดยต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จ และรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อคณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ภายใน ๕๕๐ วัน

คณะอนุกรรมการ ฯ ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานดังนี้

- ๑) ศึกษากระบวนการเสริมสร้างธรรมาภิบาล และขับเคลื่อนให้เกิดแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติในอนาคต

๒) รับเรื่องราวร้องทุกข์เกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริตในรัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓) พิจารณาศึกษาอย่างต่อเนื่องในเรื่องกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ เพื่อเสนอแนะการปรับปรุง พัฒนาระบบธรรมาภิบาลของรัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ศึกษาระบบธรรมาภิบาล และจัดกิจกรรมเสริมสร้าง

ในขั้นแรกคณะอนุกรรมการฯ ได้ตรวจสอบข้อมูลจากเอกสาร พบว่า ประเทศมาเลเซียมีโครงการขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการปลูกฝังค่านิยม Integrity ซึ่งถ้าแปลในความหมายทั่วไปแล้วหมายถึง ความซื่อตรง ความซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา โดยจัดทำ “แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ” (National Integrity Plan) ขึ้น ซึ่งในช่วงแรกประเทศมาเลเซียได้เริ่มสร้าง “Vision 2020” มาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๙๑ ทำให้เรียนรู้ว่า สิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ คือ การสร้างลักษณะนิสัยของคนในชาติให้เป็นคนดีมีคุณธรรม

ดังนั้น ในปี ค.ศ. ๑๙๙๘ รัฐบาลมาเลเซียจึงได้พยายามปลูกฝัง “ค่านิยม” ๖ ประการ ให้เป็นคุณลักษณะของคนมาเลเซีย ได้แก่ ความซื่อตรง ความไว้วางใจได้ ความสุขุมรอบคอบ ความเป็นธรรม ความโปร่งใส และความกตัญญู โดยมีเป้าหมายให้เกิดคุณธรรมความดีงามในภาครัฐก่อน

ต่อมาในปี ค.ศ. ๒๐๐๔ ได้เริ่มขับเคลื่อนไปสู่ภาคการเมือง ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ภาคกลุ่มศาสนา เด็ก และเยาวชน ด้วยการวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหาตามหลักวิชาการ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดการยอมรับในประเด็นปัญหาที่ว่า การที่คนมาเลเซียมีความบกพร่องในเรื่องความซื่อตรงนั้น มีสาเหตุอะไรบ้าง

ผลการศึกษาพบว่า เกิดจากปัญหา ๕ ประเด็น คือ การปลูกฝังลักษณะนิสัย โครงสร้างของการบริหารจัดการ วิธีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง สภาวะผู้นำ และวัฒนธรรมของชาติ จึงได้วิเคราะห์หาสาเหตุในแต่ละประเด็น และกำหนดกลยุทธ์เพื่อนำไปรณรงค์แก้ปัญหาให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง เริ่มต้นจากผู้บริหารสูงสุด คือ นายกรัฐมนตรีไปถึงผู้บริหารงานตามภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน

ในด้านกระบวนการปลูกฝังค่านิยมของมาเลเซีย พบว่า ใช้กระบวนการ “กล่อมเกลาสังคม” (Socialization) ด้วยการให้ข้อมูลที่ถูกต้องในเรื่องคุณธรรมความซื่อตรงผ่านสถาบันครอบครัว สถานศึกษา สถาบันศาสนา ชุมชน กลุ่มวิชาชีพ และสื่อมวลชน ในลักษณะบูรณาการ ซึ่งได้ผลดีมาก

สำหรับการปลูกฝังค่านิยมความซื่อตรงในประเทศไทย พบว่า “ทศพิธราชธรรม” ที่เป็นหลักในการปกครองของพระราชาหรือผู้ปกครอง ใน ๑๐ ประการนั้น มีหลักธรรมะอยู่ ๒ ประการ ที่เกี่ยวข้องกับความซื่อตรง คือ อาชวะ และอวิโรธนะ ซึ่งสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชได้ประทานอรรถาธิบายไว้ว่า

“อาชวะ” หมายถึง ความประพฤติซื่อตรง ไม่คดทรยศต่อมิตรสหาย ต่อหน้าที่การงาน ตลอดจนถึงประชาชน และ

“อวิโรธนะ” หมายถึง ความไม่ผิด เมื่อรู้ว่าอะไรผิดก็ไม่ทำ เพราะทุกคนย่อมต้องมีความผิดบ้าง ไม่มากก็น้อย ด้วยสิ่งที่ไม่รู้ซึ่งมีอยู่มากหรืออาจจะพลั้งเผลอทำให้ผิดอยู่บ้าง แต่ว่าอะไรที่รู้ว่าผิดก็ไม่ควรทำ คือไม่ทำผิดทั้งที่รู้ ควรรอบคอบในสิ่งที่จะทำทั้งหลาย ระวังระวังไม่ให้ผิดหรือจะผิดก็แต่น้อย อีกอย่างต้องรักษาความเที่ยงธรรม ความยุติธรรมในเมื่อเป็นผู้ใหญ่ต้องไม่ลำเอียงเพราะความชัง ความหลง ความกลัวทั้งหลาย ดังนี้ คือ ความไม่ผิด

นอกจากนั้น พบว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือ “หลักราชการ” แจกให้กับข้าราชการทุกคนเนื่องในวันตรุษสงกรานต์เมื่อปี ๒๔๕๗ ซึ่ง ๒ ใน ๑๐ หลักปฏิบัติของข้าราชการได้กล่าวถึง คุณธรรมความซื่อตรง คือ ความซื่อตรงต่อหน้าที่ และความซื่อตรงต่อบุคคลทั่วไป โดยพระองค์ได้ทรงอธิบายไว้ว่า

“ความซื่อตรงต่อหน้าที่ คือ ตั้งใจกระทำการซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหน้าที่ของตนโดยซื่อสัตย์สุจริต ใช้ความอุตสาหวิริยภาพเต็มสติกำลังของตน ด้วยความมุ่งหมายให้กิจกรรมนั้นๆ บรรลุซึ่งความสำเร็จโดยอาการอันงดงามที่สุดที่พึงมีหนทางปฏิบัติได้” และ

“ความซื่อตรงต่อบุคคลทั่วไป หมายถึง ประพฤติซื่อตรงต่อคนทั่วไป รักษาตนให้เป็นคนควร เขาทั้งหลายจะเชื่อถือได้ โดยรักษาวาจาสัตย์พูดอะไรเป็นมั่น ไม่เหินหันเปลี่ยนแปลง คำพูดไปเพื่อความสะดวกเฉพาะครั้ง ๑ คราว ๑”

จากข้อมูลเบื้องต้นดังกล่าว คณะอนุกรรมการฯ ได้เชิญหน่วยงานและบุคคลที่ทำงานด้านการปลูกฝังระบบธรรมาภิบาลมาแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น พร้อมกับเสนอแนวคิดการปลูกฝังค่านิยมความซื่อตรงของรัฐบาลมาเลเซีย ซึ่งทุกฝ่ายเห็นตรงกันว่า ควรมีการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกในเรื่องความซื่อตรงเพื่อให้เกิดการพัฒนาธรรมาภิบาลอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

จากการเสวนาในครั้งนั้น ทราบว่า ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม หรือศูนย์คุณธรรม จะจัดงานสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติภายใต้แนวคิด “ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ พอเพียง” ในปี ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อตรงเช่นเดียวกัน คณะกรรมการฯ จึงได้ลงนามเป็นข้อตกลงจัดกิจกรรมร่วมใน “โครงการสัมมนาระดมความคิดเห็นเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ” ที่มุ่งเน้นการ “กล่อมเกลாதาสังคม” (Socialization) ในกลุ่มนักการเมืองและข้าราชการของรัฐ โดยได้รับความร่วมมือจากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม และมูลนิธิคลังสมอง วปอ.เพื่อสังคม ในการจัดโครงการระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำแผนพัฒนาความซื่อตรงขึ้น ๓ ครั้ง

ในการสัมมนาสองครั้งแรก เป็นการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสร้างตนเองให้มีความซื่อตรง และวิธีการปลูกฝังคนในองค์กรให้มีความซื่อตรง โดยในครั้งที่หนึ่ง ได้เชิญผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลธรรมาภิบาลมาร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และในครั้งที่สองได้เชิญหัวหน้าส่วนราชการที่มีความซื่อตรงเป็นที่ประจักษ์ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะเดียวกัน โดยมอบให้นักวิชาการจากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ถอดบทเรียนจากการสัมมนาทั้งสองครั้ง

ส่วนการสัมมนาครั้งที่ ๓ เป็นการนำเสนอความเห็นที่ได้จากการสัมมนาสองครั้งแรกต่อผู้บริหารระดับสูงของประเทศ รวมทั้งนายกรัฐมนตรี เพื่อให้ได้ข้อยุติในหลักการและแนวทางการปลูกฝัง

ค่านิยมความซื่อตรงให้เกิดขึ้นในองค์กรภาครัฐ ซึ่งทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่า ควรมีการทดลองจัดตั้ง “องค์กรต้นแบบความซื่อตรง” ในกระทรวงทบวงกรมต่างๆ โดยมีหลักการสำคัญ คือ หัวหน้าส่วนราชการต้องเป็นคนที่มีความซื่อตรงเป็นที่ประจักษ์ สามารถเป็นแบบอย่างให้กับคนในองค์กรได้ และร่วมกันแสวงหาวิธีการการปลูกฝังค่านิยมความซื่อตรงให้กับคนในองค์กรใน ๓ มิติ คือ ความซื่อตรงต่อตนเอง ความซื่อตรงต่อหน้าที่ และความซื่อตรงต่อบุคคลทั่วไป โดยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินรับเป็นเจ้าภาพในการดำเนินโครงการ และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม เป็นผู้ให้การสนับสนุนทางวิชาการ

สำหรับนิยามและบริบทของ “ความซื่อตรง” นั้น เห็นสมควรน้อมนำนิยามความซื่อตรงต่อหน้าที่และความซื่อตรงต่อบุคคลทั่วไปตาม “หลักราชการ” ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทาน มาเป็นหลักปฏิบัติ ซึ่งจะสะท้อนคุณลักษณะเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดี ๕ ประการ คือ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความวิริยะอุตสาหะ ความสัมฤทธิ์ผลในงานที่คาดหวังไว้ การรักษาความลับสัญญา และการทำตนให้เป็นผู้มีเกียรติเชื่อถือได้

การดำเนินการในขั้นนี้ ใช้เวลา ๘ เดือน กล่าวคือ ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๓ ไปจนถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔ และจะนำบทเรียนจากการทดลองปฏิบัติ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและนำเสนอต่อสาธารณะในงานสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ ที่ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม จะจัดขึ้นในเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ เพื่อจัดทำปฏิญญาคุณธรรมและแผนปฏิบัติการระดับชาติต่อไป

สร้างความรู้ควบคู่คุณธรรม

เพื่อให้การปลูกฝังคุณธรรมความซื่อตรงมีประสิทธิภาพ คณะผู้ดำเนินการโครงการ ได้มอบให้สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมความซื่อตรงในสังคมไทย” เพื่อศึกษาสถานการณ์ความซื่อตรงของสังคมไทย และจัดทำตัวชี้วัดความซื่อตรง รวมถึงการศึกษาระบบการพัฒนาคุณธรรมความซื่อตรงของประเทศมาเลเซีย และวิเคราะห์หาแนวทางเสริมสร้างความซื่อตรงให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งงานวิจัยนี้จะเป็นฐานความรู้ และฐานคิดในการจัดทำแผนพัฒนาความซื่อตรงของสังคมไทย ได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นในอนาคต

นับเป็นเวลาหนึ่งปีเต็มที คณะอนุกรรมการฯ ได้พยายามผลักดันให้เกิดระบบการเสริมสร้าง ธรรมภิบาลด้วยการเร่งรัดให้ข้าราชการของรัฐปฏิบัติหน้าที่ราชการตามวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และการสร้างกระแสความตระหนักในคุณธรรมความซื่อตรง จนสามารถทำให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินรับเป็นเจ้าภาพในการผลักดันให้เกิดองค์กรต้นแบบความซื่อตรงในภาครัฐ ร่วมกับศูนย์คุณธรรมและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ นับได้ว่า เป็นก้าวแรกของการขยายผลให้เกิดธรรมาภิบาลภาครัฐและภาคส่วนอื่นอย่างเป็นระบบในอนาคต

อย่างไรก็ดี การพัฒนาคุณธรรมความซื่อตรงเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา และการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง รวมทั้งต้องมีการขยายผลไปยังภาคส่วนต่างๆ ของสังคมตามแนวทางการกล่อมเกลாதงสังคมอย่างเป็นระบบ จึงจะทำให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรมความซื่อตรงที่อยู่ร่วมกันด้วยความสันติสุขอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นภาระหน้าที่สำคัญของรัฐบาลที่ต้องทำให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

เสวนาปัญหาธรรมาภิบาลในการแต่งตั้งข้าราชการ

นอกจากการณรงค์เสริมสร้างค่านิยมความซื่อตรงแล้ว คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาว่าการโยกย้ายข้าราชการระดับสูงในช่วงเวลาที่ผ่านมาสะท้อนภาพของการขาดธรรมาภิบาล จึงได้ประสานกับหน่วยที่เกี่ยวข้องจัดการเสวนาเรื่อง “ธรรมาภิบาลในการโยกย้ายข้าราชการ” ขึ้น ๒ ครั้ง สรุปเป็นข้อเสนอได้ ๔ ประการ คือ

ประการแรก รัฐบาลควรพิจารณาจัดตั้งองค์กรกลางที่กำหนดหลักเกณฑ์และกระบวนการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งในส่วนราชการและองค์กรอิสระ ที่ปราศจากการแทรกแซงจากนักการเมืองในลักษณะเดียวกับองค์กร OCPA (Office of the Commissioner for Public Appointments) ของประเทศอังกฤษ

ประการที่สอง การแต่งตั้ง “ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ควรดำเนินการสรรหาด้วยคณะกรรมการที่เป็นกลางและอิสระปราศจากการแทรกแซงจากนักการเมือง โดยมีการเปิดเผยกระบวนการสรรหาต่อสาธารณะทุกครั้ง

ประการที่สาม สำหรับกระบวนการสรรหา ควรให้หน่วยงานด้านบุคคลขององค์กรเสนอชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนและเหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่า ๓ คน พร้อมทั้งจัดทำประวัติและเส้นทางการรับราชการเปรียบเทียบของทุกคนต่อคณะกรรมการ และเปิดเผยข้อมูลทางเว็บไซต์ขององค์กรนั้นล่วงหน้าก่อนการพิจารณาไม่น้อยกว่า ๑ สัปดาห์ เพื่อให้มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ทั้งจากผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนทั่วไป ก่อนการประชุมพิจารณาของคณะกรรมการสรรหา

ประการที่สี่ ให้มีการจัดทำรายงานการประชุมคณะกรรมการสรรหาที่บันทึกข้อมูลการประชุมทุกคำพูดเก็บไว้ที่หน่วยงานด้านบริหารจัดการบุคคลขององค์กร เพื่อพร้อมรับการตรวจสอบ และเปิดเผยต่อสาธารณะ เมื่อมีการร้องเรียนเกี่ยวกับความชอบธรรมในการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

คณะอนุกรรมการฯ มีความเชื่อว่า หากรัฐบาลดำเนินการตามข้อเสนอดังกล่าว ปัญหาการแต่งตั้งข้าราชการที่ไม่เป็นธรรม และข่าวลือเกี่ยวกับการซื้อขายตำแหน่งในวงการราชการ ซึ่งเป็นต้นตอของการทุจริต ประพฤติมิชอบในวงราชการจะไม่เกิดขึ้นอีกต่อไป

ดำเนินมาตรการป้องกันมิให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบ

งานด้านการตรวจสอบเรื่องการทุจริตในรัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น คณะอนุกรรมการฯ ได้รับมอบให้ศึกษาตรวจสอบเรื่องร้องเรียนกรณีทุจริตประพฤติมิชอบและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลรวมทั้งสิ้น ๑๑ กรณี ซึ่งการปฏิบัติที่ผ่านมา ได้ใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ เป็นแนวทางในการศึกษาตรวจสอบ เพื่อเสนอแนะมาตรการป้องกันมิให้เกิดการทุจริตซ้ำขึ้นอีก (Corrective Action) สรุปได้ดังนี้

มีกรณีที่ส่อไปในทางทุจริตประพฤติมิชอบ เห็นสมควรเสนอให้คณะกรรมการฯ ส่งข้อมูลให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตรวจสอบ ๒ กรณี และศึกษาร่วมกับผู้บริหารองค์กรหน่วยงานนั้น เพื่อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ๕

กรณี กับมีการชี้แจงข้อมูลที่ถูกต้องให้กับผู้ร้องเรียนจนเป็นที่พอใจ ๒ กรณี สำหรับอีก ๒ กรณีนั้นอยู่ระหว่างการการศึกษาข้อเท็จจริง

อย่างไรก็ดี จากการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับส่วนราชการต่างๆ พบว่า หน่วยงานของรัฐส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ และไม่มีการนำหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดไปสู่การปฏิบัติในงานเพื่อประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น รัฐบาลจึงควรเร่งรัดอบรมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับมีความรู้ในเรื่องการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และผลักดันให้มีการนำไปสู่การปฏิบัติในงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม และต่อเนื่องโดยเร็ว อีกทั้งควรมีการศึกษาสาเหตุของการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในทุกกรณีที่เกิดขึ้นด้วย

สำหรับแผนงานต่อไป นอกจากจะติดตามตรวจสอบการปลุกฝังคุณธรรมความซื่อตรงตามแผนงานเดิมและตรวจสอบกรณีทุจริตตามที่ได้รับการร้องเรียนแล้ว คณะอนุกรรมการฯ จะดำเนินการวิเคราะห์และรวบรวมผลการตรวจสอบกรณีทุจริตของคณะกรรมการฯ ใน ๓ ปีที่ผ่านมาทั้งหมด เพื่อประมวลผลเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการทำงานของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและกำหนดมาตรการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบมิให้เกิดซ้ำขึ้นอีก รวมทั้งผลักดันให้มีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ เพื่อให้มีบทบัญญัติที่สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบโดยเร็ว

**รายงานฉบับสังเขปผลการดำเนินงานของ
คณะกรรมการธิการทบทวนแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP)
ให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจและสังคม
ในคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา**

ความเป็นมาและความสำคัญ

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ได้ลงมติตั้ง คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล เป็นคณะกรรมการสามัญ ประจำสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๗ วรรคสอง (๒๐) ให้มีอำนาจหน้าที่พิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาศึกษา และตรวจสอบเรื่องการกระทำการทุจริตประพฤติมิชอบใน หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่น การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน และศึกษาเรื่อง ใดๆ เกี่ยวกับกลไก กระบวนการและมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ และอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้อง

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

๑.๑ คณะกรรมการฯ ได้ตั้งคณะกรรมการทบทวนแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP 2007) ให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจและสังคม ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๗ ซึ่ง อนุกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นางสาวรสนา โตสิตระกูล	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายสุรจิต ชีรเวทย์	รองประธานคณะกรรมการ
๓. นายธณณ วัฒนกุล	อนุกรรมการฯ
๔. นายวุฒิชัย นีรนามวงศ์	อนุกรรมการฯ
๕. นายศุภกิจ นันทะวรการ	อนุกรรมการฯ
๖. นายชโลธร แก่นสันติสุขมงคล	อนุกรรมการฯ
๗. ว่าที่ร้อยตรี ไพฑูรย์ พิทยขวาล	อนุกรรมการฯ
๘. นายสันติ โชคชัยชำนาญกิจ	อนุกรรมการฯ
๙. ผศ.ดร.นพพร ลีปรีชานนท์	อนุกรรมการฯ
๑๐. นางสาววาสุกาญจน์ นิมสุข	อนุกรรมการฯ

ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อคณะกรรมการฯ เป็นคณะกรรมการทบทวนแผนพัฒนากำลัง ผลิตไฟฟ้า (PDP) ให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจและสังคม เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ และได้มีอนุ กรรมการลาออก ๒ ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพพร ลีปรีชานนท์ และนายวุฒิชัย นีรนามวงศ์ คณะ อนุกรรมการฯ จึงมีมติปรับเปลี่ยนตำแหน่งให้ทั้ง ๒ ท่านเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการฯ และแต่งตั้ง นายวีรพงษ์ เกรียงสินยศ และนางสาวชนิตา ทิพย์บำรุง เป็นอนุกรรมการ แทนตำแหน่งที่ว่าง เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

๑.๒ ในการดำเนินการพิจารณาศึกษาได้มีการประชุมโดยเชิญผู้ชี้แจงจากหน่วยงานต่างๆ มาชี้แจงรายละเอียดข้อมูลข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็น เข้าร่วมการสัมมนา และการพิจารณาศึกษาจาก เอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การเชิญผู้ชี้แจง

๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เชิญสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) กระทรวง พลังงาน ประกอบด้วย

๑.๑ นายวีระพล จิรประดิษฐกุล

ผู้อำนวยการ

๑.๒ นายบุญลือ ศิลวัตกุล

ผู้อำนวยการศูนย์พยากรณ์และการสารสนเทศ
พลังงาน

๑.๓ นางสาวตวันธรรม บัญญัติ

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

มาชี้แจงเกี่ยวกับโครงการพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้าในอนาคต และโครงการศึกษาและจัดทำข้อมูลพยากรณ์ เศรษฐกิจไทยระยะยาว

๒ วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๓ เชิญคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (ก.ก.พ.) ประกอบด้วย

๒.๑ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ดิเรก ลาวัณย์ศิริ

ประธานกรรมการ

๒.๒ ดร. พัสลภา เรืองรอง

กรรมการ

๒.๓ นายจงบัตต์ บุญเกิด

กรรมการ

๒.๔ นายกวิน ทังสุพานิช

เลขาธิการ

๒.๕ นายเสนธิป ศรีไพพรรณ

๒.๖ ดร. บัณฑิต เอื้ออาภรณ์

หัวหน้าโครงการฯ

มาชี้แจงเกี่ยวกับแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย

๓. วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๓ เชิญผู้เชี่ยวชาญศาสตราจารย์ ดร.ภูรี สิริสุนทร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และนายแบงค์ งามอรุณโชติ มาชี้แจงเกี่ยวกับแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย

๔. วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เชิญนางดาวิดา วูด และนายบาลาท โจราซ จาก World Resources Institute : WRI มาชี้แจงข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบกับธรรมชาติในการจัดทำ แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย

การสัมมนา

๑. สัมมนา เรื่อง มองรอบด้านพลังงานนิวเคลียร์ : บทเรียนจากนานาชาติ เพื่อการตัดสินใจที่มีธรรมชาติ จัดโดย คณะกรรมาธิการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการจัดตั้งและเสริมสร้างธรรมชาติ ร่วมกับมูลนิธิ ไชริศ เบิลล์ วันอังคารที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ นาฬิกา ณ ประชุม คณะกรรมาธิการ หมายเลข ๒๑๓-๒๑๖ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๒. เสวนา เรื่อง “การพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้าและการวางแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า ๒๐๑๐” จัดโดย คณะกรรมาธิการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการจัดตั้งและเสริมสร้างธรรมชาติ ร่วมกับคณะ อนุกรรมาธิการทบทวนแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าเพื่อให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจและสังคม และคณะ เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันพฤหัสบดีที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๓ เวลา ๐๙.๐๐-๑๒.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมสัญญาธรรมศักดิ์ ชั้น ๒ อาคารโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๓. เสวนา เรื่อง “มองรอบด้าน : ทางเลือกของการผลิตไฟฟ้าของประเทศ” จัดโดย คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล ร่วมกับ คณะอนุกรรมการ ทบทวนแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า เพื่อให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจและสังคม และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๓ เวลา ๐๘.๓๐-๑๔.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุม ใหญ่ ชั้น ๕ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๔. เสวนา “ความยั่งยืนของการวางแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย” จัด โดยคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล ร่วมกับคณะอนุกรรมการ ทบทวนแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า เพื่อให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจและสังคม โครงการ Mekong Program on Water Environment and Resilience และ คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๓ เวลา ๑๓.๐๐-๑๗.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมใหญ่ ชั้น ๕ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๒. สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการวางแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศ

แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (Power Development Plan หรือแผน PDP) เป็นการกำหนด ทิศทางการพัฒนาระบบไฟฟ้าของประเทศในช่วง 20 ปี โดยกำหนดโครงการโรงไฟฟ้าประเภทต่างๆ ที่จะ พัฒนาขึ้น ซึ่งแต่ละโรงไฟฟ้า ต้องใช้เงินลงทุนหลายพันหรือหลายหมื่นล้านบาท และอาจก่อผลกระทบในด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้อย่างรุนแรง

ดังนั้นประชาชนในพื้นที่โครงการโรงไฟฟ้า ผู้บริโภคที่ตื่นตัว นักวิชาการและองค์กรพัฒนา เอกชนด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งบริษัทเอกชนด้านพลังงาน จึงตระหนักถึงความสำคัญอย่างยิ่งของ แผนPDP แต่การวางแผนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถตอบรับกับสภาพสังคมดังกล่าวและการเข้ามามีส่วน ร่วมในการวางแผนและตัดสินใจแผน PDP ได้

ทางกระทรวงพลังงานและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งรับผิดชอบการจัดทำแผน PDP ยังคงมุ่งเน้นแนวทางการยกร่างแผนการลงทุนและการยืนยันเหตุผลในเวทีรับฟังความคิดเห็น (Design and Defend) โดยในกรณีล่าสุดคือ แผน PDP2010 หรือแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า พ.ศ.2553-2573 มีการ ยกร่างแผน PDP ไว้ก่อน แล้วจึงจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นอย่างเร่งด่วนและเปิดเผยข้อมูลต่อ ประชาชนอย่างกระชั้นชิด ทำให้การแสดงความคิดเห็นเป็นไปอย่างจำกัด และไม่มีผลในการตัดสินใจของ รัฐบาล

ส่งผลให้แผน PDP2010 ยังมุ่งเน้นแนวทางการจัดหาไฟฟ้า (หรือ Supply side) โดย โครงการโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่มีการลงทุนสูง ได้แก่ โรงไฟฟ้าถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ นิวเคลียร์ และเขื่อนขนาดใหญ่ ในประเทศเพื่อบ้านแต่กลับละเลยการจัดการด้านความต้องการไฟฟ้า (Demand side Management) หรือ DSM ซึ่งได้รับการยอมรับในนานาประเทศว่าเป็นทางเลือกที่มีต้นทุนต่ำที่สุดและมีผลกระทบน้อยที่สุดใน การตอบสนองความต้องการไฟฟ้า

ในแผน PDP2010 กำหนดเป้าหมายด้าน DSM ไว้เพียง 240 เมกะวัตต์ในปี 2573 หรือเพียง ร้อยละ 0.3 ของความต้องการไฟฟ้าสูงสุด โดยมุ่งเน้นโครงการลดไฟประสิทธิภาพสูงเท่านั้น ทั้งที่ DSM สามารถดำเนินการได้ตั้งแต่ระดับเครื่องใช้ไฟฟ้าประสิทธิภาพสูงทั้งในบ้านเรือน ในโรงงานอุตสาหกรรม และ

ในอาคารพาณิชย์ต่างๆ ระดับการออกแบบก่อสร้างอาคารบ้านเรือน ให้ลดการใช้พลังงาน ป้องกันความร้อน มีอากาศถ่ายเท และใช้แสงธรรมชาติ เป็นต้น ตลอดจนการวางแผนเมืองและชุมชนที่ลดความจำเป็นในการเดินทาง และการเพิ่มสวนสาธารณะและพื้นที่สีเขียว เป็นต้น

DSM จึงสามารถสร้างทิศทางการพัฒนาระบบพลังงานของประเทศที่ใช้ไฟฟ้าและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งศักยภาพที่มีการประเมินล่าสุดเฉพาะเครื่องใช้ไฟฟ้าในภาคครัวเรือนของประเทศไทย สามารถประหยัดพลังงานไฟฟ้าได้ร้อยละ 29 ภายในปี 2573 ดังนั้นรัฐบาลจึงควรกำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ด้าน DSM ทั้งในระดับเครื่องใช้ไฟฟ้า ระดับอาคารบ้านเรือน และระดับเมืองและชุมชนรวมทั้งกลไกและมาตรการต่างๆ ในการบรรลุเป้าหมาย

ในด้านการจัดหาไฟฟ้า ควรเพิ่มความสำคัญของพลังงานหมุนเวียน ซึ่งมีศักยภาพเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยในปัจจุบันนี้ ภาคเอกชนมีการพัฒนาโครงการจำนวนมากเพื่อเสนอขายไฟฟ้าให้กับรัฐรวมแล้วกว่า 10,000 เมกะวัตต์ และโดยหลักการแล้ว พลังงานหมุนเวียนเหล่านี้มีผลกระทบน้อยกว่าโครงการโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่จึงควรกำหนดเป้าหมายในแผน PDP ให้เหมาะสมกับศักยภาพในปัจจุบัน ดังเช่น เป้าหมายการพัฒนาพลังงานหมุนเวียน 5,604 เมกะวัตต์ภายในปี 2565 ที่กำหนดไว้แล้วในแผนพัฒนาพลังงานทดแทนของรัฐบาล ในขณะที่แผน PDP2010 กำหนดไว้เพียง 4,768 เมกะวัตต์ในปียังกล่าว

ทั้งนี้การปรับทิศทางของแผน PDP ไปสู่แนวทางการพัฒนาพลังงานอย่างยั่งยืนทั้ง DSM และพลังงานหมุนเวียนดังกล่าว จำเป็นต้องมีการปรับกระบวนการวางแผนและโครงสร้างด้านผลประโยชน์ของกระทรวงพลังงานและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบจัดทำแผน PDP

ในด้านกระบวนการวางแผน PDP ควรกำหนดให้เป็นกระบวนการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์เกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาระบบไฟฟ้าของประเทศ โดยเชื่อมโยงกับทิศทางและนโยบายการพัฒนาประเทศในระยะยาว มีการเปิดกว้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ในการกำหนดทิศทางความต้องการไฟฟ้าในอนาคต ทางเลือกต่างๆ ในการตอบสนองความต้องการไฟฟ้า และการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ของร่างแผน PDP แนวทางต่าง ๆ เพื่อให้กระทรวงพลังงาน กฟผ. และหลากหลายภาคส่วนในสังคม ต่างก็มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบไฟฟ้าที่ยั่งยืน (Dialogue and Deploy)

ในด้านโครงสร้างผลประโยชน์ ควรปรับเปลี่ยนระบบผลตอบแทนของทั้ง 3 การไฟฟ้าฯ ที่กำหนดระบบอัตราผลตอบแทนตามการลงทุน (Return on Invested Capital) หรือ ROIC ซึ่งส่งผลให้การไฟฟ้าฯ ต้องเพิ่มตัวเลขการลงทุนในการที่จะเพิ่มตัวเลขผลตอบแทนให้มากขึ้นส่งผลให้การวางแผน PDP มีแนวโน้มในการเลือกโรงไฟฟ้าที่มีการลงทุนสูง ประกอบกับโครงสร้างผลประโยชน์ทับซ้อนของข้าราชการระดับสูงของกระทรวงพลังงาน ซึ่งมีบทบาทในการตัดสินใจเชิงนโยบาย โครงการ และการจัดสรรเงินกองทุนกับบทบาทในภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจ ที่รับตำแหน่งอยู่ในคณะกรรมการของบริษัทต่างๆ ซึ่งควรจะต้องส่งเสริมผลประโยชน์ประกอบการและกำไรของบริษัท ทั้งนี้ข้าราชการระดับสูงเหล่านี้ ได้รับผลตอบแทนเป็นตัวแทนทั้งเบี้ยประชุมและเงินโบนัสที่เชื่อมโยงโดยตรงกับผลกำไรของบริษัทในแต่ละปี

ดังนั้นรัฐบาลจึงควรปรับเปลี่ยนระบบผลตอบแทนและระบบการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจด้านไฟฟ้า จากระบบ ROIC มาเป็นระบบที่กำกับดูแลตามผลงานและประสิทธิภาพ (Performance-based Regulation) เพื่อส่งเสริมระบบผลตอบแทนจากการพัฒนาและดำเนินงานระบบไฟฟ้าที่ดีขึ้น รวมทั้งการพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร มิใช่การลงทุนที่เพิ่มขึ้นเป็นหลักเท่านั้น รวมทั้งการป้องกันผลประโยชน์ทับ

ข้อของข้าราชการระดับสูงระหว่างบทบาทการตัดสินใจเพื่อผลประโยชน์ของสาธารณะส่วนรวม กับการตัดสินใจเพื่อผลประโยชน์ของบริษัทเอกชนและผลประโยชน์ส่วนตัว ดังเช่น การห้ามมิให้มีบทบาทในภาคเอกชนที่ดำเนินธุรกิจด้านพลังงาน หรือการห้ามมิให้รับเงินโบนัสซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับผลกำไรของบริษัท เป็นต้น อันจะทำให้โครงสร้างและระบบมีความเป็นธรรมและมุ่งประโยชน์ของสาธารณะส่วนรวม

สรุปผลการดำเนินงานต่างประเทศ
คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา
ระหว่างกรกฎาคม ๒๕๕๑ – ธันวาคม ๒๕๕๓

หลักการและเหตุผล

วุฒิสภามีบทบาทหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ ๔ ประการ คือ กลั่นกรองกฎหมาย ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน สรรหาและแต่งตั้ง และถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๕ ได้บัญญัติให้วุฒิสภามีอำนาจสมาชิกของแต่ละสภาเป็นคณะกรรมการสามัญ เพื่อกระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา

ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๗๗ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสามัญ ๒๒ คณะ ซึ่งหนึ่งในนั้น คือ คณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริตและเสริมสร้างธรรมาภิบาล โดยกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำการพิจารณาศึกษา และตรวจสอบเรื่องการกระทำการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน และศึกษาเรื่องใดๆ เกี่ยวกับกลไก กระบวนการ และมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สมาชิกวุฒิสภา วุฒิสภาได้จัดสรรงบประมาณให้คณะกรรมการสามัญคณะต่าง ๆ ไปศึกษาดูงานต่างประเทศ ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้กำหนดแนวทางในเลือกประเทศและสถานที่ดูงาน โดยคำนึงถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ และบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกวุฒิสภา กล่าวคือ เลือกประเทศที่มีกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เข้มแข็งและได้ผลดี กับมีระบบรัฐสภาที่คล้ายคลึงกับประเทศไทย เพื่อนำความรู้มาพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา และเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดิน

การศึกษาดูงานต่างประเทศ

ในระหว่างการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริตและเสริมสร้างธรรมาภิบาลเป็นเวลา ๓ ปี คณะกรรมการฯ ได้เดินทางไปศึกษาดูงานต่างประเทศรวม ๔ ครั้ง ดังนี้

๑. สาธารณรัฐเกาหลีและเขตปกครองพิเศษฮ่องกง ระหว่างวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ถึงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๑ โดยได้พบปะสนทนาและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับคณะกรรมการป้องกันกรทุจริตและสิทธิพลเมือง รัฐสภาสาธารณรัฐเกาหลี และผู้บริหารหน่วย Anti-corruption & Civil Right Commission (ACRC.) ซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่บูรณาการทำงานระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินเกาหลี คณะกรรมการอิสระต่อต้านการคอร์รัปชันของเกาหลี และคณะกรรมการรับเรื่องราวร้องทุกข์เข้าด้วยกัน กับแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับผู้บริหารของคณะกรรมการอิสระว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตเขตปกครองพิเศษฮ่องกง (Independent Commission Against Corruption (ICAC.) ผู้ตรวจการแผ่นดิน และองค์กรเพื่อ

ความโปร่งใส (Transparency International : TI.) สาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนต่อต้านการทุจริตและเสริมสร้างธรรมาภิบาล

๒. สาธารณรัฐเชคและสาธารณรัฐโปแลนด์ ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๙ เมษายน ๒๕๕๒ โดยได้ไปร่วมงานวุฒิสภา สาธารณรัฐเชค สนทนาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับคณะกรรมการการศึกษา วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม สิทธิมนุษยชนและการอุทธรณ์ร้องทุกข์ (Committee on Education, Science, Culture, Human Right and Petition) และคณะกรรมการเศรษฐกิจ การเกษตร และคมนาคม (committee on National Economics, Agriculture and Transport) กับศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับผู้บริหารสำนักงานต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน (Central Anti-corruption Bureau : CBA.) สาธารณรัฐโปแลนด์

๓. สหราชอาณาจักรและสาธารณรัฐฝรั่งเศส ระหว่างวันที่ ๖ - ๑๔ เมษายน ๒๕๕๓ ได้ไปศึกษาดูงานที่สภาขุนนาง สหราชอาณาจักร (House of Lord) ซึ่งเป็นสภาสูง แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาขุนนางเกี่ยวกับ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินและการควบคุมจริยธรรมนักการเมือง สนทนาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับผู้บริหารหน่วยงานควบคุมการแต่งตั้งผู้บริหารระดับสูง (Office of the Commissioner for Public Appointments : OCPA) และผู้บริหารองค์กรเพื่อความโปร่งใส สหราชอาณาจักร (Transparency International : London) ส่วนที่สาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับสมาชิกวุฒิสภาฝรั่งเศสเกี่ยวกับการตรากฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายในการปราบปรามการทุจริต

๔. รัฐอิสราเอลและราชอาณาจักรอิตาลี ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๓ โดยที่รัฐอิสราเอลได้พบปะและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับสมาชิกรัฐสภาอิสราเอลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสมาชิกวุฒิสภา การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและการร่างรัฐธรรมนูญ และสนทนากับผู้บริหารสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (Financial Intelligence Unit : FIU.) ส่วนราชอาณาจักรอิตาลี ได้เยี่ยมคำนับประธานวุฒิสภา (เป็นประธานรัฐสภา) และสมาชิกวุฒิสภา แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการตรวจสอบการทุจริต และได้พบปะสนทนาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับประธานและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (Anti-Corruption Committee : ACC) ทั้งคณะ (๙ คน) เกี่ยวกับการปฏิบัติการปราบปรามการทุจริต

อนึ่ง ทุกประเทศที่ไปงานได้เดินทางไปเยี่ยมคำนับเอกอัครราชทูตไทย เพื่อรับทราบข้อมูลสถานการณ์และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการกิจของรัฐสภา และการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศเหล่านั้น เพื่อประเมินข้อมูลและสภาพที่แท้จริงของประเทศนั้นๆ

สาระความรู้ที่ได้จากการดูงานต่างประเทศ

จากการดูงานต่างประเทศในรอบ ๓ ปีที่ผ่านมา คณะกรรมการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริตและเสริมสร้างธรรมาภิบาล ได้ประมวลความรู้เกี่ยวกับประเทศต่างๆ ที่ไปงานได้ ดังนี้

๑. สาธารณรัฐเกาหลี

สาธารณรัฐเกาหลี ได้รวมหน่วยงานเกี่ยวกับการควบคุม กำกับดูแล การให้บริการประชาชนของข้าราชการของรัฐ ได้แก่ ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการอิสระต่อต้านการคอร์รัปชัน และ

คณะกรรมการรับเรื่องราวร้องทุกข์ เข้าด้วยกัน โดยเรียกว่า คณะกรรมการป้องกันการทุจริตและสิทธิพลเมือง (Anti-corruption & Civil Right Commission : ACRC.) โดยมีการกึ่งในการส่งเสริมสิทธิพลเมือง การปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกฎหมาย เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์และสิทธิประชาชน และเสริมสร้างค่านิยม ซื่อตรง (Integrity) ให้กับทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้ความซื่อตรงเป็นวัฒนธรรมของชาติ

การรวมหน่วยงานเหล่านี้เข้าด้วยกันและบริหารงานโดยคณะกรรมการ ๑๕ คน ประธานมีฐานะเทียบเท่ารัฐมนตรี และรองประธาน ๓ คน มีฐานะเทียบเท่ารัฐมนตรีช่วยว่าการ กรรมการ ปฏิบัติงานเต็มเวลาประจำ ๓ คน และกรรมการไม่ปฏิบัติงานเต็มเวลา ๘ คน ทำให้ประชาชนที่ถูกละเมิด สิทธิตามกฎหมายหรือไม่และได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ สามารถอุทธรณ์ต่อ ACRC. ได้อย่าง รวดเร็ว โดยกำหนดให้ ACRC.ต้องไต่สวนและแจ้งผลให้คู่กรณีภายใน ๑๐ วัน ซึ่งกระบวนการนี้ ทำให้ลดภาระ งานทางธุรการในการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน และเป็นกระบวนการปราบปรามการคอร์รัปชันที่ ได้ผลดีมาก

๒. เขตปกครองพิเศษฮ่องกง

๒.๑ คณะกรรมการอิสระว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (Independent Commission Against Corruption : ICAC.) เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ.๑๙๗๔ เพื่อตอบสนองการ แก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของฮ่องกงซึ่งทวีความรุนแรงขึ้นจนถึงขั้นเป็นภัยคุกคาม เนื่องจากเดิมมีค่านิยมของสังคม ที่ว่า การคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติ และถือว่าการอำนวยความสะดวกให้กับงานของตน ในระยะแรก ICAC. ถูกต่อต้านจากตำรวจอย่างรุนแรงถึงขนาดทำร้ายผู้อำนวยการ ICAC. ในที่สุดได้ออกกฎหมาย ๓ ฉบับ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วย IACA. ให้อำนาจ ICAC. ในการในการสอบสวนดำเนินการต่อผู้ต้องสงสัยและกระบวนการ ต่อเนื่องกับการคอร์รัปชัน พร้อมกันนั้นได้ออกกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยให้ อำนาจในการดำเนินการในความผิดเกี่ยวกับการติดสินบนที่เกี่ยวกับข้าราชการ หน่วยงานของรัฐ และลูกจ้าง ของภาคเอกชน รวมถึงการตรวจสอบการเคลื่อนไหวของเงิน และกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายและ การทุจริตการเลือกตั้ง เพื่อสร้างหลักประกันว่า การเลือกตั้งจะดำเนินไปอย่างซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม เปิดเผย และปลอดจากการทุจริต

สำหรับโครงสร้างการปฏิบัติงานของ ICAC. นั้น ประกอบด้วยหน่วยงาน ๓ ฝ่าย คือ ฝ่าย ปฏิบัติการ (Operations Department) มีหน้าที่รับเรื่อง พิจารณา และสอบสวนตามข้อกล่าวหาการกระทำ การคอร์รัปชัน จุดแข็งของหน่วยงานนี้ คือ บุคลากรต้องเป็นผู้มีสุขภาพดี ครอบครัวยังไม่มีปัญหาภูมิหลังเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน มีบุคลิกสุขุม และเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ ก่อนการปฏิบัติหน้าที่จะต้องผ่านการอบรมและการ ประเมินสมรรถนะ ฝ่ายที่สอง คือ ฝ่ายป้องกัน (Corruption Prevention Department) มีหน้าที่ตรวจสอบ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และกำหนดมาตรการป้องกัน รวมถึงการให้คำแนะนำในการป้องกันการ ทุจริตประเพณีมิชอบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมาตรการต่างๆ นี้น่าจะมาจากความคิดริเริ่มและงาน ศึกษาวิจัย และฝ่ายที่สาม คือ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ (Community Relation Department) มีหน้าที่ให้ความรู้ กับประชาชนถึงผลเสียหายที่ชาติได้รับจากการคอร์รัปชัน และขอความร่วมมือจากประชาชนในการต่อต้าน การคอร์รัปชันในรูปแบบเครือข่าย โดยมีการปลูกฝังค่านิยมความซื่อตรงตั้งแต่เด็กและพัฒนาความรู้เพิ่มขึ้นให้กับ คนในทุกระดับของสังคมด้วย

ปัจจัยที่ทำให้ ICAC. ทำงานได้ผลดี คือ ความมุ่งมั่นจากฝ่ายการเมืองและรัฐบาลกลาง ทำให้องค์กรมีความเป็นอิสระและได้รับอำนาจอย่างเพียงพอในการดำเนินการ แต่เหนือสิ่งอื่นใดก็คือ การได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากประชาชน

๒.๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ.๑๙๘๙ ตามแนวคิดผู้ตรวจราชการแผ่นดินของอังกฤษ โดยในระยะแรกเป็นหน่วยงานตรวจสอบเรื่องร้องเรียนจากสภานิติบัญญัติเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต่อมาในปี ค.ศ.๑๙๙๔ ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนร้องเรียนได้โดยตรง และขยายขอบเขตให้มีอำนาจดำเนินการตรวจสอบความเดือดร้อนของประชาชนได้โดยที่ไม่มีการร้องเรียน ดังนั้น การทำงานของสำนักผู้ตรวจการแผ่นดิน เขตปกครองฮ่องกงปฏิบัติ จึงเสมือนเป็น “หน่วยเฝ้าระวังการทุจริต” (Community Watchdog) เพื่อขจัดเหตุการณ์ที่ประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรมและการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๓. สาธารณรัฐเชค

สาธารณรัฐเชค ไม่จัดตั้งหน่วยงานพิเศษที่ทำหน้าที่ปราบปรามการทุจริตประพฤติดมิชอบโดยตรง แต่ใช้กระบวนการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และมีการถ่วงดุลการใช้อำนาจระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ จากหน่วยงานต่างๆ โดยมีกฎหมายที่ใช้อยู่ คือ กฎหมายอาญา ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดในกรณีการให้และการรับสินบน และการใช้อำนาจโดยมิชอบ กฎหมายแรงงาน ใช้บังคับเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทเกี่ยวกับการเป็นกลางทางการเมือง การละเว้นการปฏิบัติหรือเลือกปฏิบัติ การให้ความยุติธรรมกับประชาชน และการรับของขวัญที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ กฎหมายว่าด้วยประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งบัญญัติเพื่อป้องกันการกระทำหรือละเว้นการกระทำที่จะสร้างความเสียหาย ความน่าเชื่อถือ ในเรื่องความเป็นกลางของเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันจะนำมาซึ่งการใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ กฎหมายว่าด้วยรายได้ผิดกฎหมายที่เกิดจากการกระทำอาชญากรรม ซึ่งมีกรอบและเงื่อนไขเกี่ยวกับการสอบสวนและป้องกันการฟอกเงิน โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ และเจ้าหน้าที่ของรัฐในกรณีที่มีข้อสงสัยหรือความผิดปกติในการดำเนินการธุรกิจบางประเภท รวมถึงการเคลื่อนย้ายเงินที่ผิดปกติ และกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ ซึ่งกำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้งบประมาณของรัฐตามมาตรฐานสหภาพยุโรป โดยมีสำนักงานคุ้มครองการแข่งขันทางเศรษฐกิจแห่งสาธารณรัฐเชค (Czech Office for Protection of Economics Competition) เป็นหน่วยงานกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมาย

ในด้านการตรวจสอบและควบคุมจากฝ่ายนิติบัญญัติ รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเชคบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรสามารถตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์สาธารณะได้ทุกเรื่อง โดยให้อำนาจอย่างกว้างขวาง ส่วนการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาสามารถตั้งคณะกรรมการควบคุมการปฏิบัติงาน และดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชันได้

ส่วนการป้องกันปัญหาประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) ของนักการเมือง ได้มีกฎหมายให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของนักการเมืองและคู่สมรสต่อคณะกรรมการของรัฐสภา โดยให้มีการเปิดเผยต่อสาธารณะด้วย และห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคน เป็นกรรมการในบริษัทที่ดำเนินธุรกิจ แต่สามารถประกอบอาชีพเป็นอาจารย์สอนหนังสือได้

สำหรับการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับคอร์รัปชันนั้น ใช้หน่วยงานที่ดำเนินการด้านอาชญากรรมตามปกติ เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล แต่มีตำรวจพิเศษที่ดำเนินการตรวจสอบ

เกี่ยวกับการคอร์รัปชันและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งหน่วยงานนี้ได้รับเครื่องมือและอุปกรณ์ขั้นดี เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีศูนย์ข่าวที่ประสานงานกับประเภทต่างๆ ได้ในหลายเมืองใหญ่ด้วย

๔. สาธารณรัฐโปแลนด์

หน่วยงานที่ดูแลการต่อต้านคอร์รัปชันของสาธารณรัฐโปแลนด์ คือ สำนักงานต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ (Central Anti-corruption Bureau : CAB.) เป็นหน่วยงานในกำกับของนายกรัฐมนตรี จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๔ โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๒ มีภารกิจในการสอบสวนทางด้านอาชญากรรม การป้องกันคอร์รัปชัน การให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อต่อต้านคอร์รัปชัน และการปราบปราม

CAB. มีฐานะที่เป็นหน่วยชำนาญพิเศษของรัฐมีอำนาจคล้ายกับตำรวจ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามผลของการลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านคอร์รัปชัน (UN. Convention on Anti-corruption) โดยมีหน้าที่พิสูจน์ทราบ ป้องกัน และตรวจสอบอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของหน่วยงานของรัฐส่วนกลาง และหน่วยงานของรัฐที่ปกครองตนเอง การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมือง และความผิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม การเลือกตั้ง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเก็บภาษี เงินบริจาค และเงินบำรุงต่างๆ ที่อาจเชื่อมโยงไปถึงการคอร์รัปชัน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจของรัฐ

๕. สหราชอาณาจักร

๕.๑ สหราชอาณาจักรได้วางระบบการควบคุมจริยธรรมนักการเมือง โดยเฉพาะสมาชิกสภาขุนนางหรือสมาชิกวุฒิสภาที่มีลักษณะพิเศษกล่าวคือ ไม่มีวาระการดำรงตำแหน่ง ด้วยการกำหนด “ประมวลจริยธรรมสำหรับสมาชิกวุฒิสภา” (Code of Conduct for Members of the House of Lords) ที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับ “มาตรฐานชีวิตของบุคคลสาธารณะ” (Standard in Public Life) ๗ ประการ คือ การไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ความซื่อตรง การไม่มีอคติ การมีจิตสำนึกรับผิดชอบ การเปิดเผยและจริงใจ ความซื่อสัตย์ และความเป็นผู้นำ และเขียนคำแนะนำ “แนวทางการประพฤติตน” ให้เป็นไปตามที่ประมวลจริยธรรมกำหนด (Guide to the Code of Conduct) ซึ่งมีรายละเอียดการปฏิบัติตนต่าง ๆ รวมถึงการปฏิบัติเกี่ยวกับการยื่นบัญชีทรัพย์สินต่อคณะกรรมการจริยธรรม การแสดงประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การอภิปราย การยื่นกระทู้ ยื่นญัตติ การพิจารณากฎหมาย เป็นต้น การรับเงินและทรัพย์สินของนักการเมือง ฯลฯ ส่วนการลงโทษทางจริยธรรมนั้น ใช้การพักงานช่วงระยะเวลาหนึ่งตามความรุนแรงของความผิดทางจริยธรรม

๕.๒ การปฏิบัติราชการแผ่นดินของสหราชอาณาจักร ประสบกับปัญหาการแทรกแซงจากการนักการเมือง โดยเฉพาะการแต่งตั้งบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงและผู้บริหารองค์กรอิสระอยู่เสมอ จนถึงปี ค.ศ.1995 นายจอห์น เมเจอร์ นายกรัฐมนตรีอังกฤษในขณะนั้น ได้เสนอให้มีการจัดตั้ง The Commissioner for Public Appointments (OCPA) ขึ้น โดยเป็นองค์กรอิสระ ไม่ขึ้นกับรัฐบาลและไม่ใช่งานของรัฐ แต่ได้รับการสนับสนุนทางธุรการจากสำนักนายกรัฐมนตรี มีภารกิจในการกำหนดแนวทางในการแต่งตั้งผู้บริหารระดับสูงที่ไม่เปิดโอกาสให้นักการเมืองเข้ามาแทรกแซงในกระบวนการสรรหาได้ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการโยกย้ายแต่งตั้ง และมีอำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจของนักการเมืองในการแต่งตั้งเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ซึ่งถ้ารัฐมนตรีที่มีอำนาจแต่งตั้งตามกฎหมายไม่ปฏิบัติตามข้อเสนอ

ของ OCPA. หากเกิดการร้องเรียนและพบว่ามีความผิดจริง จะถูกลงโทษตามกฎหมาย จุดที่น่าสนใจ คือ ผู้อำนวยการ OCPA. สรรหาโดยคณะองคมนตรี และได้รับพระปรมาภิไธยแต่งตั้งจากพระราชินีอังกฤษ ทำให้มีอำนาจและความภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรง

๕.๓ องค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (อังกฤษ) เป็นองค์กรเอกชนที่ก่อตั้งขึ้นในประเทศอังกฤษเมื่อปี ค.ศ.๑๙๙๔ เพื่อทำหน้าที่เฝ้าระวังมิให้เกิดการทุจริตประพฤติดมิชอบ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน จากการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับผู้อำนวยการองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (อังกฤษ) ทราบว่า องค์การนี้เป็นเครือข่ายขององค์กรเอกชนที่มีอยู่ทั่วโลก ที่ทำหน้าที่แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการคอร์รัปชันและเสนอแนะมาตรการต่อต้านการคอร์รัปชันซึ่งกันและกัน ซึ่งสถานการณ์การคอร์รัปชันในประเทศอังกฤษนั้น พบว่า มีนักการเมืองหลายรายที่ทุจริตเกี่ยวกับการเบิกค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ มีการเคลื่อนย้ายเงินที่มีลักษณะเป็นการฟอกเงิน และมีการใช้อำนาจที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งขณะนี้อังกฤษได้ออกกฎหมายเกี่ยวกับการให้และการรับสินบน (Bribery Act) ฉบับใหม่แล้ว คาดว่าจะแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันเหล่านี้ได้

๖. สาธารณรัฐฝรั่งเศส

ในการศึกษาดูงานคณะกรรมการฯ ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตกับสมาชิกวุฒิสภาสาธารณรัฐฝรั่งเศส ทราบว่า วุฒิสภามีสมาชิก จำนวน ๓๔๓ คน ที่มาจากการเลือกตั้งทางอ้อม โดยตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและตัวแทนคนฝรั่งเศสที่อยู่นอกสาธารณรัฐฝรั่งเศส ในระบบบริหารราชการแผ่นดินของฝรั่งเศส ฝ่ายบริหารมีอำนาจมากกว่าฝ่ายนิติบัญญัติทางกฎหมาย ซึ่งตามมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้กำหนดให้รัฐบาลมีอำนาจกำหนดวาระการประชุมโดยเด็ดขาด สิทธิที่รัฐบาลขอให้พิจารณากฎหมายครั้งที่สองได้ รัฐบาลมีสิทธิขอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยไม่มีการอภิปราย หรือขอยุบสภาเพื่อต่อรองให้รับร่างพระราชบัญญัตินั้น หรือขอให้สภาผู้แทนราษฎรออกเสียงรับร่างพระราชบัญญัติได้โดยไม่ผ่านวุฒิสภาก็ได้

ส่วนการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันนั้น ฝรั่งเศสมีบทลงโทษผู้ทุจริตประพฤติดมิชอบตั้งแต่สมัยจักรพรรดินโปเลียน ในปี ค.ศ.๑๘๑๐ แต่จำกัดการลงโทษเฉพาะการทุจริตต่อทรัพย์สินของรัฐ ต่อมาเมื่อปี ค.ศ.๑๙๐๙ ได้มีการกำหนดโทษทางอาญาเกี่ยวกับการใช้อำนาจอิทธิพลโดยไม่ถูกต้อง และในปี ค.ศ.๑๙๘๐ ได้มีการตระหนักถึงผลเสียของการทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการ ซึ่งในทางการเมืองการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่ไม่เป็นธรรมกับสังคม ทางด้านเศรษฐกิจการทุจริตคอร์รัปชันไม่เป็นธรรมต่อการแข่งขันทางการค้า เป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจ

ในปัจจุบัน สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้ร่วมมือกับสหภาพยุโรป องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศยุโรป (OCDE) และสภายุโรป ซึ่งองค์กรดังกล่าวได้มีการตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน และสภายุโรปได้มีการยกร่างสนธิสัญญาที่เป็นกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่ง องค์การสหประชาชาติได้ยกร่างสนธิสัญญาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน

การปราบปรามการทุจริตประพฤติดมิชอบที่ได้ผลมากที่สุด คือ การออกกฎหมายและมีการบังคับใช้ให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างจริงจัง ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายที่ฝรั่งเศสใช้ คือ พระราชบัญญัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ค.ศ.๒๐๐๓ และได้พัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตคอร์รัปชันให้มีความสมบูรณ์ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการปราบปรามทุจริตคอร์รัปชันโดยตรง และการใช้อิทธิพลในทางไม่ชอบ โดยคำนิยามของคำว่า “การทุจริต” หมายถึง บุคคลผู้มีอำนาจรับผลประโยชน์เพื่อกระทำหรือละเว้นการกระทำใด และคำว่า “การใช้อำนาจอิทธิพลโดยไม่ชอบ” หมายถึง การกระทำที่บุคคลใดขอหรือรับผลประโยชน์ใดเพื่อใช้อิทธิพลที่มีอยู่จริงหรือบุคคลอื่นคิดว่ามีอยู่เพื่อให้ผลประโยชน์แก่บุคคลใด

ส่วนการทุจริตเกี่ยวกับการจัดซื้อ จัดจ้างในภาครัฐนั้น มีกฎหมายที่จะเอาผิดโดยเฉพาะ และมีที่บทบัญญัติความผิดของภาคเอกชนที่คอร์รัปชัน และมีการลงโทษทั้งจำคุกและปรับด้วย

สำหรับองค์กรที่ทำหน้าที่ปราบปรามนั้น สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้ตั้งหน่วยงานเฉพาะภายใต้กระทรวงยุติธรรมเพื่อให้มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนการทุจริตคอร์รัปชัน หน่วยงานดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ ๓ ประการ คือ ๑) รวบรวมข้อมูลจำเป็นเพื่อการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน ๒) ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนศาลที่พิจารณาคดีทุจริตคอร์รัปชัน และ ๓) ให้ความเห็นข้อแนะนำเกี่ยวกับการใช้นโยบายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน

นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานที่อยู่ภายใต้กระทรวงการคลังและเศรษฐกิจมีอำนาจหน้าที่ในการรับคำร้องเกี่ยวกับการฉ้อโกงการทุจริตคอร์รัปชัน เมื่อปรากฏว่ามีการทุจริตคอร์รัปชันจะมีการรวบรวมข้อมูลเพื่อส่งให้ศาลหรืออัยการเพื่อให้มีการสืบสวนสอบสวนต่อไป โดยจะปกปิดชื่อผู้ให้ข้อมูล

๗. รัฐอิสราเอล

ระบบรัฐสภาของรัฐอิสราเอลเป็นสภาเดี่ยว มีสมาชิกรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วนทั้งหมด จำนวน ๑๒๐ คน เป็นผู้หญิง ๒๒ คน โดยประชาชนเลือกพรรคและพรรคเลือกบุคคลมาเป็นสมาชิกรัฐสภา มีคณะกรรมการธิการสามัญ ๑๒ คณะ และคณะกรรมการพิเศษ ๔ คณะ ได้แก่ ยาเสพติด สิทธิเด็ก แรงงาน และจริยธรรม

สิ่งที่น่าสนใจ คือ มีกรรมาธิการสามัญในรัฐสภารับผิดชอบในการร่างรัฐธรรมนูญ แต่จนถึงปัจจุบันยังไม่สามารถจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จ แต่มีการออกกฎหมายสามัญ (Common Law) ๑๔ ฉบับ ในการบริหารประเทศ จากการสนทนากับสมาชิกรัฐสภาอิสราเอล ทราบว่า เนื่องจากรัฐอิสราเอลมีปัญหาในเรื่องศาสนาและความเชื่อ รวมทั้งมีการสู้รบกันอยู่เสมอ การตรารัฐธรรมนูญออกมาใช้อาจเป็นการเสี่ยงต่อความมั่นคงของประเทศ

ในด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รัฐอิสราเอลลงนามในอนุสัญญาต่อต้านการทุจริตของสหประชาชาติและมีกฎหมายปราบปรามการทุจริตที่เป็นมาตรฐานโลก นอกจากนั้นยังมีสำนักงานป้องกันการฟอกเงิน หรือ Financial Intelligence Unit (FIU.) ทำหน้าที่ติดตามความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเงินทั่วโลกที่เกิน ๒๐,๐๐๐ ยูโร และใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบและสอบสวนกรณีการทุจริตประทุติมิชอบที่เกิดขึ้น

การบริหารงานอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี โดยไม่มีคณะกรรมการมากำกับดูแล แต่ปฏิบัติงานตามที่กฎหมายบัญญัติอย่างเคร่งครัด ทำให้นักการเมืองไม่สามารถแทรกแซงได้ ผู้อำนวยการ FIU. สามารถให้ข้อมูลกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ ตามข้อกำหนดของกฎหมาย เช่น ต้องเกี่ยวพันกับการเคลื่อนไหวเงินในรัฐอิสราเอลเท่านั้น เป็นต้น

ในอนาคตจะมีการพัฒนาฐานข้อมูลร่วมกับธนาคารโลก ตามรายชื่อนักการเมืองหรือบุคคลที่รัฐอิสราเอลหรือประเทศต่างๆ เสนอมา (Potential Expose Person : PEP) รวมทั้งเครือข่ายบุคคลในครอบครัว โดยจะมีการบันทึกการใช้จ่ายเงินจำนวนมาก ทำธุรกิจที่มีวงเงินสูงผิดปกติ และการจดทะเบียนทรัพย์สินที่มีราคาสูง ซึ่งวิธีนี้จะช่วยให้การประเมินผลข้อมูลรวดเร็วขึ้นมาก

สำหรับประเทศไทย มีการติดต่อเป็นเครือข่ายมาตั้งแต่ปี ค.ศ.๒๐๐๖ โดยมีการประสานข้อมูลกันโดยตลอด แต่การให้ข้อมูลจะต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการใช้รัฐอิสราเอลเป็นฐานในการเคลื่อนย้ายเงินเท่านั้น

๘. ราชอาณาจักรอิตาลี

ราชอาณาจักรอิตาลีปกครองในระบอบราชาธิปไตยกึ่งรัฐสภา ปัจจุบันใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๕๕ นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ และไม่กำหนดว่าต้องเป็นสมาชิกรัฐสภาสำหรับรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรีภายใต้การปรึกษาหารือกับพระมหากษัตริย์

รัฐสภาอิตาลี ประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๒๐ คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งจากประชาชน และมีสมาชิกวุฒิสภาไม่เกิน ๖๐ คน (ปัจจุบันมี ๕๕ คน) ซึ่งแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์ มีวาระในการดำรงตำแหน่ง ๕ ปี สรรหาจากรัฐมนตรีหรืออดีตรัฐมนตรี ผู้มีประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน อดีตเอกอัครราชทูต อดีตนายทหารยศพลโทขึ้นไป อดีตผู้พิพากษาศาลฎีกาและศาลอุทธรณ์ และอดีต ส.ส.

พระมหากษัตริย์อิตาลีให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมาก จึงลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต และแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของสหประชาชาติทุกประการ รวมทั้งตั้งสำนักงานคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต (Anti-corruption Committee : ACC.) เมื่อปี ๒๕๕๐ โดยมีพระราชโอรสเป็นลายลักษณ์อักษรถึงประธานคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต และทรงกล่าวว่า การคอร์รัปชันเป็น “หินปูน” ที่กัดกร่อนสังคมอิตาลี

จากการสนทนากับคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตทั้งคณะจำนวน ๙ คน ซึ่งเป็นชุดที่ ๒ ทราบว่า อิตาลีถือว่า การคอร์รัปชันเป็น “อาชญากรรม” ที่ร้ายแรง ซึ่งทำลายสังคมอิตาลี จึงต้องมีการรณรงค์ให้ทุกคนตระหนักในภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ และลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง จากการปฏิบัติมีการลงโทษนักการเมืองระดับรัฐมนตรีที่ใช้อำนาจทำให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน และมีมาตรการทางสังคมที่จะขจัดคนที่คอร์รัปชันด้วย

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาฐานของคณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริตและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ในรอบ ๓ ปีที่ผ่านมา ซึ่งได้สรุปข้อมูลนำเรียนประธานวุฒิสภาและเสนอแนะข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาของฝ่ายบริหารในการพัฒนาระบบบริหารราชการแผ่นดินเพื่อให้มีธรรมาภิบาล ดังนี้

๑. รัฐบาลควรพิจารณาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในกรณีละเมิดสิทธิมนุษยชน การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ การทุจริตประพฤติดมิชอบของเจ้าหน้าที่

ของรัฐ ได้แก่ ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และหน่วยงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ เข้าด้วยกันในลักษณะเดียวกับสาธารณรัฐเกาหลี และเร่งรัดให้ทุกหน่วยงานทุกหน่วยงานของรัฐ ตอบข้อร้องเรียนของประชาชนเกี่ยวกับการประพฤติมิชอบโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ภายใน ๑๕ วัน ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖

๒. รัฐสภาควรเปิดเผยผลการปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภาทุกคนต่อสาธารณะหรือทางเว็บไซต์ของรัฐสภา โดยให้มีข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมประชุมสภาและกรรมาธิการ การอภิปรายเสนอข้อคิดเห็น การลงมติ ผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมาธิการ และข้อมูลอื่นๆ ให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา

๓. จากบทเรียนของเขตปกครองพิเศษฮ่องกง พบว่า การต่อต้านการทุจริตจะสำเร็จได้ด้วยเจตนาที่ชัดเจนของฝ่ายการเมือง ดังนั้น รัฐบาลทุกชุดต้องแสดงนโยบายการต่อต้านการทุจริตอย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม และกดดันการปฏิบัติของข้าราชการประจำให้ปฏิบัติตามนโยบายนี้อย่างเคร่งครัด รวมทั้งเปิดเผยการบริหารงบประมาณแผ่นดินต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่อง

๔. หลายประเทศประสบผลสำเร็จในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบด้วยการแสวงหาความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต และปฏิบัติตามข้อกำหนดด้วยการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับอนุสัญญา รวมถึงมีการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ประเทศไทยยังเป็น ๑ ใน ๒ ประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนที่ยังไม่ลงนามในสนธิสัญญานี้ จึงเป็นการสมควรที่รัฐบาลชุดปัจจุบันเร่งรัดการลงนามในสัญญาและปรับปรุงข้อกำหนดให้เป็นไปตามอนุสัญญาสหประชาชาติโดยเร็ว

๕. สภาขุนนางอังกฤษได้กำหนดมาตรฐานชีวิตของบุคคลสาธารณะและกำหนดแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมทำให้สามารถควบคุมจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาได้ จึงเห็นสมควรให้รัฐสภาไทยพิจารณากำหนดมาตรฐานชีวิตของนักการเมืองไทย และกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมโดยเร็ว

๖. แนวคิดในการจัดตั้งหน่วย OCPA. เพื่อกำหนดและกำกับดูแลการแต่งตั้งบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล สามารถแก้ไขปัญหาการแทรกแซงของนักการเมืองในการโยกย้ายข้าราชการอย่างไม่เป็นธรรมได้เป็นอย่างดี จึงสมควรที่รัฐบาลไทยจะใช้ความกล้าหาญในการแก้ไขปัญหานี้เช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ

๗. หลายประเทศใช้กฎหมายการให้และรับสินบน (Bribery Act) เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายกับต่างประเทศในการต่อต้านการทุจริต ทำให้สามารถปราบปรามการทุจริตเกิดผลสัมฤทธิ์ แต่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายนี้ จึงสมควรที่รัฐบาลและคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ ได้พิจารณาจัดทำเช่นเดียวกับประเทศที่พัฒนาแล้ว

๘. ระบบการเก็บข้อมูลการเคลื่อนย้ายเงินของรัฐบาลอิสราเอลเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และจะช่วยให้สามารถตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบได้เป็นอย่างดี จึงสมควรที่รัฐบาลได้พิจารณาปรับปรุงระบบข้อมูลและการดำเนินงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีคุณภาพสูงขึ้น

แฟ้มประวัติผู้แทนปวงชนชาวไทย

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติ มอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์

คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา จึงได้มีข้อเสนอแนะให้วุฒิสภาจัดทำแฟ้มประวัติของนักการเมืองโดยเฉพาะสมาชิกวุฒิสภาในฐานะที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล จึงสมควรที่จะได้รับการตรวจสอบจากประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับประวัติของสมาชิกวุฒิสภา อย่างน้อยในเบื้องต้นประชาชนควรได้รับทราบการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาในรัฐสภา และในคณะกรรมการชุดต่าง ๆ เช่น จำนวนครั้งของการเข้าประชุมสภา และการลงมติของสมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น

ประโยชน์ที่จะได้รับเบื้องต้น คือ

๑. เป็นการตรวจสอบการทำงานของสมาชิกวุฒิสภาในเชิงปริมาณ
๒. การเฝ้าดูของประชาชนจะช่วยให้สมาชิกวุฒิสภามีวินัยในการปฏิบัติหน้าที่ขั้นพื้นฐานของผู้แทนปวงชนชาวไทยในการเข้าประชุมสภา และการลงมติในที่ประชุมสภา โดยที่จะไม่มีปรากฏการณ์สภาล่มอันเป็นบั่นทอนความเลื่อมใสของประชาชนต่อระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาอีกต่อไป

ข้อเสนอแนะนี้ทางกรรมการฯ ได้เคยเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาแล้ว แต่มิได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการวิสามัญประจำวุฒิสภา จำนวน ๑๔ คณะ จาก ๒๒ คณะ

ตัวอย่างรายละเอียดบางส่วน

ข้อมูลประวัติของสมาชิกวุฒิสภา

นางสาวรสนา โตสิตรกุล
กรุงเทพมหานคร

ประวัติ :: วัน เดือน ปีเกิด ::

คุณวุฒิ :: ปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ (ม.ธรรมศาสตร์)

สถานที่ติดต่อ :: ๒๑๗ หมู่ ๓ หมู่บ้านพรทิววิลล่า ๔ ซ.พรทิว ถ.เลียบคลองทวีวัฒนา แขวงทวีวัฒนา
เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

อาชีพ :: นักพัฒนาองค์กรพัฒนาเอกชนสาธารณสุขประโยชน์

ประสบการณ์ ::

- ตรวจสอบกรณีทุจริตยา ๑,๔๐๐ ล้านบาท ทำให้อดีต รมต.กระทรวงสาธารณสุข ถูกยึดทรัพย์สินและถูกจำคุก
- สกัดกั้นการแปรรูป กฟผ. ได้สำเร็จ ด้วยการฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุด
- ทวงคืนสมบัติสาธารณะจาก ปตท. ด้วยการฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุด เบื้องต้นรัฐได้รับคืนมูลค่า ๑๕,๐๐๐ ล้านบาท
- งานพัฒนาด้านสมุนไพร
- งานพัฒนาด้านสุขภาพองค์กรรวม
- งานคุ้มครองผู้บริโภค

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ::

ป.ช., ป.ม.

ต้นประสาธน์พันธนาการทองประกาย

กิจกรรมพิเศษ

วันที่	กิจกรรม	ภาพกิจกรรม	วิธีทัศน์
6 ม.ค. 54	ให้การรับรอง มาดามเฉิน จือลี่ (Madame Chen Zhili) รองประธานสภาประชาชนแห่งชาติ และประธานสหพันธ์สตรีแห่งชาติ สาธารณรัฐประชาชนจีน		
1 ธ.ค. 53	โครงการเฉลิมพระเกียรติตามรอยพระบาทที่ยาตราฯ "กิจกรรมบอกรักพี่ที่ภูหังค์"		
25 พ.ย. 53	พิธีปล่อยขบวนจักรยานเฉลิมพระเกียรติ 84 คัน และ ขบวนวิ่งชมเฉลิมพระเกียรติ 84 คน ในโครงการเฉลิมพระเกียรติตามรอยพระบาทที่ยาตราฯ กิจกรรม "บอกรักพี่ที่ภูหังค์"		
21 พ.ย. 53	สัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน" รุ่นที่ 4		
19 พ.ย. 53	สัมมนาเรื่อง "มลพิษจากการใช้ก๊าซ NGV"		
4 พ.ย. 53	บันทึกเทปโทรทัศน์เพื่อถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันที่ 5 ธันวาคม 2553		
3 พ.ย. 53	มอบธงยังชีพให้กับประชาชนผู้ประสบอุทกภัย ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา		
29 ต.ค. 53	เสวนาเรื่อง "กัญญากับการเพิ่มเติมพุทธบริษัท"		
27 ต.ค. 53	รายการพิเศษ "รวนน้ำใจไทยสู่ไทย"		
23 ต.ค. 53	มอบธงยังชีพให้กับประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำท่วม ณ อ่างทองหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา		
20 ต.ค. 53	เสวนาเรื่อง "เปลี่ยนพื้นที่ตะ โคน"		
18 ต.ค. 53	เสวนาเรื่อง "เชื่อนไชยะบุรี : ความจำเป็นผลประโยชน์และผลกระทบ"		
25 ก.ย. 53	โครงการสัมมนาประจำปีของคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภา ในหัวข้อเรื่อง "วุฒิสภากับการปฏิรูปสังคมไทย" จ.ภูเก็ต		
27-ส.ค.-53	โครงการเฉลิมพระเกียรติตามรอยพระบาทที่ยาตราฯ วุฒิสภา จัดกิจกรรม "บอกรักแม่ที่ภูพาน" ณ จังหวัดสกลนคร		
26 ส.ค. 53	กิจกรรมพบปะสนทนาระหว่างสมาชิกวุฒิสภากับผู้บริหารสื่อมวลชน		
23 ส.ค. 53	เปิดโครงการฯ กิจกรรม "บอกรักแม่ที่ภูพาน"		
23 ส.ค. 53	เปิดโครงการฯ กิจกรรม "บอกรักแม่ที่ภูพาน"		
6 ส.ค. 53	สัมมนาเรื่อง "NGV หลังงานสะอาด" จริงหรือ?		
4 ส.ค. 53	เสวนาเวทีภาคประชาชนป้องกันการทุจริตและตรวจสอบภาครัฐ ครั้งที่ 4 เรื่อง รดเมธเอ็นจีวี 4,000 คัน		
13 ก.ค. 53	ให้การรับรองเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอาร์เจนตินา ประจำประเทศไทย		
9-ก.ค.-53	สัมมนาเรื่อง "ระดมความคิด.เห็นเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ" ครั้งที่ 2		
7 ก.ค. 53	บันทึกเทปถวายพระพร 12 สิงหาคม 2553		
17 มิ.ย. 53	เสวนาเรื่อง "ความยั่งยืนของการวางแผนพัฒนาก่อหลังการผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย"		
31 พ.ค. 53	เสวนาเรื่อง "เวทีภาคประชาชนป้องกันการทุจริต และตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐ"		
30-พ.ค.-53	เวทีภาคประชาชนป้องกันการทุจริตและตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐ		
5 เม.ย. 53	ประธานวุฒิสภาให้การรับรองรองประธานสภาที่ปรึกษาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา		
22-มี.ค.-53	สมาชิกวุฒิสภายื่นขอเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่ลงมติ		
12 มี.ค. 53	วุฒิสภาแสดงความห่วงใยต่อสถานการณ์บ้านเมือง		
11 มี.ค. 53	เสวนาเรื่อง "มองรอบด้าน : ทางเลือกของการผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย"		
7 มี.ค. 53	สัมมนาเรื่อง "การเสริมสร้าง และเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในทางการเมืองการปกครองฯ"		

ด้านการประชุมวุฒิสภา

การประชุมวุฒิสภา

ลำดับ	สมัยประชุม	ปีที่	มาประชุม	ลาประชุม	ร้อยละ (มาประชุม)
1	สามัญทั่วไป	2551	9	0	100%
2	สามัญนิติบัญญัติ	2551	10	2	83.33%
3	วิสามัญ	2551	3	0	100%
4	สามัญทั่วไป	2552	13	2	86.67%
5	สามัญนิติบัญญัติ	2552	16	1	94.12%
6	วิสามัญ	2552	1	0	100%
7	สามัญทั่วไป	2553	28	0	100%
8	สามัญนิติบัญญัติ	2553	17	0	100%
9	วิสามัญ	2553	2	0	100%
รวม			99	5	95.19%

ด้านการอภิปราย

การอภิปราย

ลำดับ	ครั้งที่	สมัย	วันที่	เอกสาร
1	6/2552	สามัญนิติบัญญัติ	7 กันยายน 2552	
2	5/2552	สามัญนิติบัญญัติ	31 สิงหาคม 2552	
3	3/2552	สามัญนิติบัญญัติ	17 สิงหาคม 2552	
4	2/2552	สามัญนิติบัญญัติ	10 สิงหาคม 2552	
5	15/2552	สามัญทั่วไป	15 พฤษภาคม 2552	
6	14/2552	สามัญทั่วไป	1 พฤษภาคม 2552	
7	13/2552	สามัญทั่วไป	24 เมษายน 2552	
8	11/2552	สามัญทั่วไป	3 เมษายน 2552	
9	10/2552	สามัญทั่วไป	27 มีนาคม 2552	
10	8/2552	สามัญทั่วไป	13 มีนาคม 2552	
11	2/2551	สามัญทั่วไป	21 มีนาคม 2551	
12	1/2551	สามัญทั่วไป	14 มีนาคม 2551	

ด้านการออกเสียงลงมติ

การลงมติ

ลำดับ	สมัยประชุม	ปีที่	มิมติ	ลงมติ	ร้อยละ (ลงมติ)
1	สามัญนิติบัญญัติ	2552	124	114	91.94%
	รวม		124	114	91.94%

ภาคผนวก

คำสั่ง

คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต

และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา

ที่ ๒๔๙ /๒๕๕๓

เรื่อง ปรับเปลี่ยนรายชื่อคณะกรรมการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษา
ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา

ตามคำสั่งคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล
วุฒิสภา ที่ ๑๓/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๒ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานผล
การดำเนินงานของคณะกรรมการฯ ตั้งแต่วันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๒ เป็นต้นมาแล้วนั้น

เพื่อให้เป้าประสงค์ในการจัดทำรายงานของคณะกรรมการฯ เกิดประสิทธิภาพ
มากยิ่งขึ้น จึงขอยกเลิกคำสั่งของคณะกรรมการฯ ที่ ๑๓/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม
พ.ศ.๒๕๕๒ และตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษา
ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา โดยให้คณะกรรมการประกอบด้วย

๑. นายธนภณ วัฒนกุล	เป็นประธานคณะกรรมการ
๒. ดร.เมธี จันทจำรูญ	เป็นคณะกรรมการ
๓. นางพิมพ์มาศ อีระสาสน์	เป็นคณะกรรมการ
๔. นางสาวสุวรรณา จิตประภัสสร	เป็นคณะกรรมการ
๕. นายอิฐบูรณ์ อ้นวงษา	เป็นคณะกรรมการ
๖. นายพลีธรรม ตริยะเกษม	เป็นคณะกรรมการ
๗. นางสาวรัมภา สารปัญญา	เป็นคณะกรรมการ
๘. นายไพบุลย์ มงคลศุภวาร	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ

ให้คณะกรรมการ....

ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานผลการดำเนินการของคณะกรรมการการศึกษา
ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑. กำหนดรูปแบบการจัดทำรายงาน
๒. พิจารณากลับกรองตรวจสอบข้อมูลของคณะกรรมการและอนุกรรมการ
๓. นำข้อมูลเผยแพร่ในเว็บไซต์ของคณะกรรมการฯ

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๓ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๓

(นางสาวรสนา โตสินธุกุล)

ประธานคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต
และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา